4° XIX

Жалованная

ЖАЛОВАННАЯ ГРАМОТА

РОССІЙСКОМУ ДВОРЯНСТВУ

напечатана
по Высочайшему повелѣнію.

ნაბოძები ღრამატა აზნაურთადმი

რუსეთისათა

დაიბეჭდა

უმაღლესითა ბრძანებითა

ВЪ САНКТПЕТЕРБУРГѢ
ВЪ ИМПЕРАТОРСКОЙ Типографіи
1811 года.

სანკტპეტერბურღს
საიმპერატოროსა სტამბასა შინა
წელსა ჩყია.

Оглавленіе.

А.

О личныхъ преимуществахъ дворянъ.

1. Что есть благородное дворянское достоинство.

2. Благородное дворянское достоинство наслѣдственно есть.

3. Дворянинъ сообщаетъ дворянское достоинство женѣ своей.

4. Дворянинъ сообщаетъ дворянское достоинство дѣтямъ своимъ наслѣдственно.

5. Какъ теряется дворянское достоинство.

6. Преступленія разрушающія дворянское достоинство.

7. О дворянкѣ вышедшей замужъ за не дворянина.

8. Безъ суда благороднаго не лишать дворянства.

9. Чести.

10. Жизни.

11. Имѣнія.

12. Благородные судятся дворянскимъ судомъ.

13. Дворянина не лишить дворянства, или чести, или жизни безъ Сената и конфирмаціи ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

Московская библиотека имени В. И. Ленина
Ф4229/1-39.

პ ი ნ ა ქ ს ი

ა.

პირთა აზნაურად წარჩინებულთა თჳს.

1. რაჲ არს კეთილ-შობილისა აზნაურისა ღირსება.
2. კეთილ-შობილთა აზნაურთა ღირსება სამკჳდრო არს.
3. კეთილ-შობილნი ზიარ-ჰყოფენ აზნაურებითისა ღირსებასა შინა ცოლთა თჳსთა.
4. აზნაური გარდასცემს აზნაურებითისა ღირსებასა ძეთა თჳსთადმი სამკჳდრებულად.
5. ვითარ წარჰსწყმდების აზნაურთა ღირსებაჲ.
6. გარდასხდომაა დამარღუეცვული აზნაურთა ღირსებისა.
7. აზნაურთ ქალისათჳს, რომელიცა შეირთავს არა აზნაურსა.
8. თჳნიერ სამართლისა ნუ მიუღებენ კეთილ-შობილთა აზნაურებასა.
9. პატივსა.
10. სიცოცხლესა.
11. ქონებასა.
12. კეთილ-შობილნი განისჯებიან აზნაურთა განჰსჯითა.
13. აზნაურსა ნუ მიუღებენ აზნაურებასა, ანუ პატივსა, ანუ სიცოცხლესა, თჳნიერ სენატისა და კონფირმაციისა იმპერატორების დიდებულებისა.

65. მოსპობისათჳს განცხადებულისა მიწისაგამო, აზნაურთ შეკრებუ-
ლებისაგან.

66. ყოველთა გუბერნიათა შინა შეადგინონ აზნაურთა გუარ-შთამომო-
ებითი წიგნი.

67. გამორჩევისა თჳს უეზდიდამ დეპუტატისა შესადგენელად აზნაურთ
შთამომავლობითისა წიგნისა.

68. გუარ-შთამომოებითისა წიგნსა შინა შეიტანონ სახელნი აზნაურთა
მასვე გუბერნიასა შინა მამულისა მქონებელთანი.

69. რომელიცა არა არს შეტანილი აზნაურთა შთამომავლობისა წიგნსა
შინა, იგი არა არს იმ გუბერნიის აზნაურთ საზოგადოობისა.

70. სამართლისა თჳს მეანახეობისა აზნაურთ შეკრებულებასა შინა.

71. წყალობის წიგნისა გინა გრამატისა თჳს.

ზ.

მცნება დათხზვისა თჳს და განკრძალობისა თჳს აზნაურთ
შთამომავალობითისა წიგნისა ნამესტნიჩესტვათა შინა.

72. შეთხზვისა თჳს აზნაურთა აღწერისა, უეზდთა წინამძღუართაგან.

73. სახე აღწერისა აზნაურთ გუარისა.

74. უეზდის წინამძღუარი მიუტანს აღწერასა გუბერნიის წინამძღუარსა.

28. Благородные имѣютъ фабрики и заводы по деревнямъ.
29. Благороднымъ дозволяется заводить мѣстечки.
30. Благородные имѣютъ домы по городамъ.
31. О городовомъ правѣ.
32. Благородные могутъ оптомъ продавать, что у кого родится, и имѣютъ фабрики, рукодѣлія и всякіе заводы.
33. Подтвержденіе права на всѣ сокровенные въ нѣдрахъ земли минералы, произрастенія и воды.
34. Подтвержденіе права на лѣса, растущіе въ дворянскихъ дачахъ, для свободнаго ихъ употребленія.
35. Домъ помѣщичей свободенъ отъ постоя.
36. Благородный изъемлется отъ личныхъ податей.

Б.

О собираніи дворянъ, установленіи общества дворянскаго въ губерніи и о выгодахъ дворянскаго общества.

37. О дозволеніи собираться дворянамъ и о составленіи дворянскаго общества въ губерніи.

28. კეთილ-შობილთა აქუსთ ქარხანა, და ესე ვითარნი სოფლებსა შინა.

29. კეთილ-შობილთა აქუსთ ნება, რათა გააკეთონ ყასაბხა.

30. კეთილ-შობილთა აქუსთ სახლი ქალაქთა შინა.

31. ქალაქის სამართლისა თჳს.

32. კეთილ-შობილთა შეუძლიათ ერთად განსყიდვა, რაჲცა ვის გამოჰს-დის, და აქუსთ ფაბრიკანი ჴელოფურობისანი და ყოველნი ქარხანანი.

33. დამტკიცება სამართლისა ყოველისა დაფარულისა მიწისა შინა, მად-ნის მოხმარებისა, გამოსავლისა და წყლისა.

34. დამტკიცება სამართლისა ტყესა ზედა, რომელიცა არს აზნაურთა ადგილსა შინა, და თავისუფლად მოხმარებისა თჳს მისისა.

35. სახლი სოფლის მებატონისა განთავისუფლებულ არს მდგმურისაგან.

36. კეთილ-შობილნი არიან გამოსრულ თჳთ, ხარჯის მიცემისაგან.

ბ.

შეკრებულებისა თჳს კეთილ-შობილთა, შესადარებელად აზნაურთ საზოგადოებისა გუბერნიასა შინა, და სარგებ-ლობისათჳს აზნაურთ საზოგადოებისა.

37. ნების მიცემა აზნაურთ შეკრებისა თჳს გუბერნიასა შინა და შედგე-ნებისა თჳს საზოგადოებისა.

38. О собранїи дворянства въ губернїи всякїе три года.

39. О выборѣ губернскаго Предводителя дворянства въ губернїи.

40. Уѣздный Предводитель выбирается дворянствомъ.

41. Верхняго Земскаго суда и Совѣстнаго суда дворянскїе Засѣдатели выбираются дворянствомъ.

42. О выборѣ дворянствомъ Засѣдателей въ суды изъ дворянъ на мѣстѣ живущихъ.

43. Уѣздной судья и Земской исправникъ избираются дворянствомъ.

44. Засѣдатели Уѣзднаго суда и дворянскїе Засѣдатели нижняго Земскаго суда избираются дворянствомъ, и проч.

45. О дозволенїи представить къ балатированїю кандидатовъ.

46. Собранїю дворянскому какъ поступать со предложенїями.

47. О представленїи общественныхъ нуждъ и пользъ.

48. Подтвержденїе дозволенїя дѣлать представленїя и жалобы чрезъ дворянскихъ депутатовъ.

49. Запрещенїе о дѣланїи положенїй въ противность законамъ, и требованїй въ нарушенїи узаконенїй.

38. შეკრებისა თჳს აზნაურთასა გუბერნიათა შინა ყოველსა სამსა წელიწადსა ერთგზის.

39. გამორჩევისათჳს გუბერნიის მარშალისა კეთილ-შობილთაგან გუბერნიისა შინა.

40. უეზდის წინა მძღუარი გამოირჩევის აზნაურთაგან.

41. ზემოჲსა ზემსკისა სასამართლოჲსა, და სინიდისისა სასამართლოჲსა აზნაურთა პირუელთ მეინახენი, გამოირჩეოდენ აზნაურთაგან.

42. გამორჩევისა თჳს აზნაურთა, თანა მეინახედ სასამართლოსა შინა მუნ მცხოვრებთაგან.

43. უეზდის მოსამართლე და კაპიტან ისპრავნიკი გამოირჩეოდეს აზნაურთაგან.

44. თანა მეინახე უეზდის სუდისა, და აზნაურთ თანამეინახე ნიჟნის ზემსკის სასამართლოსა შინა, გამოირჩეოდენ აზნაურთაგან, და სხუანი.

45. ნების მიცემისა თჳს წარდგინებად კანდიდატთა ყამსა კენჭის ყრის ამორჩევისასა.

46. შეკრებულებისა აზნაურთასა ვითარშეჰგავს მოქცევად წინადადებისადმი.

47. წარდგინებისა თჳს საზოგადოჲსა საჭიროებისა და სარგებლობისა.

48. დამტკიცება ნების მიცემისა, რათა ჰყონ წარდგინება და სარჩევარი ჴელითა აზნაურთ დეპუტატისათა.

49. დაყენების დადებულება წინა აღმდეგ ჰსჯულისა, და თხოვა დარღუევისათჳს ჰსჯულ-დებულებისა.

50. О домѣ для собранія дворянства въ Губернскомъ городѣ.

51. Дворянство имѣетъ архиву.

52. Дворянство имѣетъ печать.

53. Дворянство имѣетъ Секретаря.

54. Дворянство имѣетъ особую казну.

55. Личное преступленіе дворянина не взыскивать на дворянствѣ вообще.

56. Дворянство въ судѣ защищается стряпчимъ.

57. Дворянство не брать подъ стражу.

58. Какія дѣла принадлежатъ до верьхняго Земскаго суда.

59. Учреждается дворянская Опека.

60. О присудствующихъ въ дворянской опекѣ.

61. Дворянской Опекѣ поручается попеченіе о вдовахъ и сиротахъ и имѣніи и дѣлахъ ихъ.

62. Не выбирать дворянина имѣющаго ниже ста рублей доходу съ деревень и моложе двадцати пяти лѣтъ.

63. Дворянинъ безпомѣстной голоса не имѣетъ.

64. Не служащіе и не дослужившіеся до Оберъ-офицерскаго чина въ собраніи дворянства ни сидѣть, ни голоса имѣть, ни выбраны быть не могутъ.

50. სახლისა თჳს შესაკრებელად აზნაურთა, გუბერნიის ქალაქსა შინა.

51. აზნაურთა აქუნდესთ არხივა (ესე იგი წიგნების საცავი.)

52. აზნაურთა აქუნდესთ ბეჭედი.

53. აზნაურთა ჰყუანდესთ სეკრეტარი.

54. აზნაურთა აქუნდესთ საკუთარი ხაზინა.

55. პირად შეცოდება (ესე იგი ერთისა აზნაურისა შეცოდება) არა გარდაჰხდეს საზოგადოებასა აზნაურთასა.

56. აზნაური სასამართლოსა შინა დაიფარვის სტრაფთაგან.

57. აზნაურთა ნუ შეიპყრობენ ყარაულთა ქუეშე.

58. ვითარნი საქმენი მიეცემებიან ვერხნის ზემსკის სასამართლოსა.

59. განიწუსების აზნაურთა ოპეკა.

60. მეანახეთა თჳს აზნაურთა ოპეკასა შინა.

61. აზნაურთა ოპეკასა ერწმუნების მზრუნველობა ქურივთა და ობოლთა ქონებისა და საქმისა მათისა თჳს.

62. ნუ გამოირჩევენ აზნაურსა, რომელსა აქუს შემოსავალი ათს თუმანზე ნაკლები სოფელთაგან თჳსთა, და ნურცა ნაკლებსა ჰასაკით ოცდა ხუთის წლისასა.

63. უმამულო აზნაურსა არა აქუს ჴმაჲ.

64. რომელსაც არა ემსახუროს და სამსახურსა შინა ობერ ოფიცრის სახელო არ ეპოვნოს, აზნაურთ შეკრებულებასა შინა არა დას ჯდეს არცა ჴმაჲ ქონჰდეს და არცა გამოირჩიოს.

65. О исключенiи за явной порокъ изъ собранiя дворянства.

66. Въ каждой губернiи составить родословную дворянскую книгу.

67. О выборѣ съ уѣзда депутата для составленiя дворянской родословной книги.

68. Въ родословную книгу внести имена дворянъ, имѣнiемъ въ той Губернiи владѣющихъ.

69. Кто не внесенъ въ дворянскую родословную книгу, тотъ не принадлежитъ до общества дворянскаго той губернiи.

70. о правѣ присутствовать при собранiи дворянства.

71. О жалованной грамотѣ.

В.

Наставленiе для сочиненiя и продолженiя дворянской родословной книги въ намѣстничествѣ.

72. О сочиненiи дворянскаго списка уѣзднымъ Предводителемъ.

73. Форма списка дворянскаго рода.

74. Уѣздный Предводитель списокъ доставитъ губернскому Предводителю.

75. Губернской Предводитель съ депутатами составить имѣетъ родословную книгу.

76. О шести частяхъ родословной книги.

77. Дѣйствительное дворянство.

Толкованіе.

Изъясненіе.

78. Военное дворянство.

Толкованіе.

Именной указъ 1721 года Генваря 16.

89. Осьмикласное дворянство.

Толкованіе.

Табель о рангахъ 1722 года Генваря 24 дня пунктъ 11.

80. Иностранные роды.

Толкованіе.

81. Титулами отличные роды.

Толкованіе.

82. Древнее дворянство.

Толкованіе.

75. გუბერნიის წინამძღუარი ლეიტენანტიური შეადგენს გუარ-შთამომავლობითსა წიგნსა.

76. ქუეს ნაწილთა გუარ-შთამომავლობითთა წიგნთა თჳს.

77. ნამდჳლნი აზნაურებანი.

განმარტება.

განცხადება.

78. სამეფლო აზნაურება.

განმარტება.

საკუთარი უქაზი 1721 წელსა იანვრის 16.

79. მეორეჲ ხარისხისა აზნაურება.

განმარტება.

ტაბლიცა სახელოთა თჳს 1722. წელსა. იანვრის 24. დღესა. 11. პუნკტსა.

80. უცხო მხრისა გუარნი.

განმარტება.

81. ტიტულთა აღმატებულნი გუარნი.

განმარტება.

82. უმცირესნი აზნაურებანი.

განმარტება.

83. Запрещеніе о внесеніи въ родословную книгу рода безъ доказательства дворянскаго достоинства.

84. Всякой родъ представитъ доказательства или въ подлинникѣ или засвидѣтельствованною копіею.

85. О разсмотрѣніи доказательствъ, о единогласіи, или когда двѣ трети голосовъ за, или противу доказательства, и о грамотѣ, что родъ внесенъ въ родословную книгу.

76. О внесеніи денегъ въ дворянскую казну при записаніи рода въ родословную книгу.

87. Въ случаѣ неудовольствія просить въ Герольдіи.

88. О прочтеніи родословной книги собранію дворянскому.

89. Родословную книгу хранить въ архивѣ собранія дворянства, одну копію въ архивѣ губернскаго Правленія, а другую копію въ Герольдіи.

90. О продолженіи родословной книги.

83. დაყენება შეტანისა თჳს გუარ-შთამომავლობითისა წიგნსა შინა ცუარისა, თჳნიერ მტკიცეჲ დამტკიცებისა აზნაურთ ღირსებისა.

84. ყოველი გუარი წარადგენს მტკიცეჲ დამტკიცებასა, ანუ ნამდვილისა ანუ დამოწმებულისა პირისა.

85. გასინჯვისა თჳს მტკიცეჲ დამტკიცებისა ერთ ჴმაობისასა, ანუ ოდეს მეორ-მესამედისა ჴმასა ზედა, ანუ წინა აღმდეგსა მტკიცეჲ დამტკიცე-ბისასა და წყალობის წიგნისასა, თუ ვითარ შეტანილ არს გუარი გუარ-შთამომავლობითისა წიგნსა შინა.

86. თეთრის შეტანისა თჳს აზნაურთა ხაზინასა შინა, ჟამსა გუარის და-წერისასა გუარ-შთამომავლობითისა წიგნსა შინა.

87. ჟამსა არა კმაყოფილებისასა შეჳსრულობან გეროლდიასა.

88. წარკითხჳსა თჳს გუარ-შთამომავლობითისა წიგნისა წინაშე აზნაურთ შეკრებულებისა.

89. გუარ-შთამომავლობისა წიგნი შეინახებოდეს არხივასა შინა აზნაურთ შეკრებულებისასა, ერთი პირი გუბერნიის მმართებლობისა არხი-ვასა შინა, და მეორე პირი გეროლდიასა შინა.

90. განგრძობისა თჳს გუარ შთამომავლობითისა წიგნისა.

Г.

Доказательства благородства.

91. О доказательствахъ благородства.

92. Неопровергаемыя доказательства благородства.

1.) Дипломы.

2.) Гербы.

3.) Патенты на чины, къ коимъ дворянство соединено.

4.) Россiйскiе Кавалерскiе ордены.

5.) Жалованныя или похвальныя грамоты.

6.) Указы на земли и деревни.

7.) По дворянской службѣ помѣстья.

8.) Указы и грамоты на вотчины.

9.) Указы и грамоты на вотчины и деревни, хотя бы выбыли изъ рода.

10.) Указы, наказы и грамоты данныя дворянину.

11.) Дворянская служба предковъ.

12.) Благородная жизнь, состоянiе и служба отца и дѣда.

13.) Купчiя, закладныя и проч.

14.) Отецъ и дѣдъ владѣли деревнями.

დ.

ცხადად დამტკიცება კეთილ-შობილებისა.

91. კეთილ-შობილების დამტკიცებისა თჳს.

92. უტყუებელი მტკიცედ დამტკიცება კეთილ-შობილებისა.

1.) დიპლომნი გინა წყალობის წიგნი.

2.) ღერბი, გინა ბეჭედი.

3.) პატენტი სახელოსა ზედა, რომლისადმი აზნაურობა შეერთებულარს.

4.) რუსსიისა კავალერისა ორდენი.

5.) წყალობისა, ანუ ქებისა წიგნი.

6.) უკაზი მიწისა, ანუ სოფლისა ზედა.

7.) აზნაურებითსა მსახურებასა ზედა მამული.

8.) უკაზნი და გრამატნი მამულისა თჳს.

9.) უკაზნი და გრამატნი მამულისა და სოფლისა თჳს, გინათუ განსყიდულმცა იყვნენ გვარისაგან.

10.) უკაზნი, ნაკაზნი და გრამმატნი მიცემულნი აზნაურისა თჳს.

11.) აზნაურებითი მსახურება წინაპართა.

12.) აზნაურებითი ცხოვრება, მდგომარეობა დამსახურება მამათა და პაპათა.

13.) ნასყიდობა, გირაოს წიგნი, და სხვანი.

14.) მამისა და პაპის მფლობელობა სოფელთა.

15.) Поколѣнныя и наслѣдственныя.

Указы съ доказательствами.

Указы приложенные къ родословной книгѣ.

16.) При истребленіи вреднаго Государству мѣстничества, какіе дворянскіе роды и старинныя службы повелѣно вписать въ родословную книгу.

17.) Какъ поступать съ тѣми родами, кои причтутся къ родословнымъ людямъ.

18.) Резолюція 1721 года Ноября 19 числа на докладъ отъ Синода.

О дворянствѣ архіерейскихъ дѣтяхъ боярскихъ, которые отъ шляхетства, считая отъ дѣда.

19.) Табель о рангахъ 1722 года Генваря 24 дня 15 пунктъ.

Дворянство воинскихъ чиновъ, кои до Оберъ-офицерства дослужатся.

Толкованіе.

Что есть личное дворянство.

Примѣчаніе.

Личное дворянство не вноситъ въ родословную книгу.

Постановленіе.

15.) შთამომავლობითა და მემკვიდრეობითა.

ჭვაზნი მტკიცედ დამტკიცებით-ურთ.

ჭვაზნი გვარ-შთამომავლობითისა წიგნისა თანა დადებულნი.

16.) ჟამსა აღმოფხვრისასა საეკლესიწიგნისა მავნებელთა მოადგილეობა-თასა, ვითარცა გვარნი აზნაურთანი და მღვდელნი მსახურებანი ბრძა-ნებულ არიან შთაწერად გვარ-შთამომავლობითისა წიგნსა შინა.

17.) ვითარ მოექცნენ გვართა მათ, რომელნიცა შეირაცხნენ გვარ-შთამომავლო-ბის ერად.

18.) რეზოლუცია (ესე იგი გარდაწყვეტა) 1721 - წლისა, ნოემბრის 19 რიცხვსა, სინოდის მოხსენებისა ზედა.

აზნაურობისა თჳს შვილთა არქიერთათა და მემძლეთა მათ, რომელნიცა აზნაურ შვილად აღირიცხვან პაპათაგან.

19.) ტაბელისა სახელოთა თჳს 1722 წლის იანვრის 24 დღესა: 15 მუ-ხლისა შინა.

აზნაურებანი სამხედროთა ხარისხითა, რომელნიცა ობერ-ოფიცრად ზედმდე იმსახურებიან.

განმარტება.

რაჲ არს პირადი აზნაურება.

შემნიშნველობა.

პირადსა აზნაურებისა ნუ შეიტანენ გვარ-შთამომავლობისა წიგნსა შინა.

დაწესება.

20) О личномъ дворянствѣ.

21.) Имянной указъ 1794 года Генваря 31 числа.

Секретаремъ быть изъ шляхетства, подъяческаго же чина за знатныя заслуги производить въ Секретари и дать шляхетство противу Прапорщика.

Толкованіе.

Табель о рангахъ 1722 года Генваря 24 дня, конецъ 15 пункта.

Именной указъ 1724 года Генваря 31 числа.

Какъ потомкамъ личнаго дворянства получать дѣйствительное дворянство.

22.) Табель о рангахъ 1722 года Генваря 24 дня, конецъ 16 пункта.

Какъ чужестраннымъ доказать свое дворянство.

20.) პარიჟის აზნაურებისა თჳს.

21.) ჴელმწიფისაგან ჴელ-ჩაწერილი უკაზი 1794 წლისა იანვრის 31 რიცხუსა.

სუერიუმარდ ოჟენეგმოლენენ შეთიხუკულთაგანნი (ესე იგი აზნაურთაგანნი) ხოლო ფოლდანისა სასჯელთაგან რანგმულისა სახელებისა თჳს აღადგინონ სუვერენიტეტად, და ისინი აზნაურობაზე პარიზის პარლამენტისა.

განმარტება.

ტაბლიდამ სახელთა თჳს 1722 წლისა იანვრის 24 დღესა დასასრულისა 15 მუხლისასა, თჳთ ჴელ წერილისა ჴელმწიფისა უკაზი 1794 წლისა იანვრის 13 რიცხუსა.

თუ ვითარ შთამომავლობითთა მიიღონ, პირველ ჰქონდათ აზნაურთაგან ნაცვლით აზნაურობისა.

22.) ტაბლიდამ სახელთა თჳს 1722 წლისა, იანვრის 24 დასასრულისა 16 მუხლისასა.

ვითარ აღმოაჩინონ უცხო მხრის გვართა აზნაურება თჳსი.

БОЖІЕЮ ПОСПѢШЕСТВУЮЩЕЮ МИЛОСТІЮ

МЫ ЕКАТЕРИНА ВТОРАЯ,

Императрица и Самодержица Всероссійская

Московская, Кіевская, Владимірская, Новгородская, Царица Казанская, Царица Астраханская, Царица Сибирская, Царица Херсониса - Таврическаго, Государыня Псковская и Великая Княгиня Смоленская; Княгиня Эстляндская, Лифляндская, Корельская, Тверская, Югорская, Пермская, Вятская, Болгарская, и иныхъ; Государыня и Великая Княгиня Нова - города Низовскія земли, Черниговская, Рязанская, Полоцкая, Ростовская, Ярославская, Бѣлоозерская, Удорская, Обдорская, Кондійская, Витепская, Мстиславская, и всея Сѣверныя страны Повелительница, и Государыня Иверскія земли, Карталин-

ღ̃თის მოსწრაფებითითა წყალობითა,

ჩვენ ეკატირინა მეორე იმპერატრიცა

და თჳთ მპყრობელი ყოვლისა რუსეთისა,

მოსკოვისა, კიევისა, ვლადიმერისა, ნოვოგო-
როდისა, დედოფალი ყაზანისა, დედოფალი ას-
ტარხანისა, დედოფალი სიბირისა, დედოფალი
სერსონისა და ტავრიისა, ჴელმწიფე პსკოვისა
და დიდი მთავრინა სმოლენისა, მთავრინა ეს-
ტლიანდიისა, ლიფლიანდიისა, კორელისა, ტვე-
რისა იუგორისა, პერმისა, ვიატკისა, ბოლღარი-
ისა და სხვათა, ჴელმწიფე და დიდი მთავრინა
ნოვოღოროდის ნიზოვის ქვეყანათა, ჩერნიგო-
ვისა, რეზანისა, პოლოცკისა, როსტავისა, ია-
როსლავისა, ბელოოზერისა, უდორისა, ობდო-
რისა, კონდიისა, ვიტეპისა, მსტისლავისა, და

скихъ и Грузинскихъ Царей и Кабардинскія земли, Черкаскихъ и Горскихъ Князей, и иныхъ наслѣдная Государыня и обладательница.

Извѣстно всенародно, что въ семъ титулѣ НАШЕГО Самодержавства не вмѣщены мнимыя или НАМЪ неподвластныя царства княженія, области, города или земли чуждыя; но паче означаются самыя обширныя НАШИ владѣнія кратчайшими имянованіями; ибо многочисленны суть.

Всероссійская Имперія въ свѣтѣ отличается пространствомъ ей принадлежащихъ земель, кои простираются отъ восточныхъ предѣловъ Камчатскихъ до рѣки и за рѣку Двину, падающую подъ Ригою въ Варяжской заливъ, включая въ свои границы сто шестьдесятъ пять степеней долготы. Отъ устья же рѣкъ: Волги, Кубани, Дона и Днѣпра, втекающихъ въ Хвалынское, Азовское и Черное моря, до Ледовитаго Океана простирается на тридцать двѣ степени широты.

ყოვლისა ჩრდილოეთისა კერძოთა მბრძანებელთა, და ჴელმწიფისა ივერიის ქვეყანათა, ქართლისა და საქართველოის მეფეთა და ყაბარდოის ქვეყანათა ჩერქეზთა და მთიულთა თავადთა და სხვათა მემკვიდრისა ჴელმწიფისა და მფლობელისა.

უწყებულ არს ყოველთა ერთა, რომელ ტიტულსა ამას **ჩვენსა** შინა თვით სამპყრობელოებისა არა შემოტანილ არს სხვანი, და **ჩვენდა** არა თვის-საყოფელნი სამეფონი, სამთავრონი, სამფლობელონი, ქალაქნი ანუ ქვეყანანი ცალხოთანი; არამედ უფროს ინიშნვიან თვით უპირველესნი სამფლობელონი **ჩვენნი** შემოკლებულითა სახელის დებითა, რამეთუ მრავალ რიცხვედ არიან.

ყოვლისა რუსეთისა იმპერია ქვეყანასა შინა აღმატებულ არს სივრცითა მისდა თვის-საყოფელთა ქვეყანათათა, რომელთაცა განვრცელდების აღმოსავლეთის საზღვრიდამ კამჩატკის მდინარემდე და მდინარეს გაღმა დვინისა, რომელიცა შეერთდების რიგას ქვემოდ ვარიაგის ზღვისა და იპყრობს თვის შორის საზღვარსა ას სამოცდა ხუთისა ხარისხსა სიგრძესა. ხოლო შორისაგან მდინარეთა, ვოლღისა, ყუბანისა, დონისა და დნეპრისისა, რომელნიცა შემდინარებენ ხვალინცკისა აზოვისა და შავსა ზღვასა შინა, და ყინულიანს ოკიანემდე განვრცელდების სიგანე ოცდა თორმეტს ხარისხამდე.

Таково есть существенное состоянïе Россïйской Имперïи въ семъ знаменитомъ столѣтïи! въ коемъ истекаетъ и настоящïй 1785 годъ. И симъ образомъ въ истинной славѣ и величествѣ Имперïи вкушаемъ плоды, и познаемъ слѣдствïя дѣйствïй НАМЪ подвластнаго, послушнаго, храбраго, неустрашимаго, предпрïимчиваго и сильнаго Россïйскаго народа; когда вѣрою къ Богу вѣрностïю къ Престолу онъ управляемъ; когда трудъ и любовь къ Отечеству соединенными силами стремятся преимущественно къ общему благу; и когда въ военномъ и гражданскомъ дѣлѣ примѣромъ предводителей поощрены подчиненные на дѣянïя хвалу, честь и славу за собою влекущïя.

Начальниковъ и предводителей таковыхъ Россïя чрезъ теченïе осьми сотъ лѣтъ отъ времени своего основанïя находила посредѣ своихъ сыновъ, наипаче же во всякое время свойственно было, есть, да помощïю Божïею и пребудетъ вѣчно Россïйскому дворянству отличаться качествами блистающими къ Начальству. Сïе неопровергаемо доказывается самыми успѣхами доведшими Имперïю россïйскую до края нынѣшняго ея величества, силы и славы.

ესრეთი არს არსებითი მდგომარეობა რუსეთის იმპერიისა, და რო-
ნებულისა ას-წლობისა ამას შინა, რომელსა შინაცა წარმოებს ამ მოღვა-
წელი, რაჲ; სახითა ამით ჭეშმარიტსა დიდებასა შინა იმპერიის სა-
დიდისასა ვაქებთ ნაყოფსა და ვსცნობთ შედგომილებასა მოქმედე-
ბისასა მფლობელობისა **ჩვენსა** ქვეშე მყოფთა მორჩილთა მამაც-
თა, უშიშართა, კეთილ-გონიერთა და ძლიერთა რუსეთის ერთასა; ოდეს
სარწმუნოებითა ღვთისადმი, სარწმუნო ყოფითა ტახტისადმი ესე იმართ-
ვის; ოდეს ღვაწლი და საყვარული მამულისადმი შეერთებულითა ძა-
ლითა მიისწრაფვის აღმატებულებითა საზოგადოებისა კეთილისადმი; და
ოდეს სამხედროსა და სამოქალაქოსა საქმესა შინა, მაგალითითა წინა-
მძღოლისათა განმახვილებულ არიან ყოველ ქვეშე მყოფნი მათნი და მოქმედე-
ბასა შინა, ქებასა, პატივსა და დიდებასა თავსა ზედა თვისსა მიმზიდ-
ველობენ.

მეუფროსნი და წინამძღოლნი ესე ვითარნი, დიდებასა შინა შვიდას
წელიწადისასა, ყოვლადგანვე საფუძვლისა თვისისა ჰყოლიეს რუსეთსა ძეთა
შორის თვისთა, და უფროსი ყოველსა დროსა შინა თვისებითად იყო,
არს, და შეწევნითა ღვთისათა იქმნების უკუნისამდე აზნაურება რუსეთის
აღმატებულად ბრწყინვალე თვისებითა თვისითა მთავრისადმი. ესე ნამდ-
ვილ ჩვენებულ არს თვით მასწრობითა, რომელი მოსრულ არს იმ-
პერია რუსეთისა კიდედმდე აწინდელისა სიდიდისა მისისა, ძალისა და დი-
დებასა შინა.

Б.

Да какъ тому и быть инако? когда знатнѣйшее и благороднѣйшее Россійское дворянство входя въ службы военную, или гражданскую, проходитъ всѣ степени чиноначалія, и отъ юности своей въ нижнихъ узнаетъ основаніе службы, привыкаетъ къ трудамъ, и сіи несши твердо и терпѣливо; а научась послушанію, тѣмъ самимъ приуготовляется къ вышнему начальству; не быстъ бо въ свѣтѣ добрый начальникъ, который во свое время самъ повиноватися не привыкъ. Достигаютъ же до вышнихъ степеней отъ Россійскаго дворянства знаменитые особы, кои отличаются или службою, или храбростію, или вѣрностію, или искуствомъ, или же тѣ, что въ послушаніи терпѣливо пребывая твердостію духа усердно преодолѣваютъ трудности и самое время, умножая опытами знаніе и способности свои въ частяхъ званію ихъ предлежащихъ. Обыкла Россія изъстари видѣть службы вѣрность, усердіе и труды всякаго рода отъ Престола предковъ НАШИХЪ во всякое время изобильно награждаемыя, почестьми украшаемыя и отличностьми предпочитаемыя. Сему свидѣтельства подлинныя находятся въ древнѣйшихъ поколѣніяхъ родовъ НАШЕГО вѣрнолюбезнаго подданнаго Россійскаго дворянства, которое ежечасно бывъ готово подвизатися за Вѣру и Отечество, и несши всякое время наиважнѣйшаго Имперіи и Монарху служенія, потомъ, кро-

და ვითარ იქმნეს მისდა სხუაჲ? ოდეს უჩინებულესნი და უკეთილშობილესნი რუსეთისა აზნაურნი, შედიან რა სამსახურსა შინა სამხედროსა და სამოქალაქოსა, განვლიან ყოველთა ხარისხთა ხარისხით წყებისასა, და საურმადგანვე თვისისა მდაბალსა შინა "სცნობენ სამსახურისა საფუძველსა, ჰრწყვიან შრომასა და იტვირთვენ მას მტკიცედ და მოთმინებით; ხოლო მსწავლულნი საქმისა და მორჩილებისანი, თვით მითვე განემზადებიან უმაღლესისა მთავრობისადმი მსახურებად; ნუ იყოს მცა ქვეყანასა ზედა კეთილი მეუფროსე, რომელმანცა ყოველსა დროსა შინა თვით იმორჩილოს და არა დაარღვიოს მას. მიაწევენ უმაღლესსა ხარისხამდე რუსეთის აზნაურნი იგი უჩინებულესნი გვარნი, რომელნიცა აღემატებიან, ანუ სამსახურითა, ანუ სიმამაცითა, ანუ სარწმუნოებითა, ანუ გამოცდილებითა, და ანუ იგინი, რომელნიცა სმენასა და მორჩილებასა შინა მოთმინებით ჰგიებენ, და სიმტკიცითა სულისათა ერთგულებით სძლევენ სიძნელესა საქმისასა, და თვით დროსა მასვე განამრავლებენ ცოდნისა გამოცდილებითა და სახმარ ყოფისა თავისა თვისისასა მაწყალითა მათ შინა ცოდნისათა, რომელი წინამდებარე მათდა არს. ხოლო რუსეთი შერჩევილ იქმნა ძველთაგანვე ხილვად სარწმუნოდ მსახურებისა, ერთგულებისა და ღვაწლისა ყოველისა გვარისასა; სადა ტახტისაგან წინაპართა ჩვენთასა, ყოველსა დროსა შინა სავსებით სასყიდელი ნაჭებნი არიან, ხოლო პატიოსნებით განშვენებულ და აღმატებულებითა წინადვე პატივცემულ. საწამებელად ამისა ნამდვილ იმყო-

вїю и жизнїю дрiобрѣтало помѣстья, съ оныхъ имѣло свое содержанїе, а умножая заслуги получало въ награжденїе отъ Самодержавной власти помѣстья въ вотчины себѣ потомственно.

Службою прїобрѣтенное и за влщшую службу въ награду полученное имѣнїе долженствовало, какъ и свойственно есть, наипаче обращаться въ тѣхъ поколѣнїяхъ НАШЕГО дворянства, кои отъ начала основанїя Россїи до дней сихъ оказать могутъ превосходнымъ числомъ похвальныхъ своихъ предковъ, мужей разумныхъ, искусныхъ, храбрыхъ, въ трудахъ неутомленныхъ, съ непоколебимымъ усердїемъ ратоборствовавшихъ многообразно и въ случаяхъ различныхъ противу внутреннихъ и внѣшнихъ враговъ Вѣры, Монарха и Отечества. Но се ли едино въ прїобрѣтенномъ имѣнїи есть доказательство древности родовъ ихъ службы, и за оныя награжденїя? Похвальныя грамоты жалованы были прежде, послѣ и при недвижимомъ имѣнїи. Они суть наивящше утвердительныя

ფებიან უმეტესსა შთამომავლობათა და გვართა შორის **ჩვენთა** სარწმუნოდ საყვარელთა ყმათა რუსეთის აზნაურთასა, რომელნიცა იყვნენ ყოველსა ჟამსა მზა, ღუაწებად სარწმუნოებისა და მამულისადმი, ტვირთვად ყოვლისა ტვირთისა, რომელი იყო უსახმარეს იმპერიისა, მამულისა, და ერთ მთავრის მსახურებისა, და ეგრეთვე სისხლითა და სიცოცხლის დადებითა მათითა მოუგიესთ მათ ადგილი, რომელსა შინა ჰქონიესთ მათ ხარჯნი თვისნი, და განმრავლებითა სამსახურისათა მიუღიესთ ჯილდოდ თვით-მპყრობელისაგან ყმანი და მამულნი სამკვიდრებელად და საშვილის შვილოდ.

მსახურებითა შეძინებულნი, და უდიდესსა სამსახურსა ზედა ჯილდოდ მიღებულნი საცხოვრებელნი, სათანადო იყო ვითარცა თვისებითცა არს ქონებად შთამომავლობასა მას შინა აზნაურთა **ჩვენთასა**, რომელთაცა დასაწყისიდამ რუსეთის საჯუმვლისა დღეინდელადმდე დღედმდე ჩვენებად ძალუძსთ აღმატებულითა რიცხვითა ქებისა ღირსნი წინაპარნი თვისნი კაცნი გონიერნი, გამოცდილნი, მამაცნი, ღვაწლთა შინა არა მოუძლურებულნი, შეურყეველითა ერთგულებითა მრავალ სახედ მხნედ მბრძოლნი, მიმთხვევასა შინა სხვა და სხვასა წინაღმდეგ შინაგანთა და გარეგანთა მტერთა სარწმუნოებისა და მამულისათა; გარნა ესე არსაა მხოლოდ შეძინებულისა საცხოვრებელისათჳს ცხადად დამტკიცება ძველისა გვარისა მათისა სამსახურისა და მისთვის სასყიდელი? არამედ საქებელნი ღირსმაჯანი ბოძებული იყვნენ უწინ, და მერმე უმრავსა საც-

остатки того отличнаго подвига, за которой хвала последовала, какЪ дарЪ наидрагоценнейшій благородной и честь прямо любящей душе. Прямо же честолюбивыя души отЪ самой древности, где многочисленніе, какЪ не между РоссійскимЪ дворянствомЪ обретались? Не ихЪ ли обязательства утверждались за неустойку единымЪ стыдомЪ? ибо стыдЪ и поношеніе благороднымЪ и честь любящимЪ душамЪ представлялись наитягостнейшимЪ наказаніемЪ; хвала же и отличность лучшею наградою. ОбразЪ мысли таковой и соединенное сЪ онымЪ умствованіе требовали по умноженіи заслугЪ соразмерно тому и сЪ теченіемЪ времени и переменою обычаевЪ отличія и отличностей изобильно. За похвальными и жалованными грамотами на память всякаго рода следовали гербы, дипломы на достоинства, и патенты на чины совокупно сЪ наружными украшеніями. ВЪ честь добродетелямЪ и заслугамЪ установлены Всероссійскіе Кавалерскіе ордены, какЪ вообще надписи свидетельствуютЪ. ОрденЪ Святаго Апостола Андрея Первозваннаго за веру и верность. Святыя Великомученицы Екатерины за любовь и отечество. Святаго Благовернаго Князя Александра Невскаго за труды и отечество. И уже во дне́хЪ НАШИХЪ служба и храбрость начальствующихЪ РоссійскихЪ воиновЪ побудили НАСЪ отличать победителей знаками установленнаго для таковыхЪ ордена Великаго Победоносца Георгія; и учредить также орденЪ

ხოვრებულისა ზედა; ესენი არიან უდამამტკიცებელესნი დანაშთნი აღმატებულებათასა ღვაწლისა მათისანი, რომელთა ზედაცა შესდგომიათ ქებანი ვითარცა უმეტეს ფასესნი ნიჭნი კეთილ-შობილებისა და პატივისანი, ჭეშმარიტებით მეკარებელთა სულისათა; ხოლო ამაოჲთა პატივითა მეკარებელნი სულისანი, თუმცა თვით მეფისადგან მრავალ რაც-ხვედ არს, გარნა რუსეთისა აზნაურთა შორის არა იქცევოდა იგი? სადა შეკრულება მათი, და მერმე პირის ტეხაჲ დაემტკიცებოდა მათ შორის სარცხვილოდ? რამეთუ სარცხვილი და კიცხევა კეთილ-შობილთა და ამაოდ პატივის მეკარებლობა სულისა, წარმოდგებოდნენ მათ შორის უმძიმესს პატიჟად; ხოლო ქება და აღმატებულება უკეთილესს ჯილდოდ: სახენი ესე ვითარისა აზრისანი და შეერთებულნი მასთანა გონიერებანი, ითხოვდნენ განმრავლებასა ზედა ნამსახურობათასა და შესწორებულად მისა, რომელ დანებითა დროჲსათა და გამოცვლილებითა ჩვეულებისათა, აღმატება და აღმატებულება სავსებით ყოველი იყო: სადა საქებელთა და ჩომებულთა ღრამატთა მათ, სახსენებელად ყოველთა გვართა შეუდგათ: ღერბი და დიპლომი ღირსებისათვის, პატენტი ხარისხისათვის შეერთებულად გარეგანითა განშვენებულებითა. ხოლო პატივისა თვის კეთილ-მოქმედთა და სამსახურისა თვის მათისა, დაწესებულ იქმნენ ყოვლისა რუსეთისა კავალერიანი ვითარცა საზოგადოდ მათთვის წარწერანი სწამებენ: კავალერი წმიდის მოციქულისა ანდრია პირველ-წოდებულისა, სარწმუნოებისა და ერთგულებისა თვის; კავალერი წმიდისა და დიდად წამებულისა

Святаго равноапостольнаго Князя Владимира въ награжденіе трудовъ въ военномъ и гражданскомъ званіи, приносящихъ общую пользу, честь и славу.

Къ вамъ обращаемъ НАШЕ слово достойно знаменующіеся побѣдительнымъ орденомъ! Васъ хвалимъ, о Потомки! достойные предковъ своихъ. Сіи были основа величества Россіи, въ силу и славу отечества совершили шестилѣтними непрерывными побѣдами въ Европѣ, Азіи, Африкѣ, на сухомъ пути въ Молдавіи, Бессарабіи, Валахіи, за Дунаемъ, въ горахъ Балканскихъ, въ Крыму и въ Грузіи; на морѣ же, въ Мореи, въ Архипелагѣ, Чесмѣ, Мотелинѣ, Лимносѣ, Негрепонтѣ, Патросѣ, Египтѣ, на Азовскомъ и Черномъ моряхъ, на рѣкахъ Днѣпрѣ и по великому теченію Дуная.

ეკატერინესი, სიყვარულისა და მამულისათვის; კავალერი წმიდისა და კეთილ-მორწმუნისა ალექსანდრე ნევსკისა, ღვაწლისა და მამულისათვის; ხოლო უკუ დღეთა ჩვენთა შინა სამსახურთა და სიმამაცეთა რუსეთის ჯარის მეუფროსეთათა, განგვაღვიძეს ჩვენ, რათა აღმატებულ ვჰყოთ იგინი მძლეველობისა ნიშნითა, და დავაწესოთ ესე ვითართათვის კავალერი დიდისა და ძლევა-შემოსილისა წმიდისა გიორგისა; და ეგრეთვე დავაწესოთცა კავალერი მოციქულთ სწორისა თავადის ვლადიმერისა სასქადულად ღვაწლისა სამხედროჲსა და სამოქალაქოჲსა ჩინებისა მათისათვის, რომელთა მოუგონ საზოგადოებისა სარგებლობა, პატივი და დიდება.

თქვენდამი მოვაქცევთ სიტყვასა ჩვენსა ღირსნო აღნიშნვისანო მძლეველობითათა კავალერებითა ამით! თქვენ გაქვსთ ჰი შთამომავლობანო, ღირსნო წინაპართა თქვენთანო! ესენი იყვნენ საფუძველ რუსეთის დიდებისა; თქვენ ძალი და დიდება მამულისა სრულ ჰყავით ექვსსა წელისა მოუწყვეტელითა მძლეველობითა ევროპიასა შინა, აზიასა შინა, და ამერიკასა შინა; ხოლო ხმელითა გზითა მოლდავიისა, ბესარაბიისა, ვალახიისა, დუნაის მდინარეს გაღმა მთათა შინა ბალკანისათა, ყირიმსა და საქართველოსა შინა; ხოლო ზღვით არხიპელაგსა, ჩესმასა, მეტელინსა, ლემნოსსა, ნეგროპონტესა, პატმოსსა, აზოვსა და შავსა ზღვასა შინა; ხოლო მდინარესა ზედა დნეპრისასა და დიდისა კინბურნისამებრ დუნაისასა.

Удивительны безъ сомнѣнія будутъ потомкамъ сіи многочисленныя побѣды по краямъ вселенныя; но вѣчная слава заключеннаго въ Болгаріи въ стану НАШИХЪ войскъ при Кучюкъ-Кайнарджи мира Іюля 10 дня 1774 года предводительствовавшимъ первую НАШУ Армію Генераломъ Фельдмаршаломъ Графомъ Петромъ Александровичемъ Румянцовымъ, проимянованнымъ отъ НАСЪ по сей войнѣ Задунайскимъ, съ Турецкимъ Верьховнымъ Визиремъ, поставитъ удостовѣреніе о бытіи оныхъ выше забвенія и сомнительности.

Сей драгоцѣнный миръ постановленіями своими доказывающій и прекратившій побѣдительную войну, доставилъ пожеланію НАШЕМУ великія выгоды Россіи, и отверзъ путь къ вожделѣннымъ предмѣтамъ пользу и могущество оныя усиливающимъ.

Отъ блага войною стяжаннаго колико распространяется польза Государства, доказываетъ уже то безкровопролитное пріобрѣтеніе Скипетру НАШЕМУ Херсоня Таврическаго и Кубани, одержанное 8 Апрѣля 1783 года ревнительнымъ подвигомъ НАШЕГО Генерала-Фельдмаршала Князя Григорья Александровича Потемкина, которой удовлетворяя НАШЕМУ повелѣнію, благоразумною пред-

განსაკუთრებულნი უქმველობანი არიან კიდეც სოფლისასა ამათთვის, რომელთაც ჰქუეს მრავალ-რიცხვნი ძლევანი; ხოლო საუკუნოდ დიდება შეერთებისა თვის ბოლოვარისა შინა ღვთისა ზედა მხედრობისა **ჩვენისასა** ოსმალთა-თანა ყოფს კუჩუკ ყაინარჯისასა ივლისის ი. წელს 1774. ოდეს იყო მმღვანელ პირველისა არმიისა **ჩვენისა** ღენერალ-ფელდმარშალი გრაფი პეტრე ალექსანდრეს ძე რუმიანცოვი, რომელსა ეწოდა **ჩვენ-მიერ** ბრძოლისა ამისგამო ზადუნაისკი, სადა დარწმუნებულ ყოფა დადებად შესაძლო არს ყოვლისა მისთვის, რომელი იქმნა უმაღლეს დაწყებისა და იმპენკულებისა.

უმჯობესისმან შეერთებამან ამან, დაწყობილებითა თვისითა წარმოაჩინა შემოკლება მძლევლობითისა ბრძოლისა, და მოგვცა **ჩვენ** საყდარის მიერ **ჩვენისა** დიდი სარგებლობა რუსეთისა თვის, და განახუნა გზანი საურვებელისა საგანისანი, სარგებლოდ და შემძლებელობად ძალთა მისთა.

ხოლო კეთილნი, ბრძოლათა მიერ შეკრებულნი ესოდენ განვრცელდებიან სარგებლოდ სახელმწიფოსა, რომელი გვარჩვენებენ სისხლის დაუფრთხელად შემაწუხებელსა სკიპტრისადმი **ჩვენისა** ხერსონისა, ტავრიისა და ყუბანისა, რომელნიც დაპყრობილი იქმნა აპრილის 8. წელსა 1785. უგანათლებულესისა ღვაწლითა **ჩვენის** ღენერალ-ფელდმარშლის თავადის გრიგოლ ალექსანდრეს ძის პოტიომკინისათა, რომელმანცა კმა ყო ბრძანებასა **ჩვენსა** და კეთილგონიერებითა ყოვლის ქმნის-

пріимчивостію своею явилЪ отличную и навсегда незабвенную заслугу предЪ НАМИ и Отечествомъ.

КромѢ выгодЪ отЪ вѢтвей торговли, мореплаванія на ЧерномЪ морѢ, и той прибыли, что приноситЪ земля сама по себѢ всякимЪ плодородіемЪ изобилующая, всеконечно почувствуетЪ всякЪ РоссіянинЪ сугубое утѢшеніе вЪ душѢ своей, представя страну сію во времена Владимира, когда Князь сей просвѢтившися вЪ оной самЪ крещеніемЪ святымЪ, принесЪ оттуда спасительную Христіанскую вѢру во всю Россію; и воспоминая при томЪ отЪ древности до НАШИХЪ временЪ, колико царство и народЪ сей учинившійся нынѢ Россіи подвластнымЪ, бѢдоносными нашествіями раздирали Отечество, опустошеніями нарушая покой его; но теперь подвергнутый во область НАШУ, обратился сЪ помощію Божіею тотЪ край вмѢсто прежняго вреда вЪ источникЪ пользы.

СЪ Новыми выгодами и приращеніемЪ НАШЕЙ Имперіи когда пользуемся всякою внутреннею и внешнею повсюду тишиною, МЫ подвигЪ свой вящше и вящше устремляемЪ кЪ непрерывному упражненію доставить НАШИМЪ вѢрноподданнымЪ во всѢхЪ нужныхЪ частяхЪ внутренняго Государственнаго управленія твердыя и проч-

ყოფითა თვისითა ცხადჰყო აღმატებულებითა და მარადის დაუვიწყებელი სამსახური წინაშე **ჩვენსა** და მამულისადმი.

გარდა ვაჭრობითისა სარგებლობისა შავსა ზღვასა შინა, ესეცა სარგებელი, რომელ მოსცემს ქვეყანა იგი, თავით თვისით ყოვლისა ნაყოფიერებასა სავსებით; ნამდვილ, რომელ ყოველნი რუსნი გრძნობენ დამრჩობლებულსა ნუგეშინის-ცემასა სულსა შინა თვისსა, წარმოიდგენენ-რა გრძნობასა ამას ჟამსა ვლადიმერისასა, ოდეს თავადმან ამან ვითარცა განანათლა მას შინა თავი თვისი წმიდითა ნათლის ღებითა, ეგრეთვე მოუტანა მუნითგან მხსნელობითი ქრისტიანეთა სარწმუნოება ყოველსა რუსეთსა; და ამასთანვე მოიგონებენ-რა ძველსა დროსა **ჩვენამდე** ყოფილსა, თუ რაოდენი სამეფო და ერნი აწ რუსეთისა მფლობელობასა ქვეშე მყოფნი, მტრის ყოფითა დაგლეჯილ იყვნენ მამულისაგან და განხრებულ შეერთებითა განუსვენებლობისათა; გარნა აწ შეცვინულ არიან სამფლობელოსა **ჩვენსა** შინა შეწევნითა ღმრთისათა იგი გიდენიცა, რომელნი ნაცვლად პირველისა მტრის ყოფისა, იქმნენ ჟამსა ამას წყაროდ სარგებლობისა.

ახლისა ამის სარგებლობისა და შემატებულებისა-თანა იმპერიისა **ჩვენისა**, ვითარცა ვსარგებლობთ **ჩვენ** ყოვლითა შინაგანითა და გარეგანითა ყოვლგან მყუდროებითა; მივასწრაფებთ **ჩვენ** ღვაწლსა **ჩვენსა** უდიდეს უდიდესად მოუწყვეტელისა განრთულებისადმი, რათა მივსცეთ **ჩვენთა** სარწმუნოთა ქვეშევრდომთა ყოველსა შინა საჭი-

Д.

ныя постановления ко умножению благополучия и порядка на будущія времена; для того вопервыхЪ достойно находимЪ простерти НАШЕ попеченіе кЪ НАШЕМУ вѣрнолюбезному подданному Россійскому дворянству, имѣя вЪ памяти вышесказанные его заслуги, ревность, усердіе, и непоколебимую вѣрность СамодержцамЪ ВсероссійскимЪ, НАМЪ самимЪ и Престолу НАШЕМУ оказанныя вЪ наисмутнѣйшія времена, какЪ вЪ войнѣ, такЪ и посредѣ мира. А подражая примѣрамЪ правосудія, милосердія и милости вЪ Бозѣ почивающихЪ Россійскій ПрестолЪ украсившихЪ и прославившихЪ предковЪ НАШИХЪ, и движимы будучи собственною НАШЕЮ Матернею любовію и отличною признательностію кЪ Россійскому дворянству, по благоразсужденію и изволенію НАШЕМУ ИМПЕРАТОРСКОМУ повелѣваемЪ, объявляемЪ, постановляемЪ и утверждаемЪ вЪ память родовЪ для пользы Россійскаго дворянства, службы НАШЕЙ и Имперіи слѣдующія статьи на вѣчныя времена и непоколебимо.

რომლისა ნაწილსა შინაგანისა სახელმწიფოჲსასა მმართველობა მტკიცე, და დაწესებულებანი მყარნი, განსამრავლებელად კეთილ-მიმთხვეულებისა და კანონიერებისა მყოფობადისა ჟამისათვის; სადა ამისთვის პირველად ღირსად ვსცნობთ, რათა განვავრცოთ მზრუნველობა **ჩვენი** სარწმუნოდ საყვარელთა ყმათა **ჩვენთა** რუსეთისა აზნაურთადმი, რომელ ჰქონან ჩვენ მეყსიერებას შინა ზემორეთქმულნი მათგან სამსახურნი, ერთგულებანი და შეურყეველნი სარწმუნო ყოფანი თვით მპყრობელისადმი ყოველისა რუსეთისა, და თვით **ჩვენდა** და ტახტისა **ჩვენისადმი** რჩეულებულნი ჟამსა ძლიერებისა, ვითარცა ბრძოლასა შინა, ეგრეთვე საშუალ მშვიდობისცა. მბაძველი მაგალითთა მართლ-მსაჯულებისა, მოწლეობისა და მოწყალებისა ღ̃თსა შორის განსვენებულთა რუსეთის ტახტის განმამშვენებელთა და განმადიდებელთა წინაპართა **ჩვენთასა**, აღძრული საკუთარითა დედობრივითა სიყვარულითა და აღმატებულებითა მცნობელობითა რუსეთის აზნაურთადმი; კეთილ განმსჯელობითა და ნებითა **ჩვენის იმპერატორების დიდებულებისათა** ვბრძანებთ, განვაახლებთ, დავაწესებთ და დავამტკიცებთ სახსენებელად გვართა, და სარგებლად რუსეთის აზნაურთა სამსახურსა შინა **ჩვენსა და ჩვენის** იმპერიისსა, შემდგომთა მუხლთა საუკუნოდ და შეურყეველად ყოველსა დროსა შინა.

A.

О личныхъ преимуществахъ дворянъ.

1.

Что есть благородное дворянское достоинство.

Дворянское название есть слѣдствіе истекающее отъ качества и добродѣтели начальствовавшихъ въ древности мужей, отличившихъ себя заслугами, чемъ обращая самую службу въ достоинство, пріобрѣли потомству своему нарицаніе благородное.

2.

Благородное дворянское достоинство наслѣдственно есть.

Не токмо Имперіи и Престолу полезно, но и справедливо есть, чтобъ благороднаго дворянства почтительное состояніе сохранялось и утверждалось непоколебимо и ненарушимо; и для того изъ стари, нынѣ да и пребудетъ на вѣки благородное дворянское достоинство неот-

ა.

პირად აღმატებულებისათვის აზნაურთა.

1.

რაჲ არს კეთილ-შობილებითი აზნაურთ ღირსება.

აზნაურებითი წოდება არს შედგომილება მაწარმოებული თვისებისა და კეთილ-მოქმედებისაგან კაცთა მათ, რომელნიცა ძველადვე მეუფროსეობითითა სამსხურითა აღმატებულან და სამსახურს შინა ქცევითა, შეუძინებიესთ შთამომავლობისა თვისისათვის წოდება კეთილ-შობილებისა.

2.

კეთილ-შობილებითი აზნაურთ ღირსება სამკვიდრებელად არს.

არათუ მხოლოდ იმპერიისა და ტახტისა სარგებელ არს ესე, არამედ ჭეშმარიტ არს, რათა კეთილშობილებითი აზნაურება და პატივ-საცემელი მდგომარეობა დაცულ, დამტკიცებულ, შეურყეველ და დაურღვეველ იყოს; და ამისათვის ძველი და აწინდელი კეთილ-შობილებითი აზნაურთ ღირსება, ეგოს

емлемо, наслѣдственно и потомственно тѣмъ честнымъ родамъ, кои онымъ пользуются, и слѣдственно.

3.

Дворянинъ сообщаетъ дворянское достоинство женѣ своей.

Дворянинъ сообщаетъ дворянское достоинство женѣ своей.

4.

Дворянинъ сообщаетъ дворянское достоинство дѣтямъ своимъ наслѣдственно.

Дворянинъ сообщаетъ дѣтямъ своимъ благородное дворянское достоинство наслѣдственно.

5.

Какъ теряется дворянское достоинство.

Да не лишится дворянинъ, или дворянка дворянскаго достоинства, буде сами себя не лишили онаго преступленіемъ основаніямъ дворянскаго достоинства противнымъ.

6.

Преступленія разрушающія дворянское достоинство.

Преступленіи основанія дворянскаго достоинства разрушающія и противныя суть слѣдующія: 1. Нарушеніе клятвы. 2. Измѣна. 3. Раз-

საუკუნოდ, მტკიცედ, მიუღებელად, სამკვიდრებელად და საშვილიშვილოდ პატიოსანთა გვართა მათ შორის, რომელნიცა სარგებლობენ ამით, და მაშასადამე.

3.

აზნაური შეაერთებს აზნაურებითსა ღირსებასა ცოლსა თვისსა.

აზნაური შეაერთებს აზნაურებითსა ღირსებასა ცოლსა თვისსა.

4.

აზნაურნი შეაერთებს აზნაურებითსა ღირსებასა შვილთა თვისთა სამკვიდრებელად.

აზნაური შეაერთებს შვილთა თვისთა, კეთილშობილებითსა აზნაურებისა ღირსებასა სამკვიდრებელად.

5.

ვითარ წარწყმდების აზნაურებითი ღირსება.

და ნუ მიეღების აზნაურსა ანუ აზნაურისა ქალსა აზნაურებითი ღირსება, უკეთუ თავთა თვისთა თვით არ მიუღონ იგი, გარდამავლობითა წინაღმდეგ აზნაურთ ღირსების საფუძვლისათა.

6.

გარდამავლობა არს დამარღვეველი აზნაურთ ღირსებისა.

გარდამავლობანი, აზნაურთ ღირსებისა საფუძვლის დამარღვეველნი და წინაღმდეგნი, არიან შემდგომნი: პირველი, დარღვევა ფიცისა; მეორე, მუხა-

бой. 4. Воровство всякаго рода. 5. Лживыя поступки. 6. Преступленія, за кои по законамъ слѣдовать имѣетъ лишеніе чести и тѣлесное наказаніе. 7. Буде доказано будетъ, что другихъ уговаривалъ, или научалъ подобныя преступленія учинить.

7.

О дворянкѣ вышедшей замужъ за недворянина.

Но понеже дворянское достоинство не отъемлется, кромѣ преступленія; бракъ же есть честенъ и закономъ Божіимъ установленъ, и для того благородная дворянка, вышедши замужъ за недворянина, да не лишится своего состоянія; но мужу и дѣтямъ не сообщаетъ она дворянства.

8.

Безъ суда благороднаго не лишать дворянства.

Безъ суда да не лишится благородной дворянскаго достоинства.

ნათობა; მესამე, ავაზაკობა; მეოთხე, ქურდობა ყოველისა გვარისა; მეხუთე, სიცრუვით ყოფა ქცევა; მეექვსე, გარდამავლობა იგი, რომელსაცა შეუდგების სჯულისა-მებრ მიღება პატივისა და ჴორციელი პატივი; მეშვიდე, უკეთუ ჩვენებულ იყოს, რომელ სხვათა უთხრა და ასწავა ქმნა მსგავსისა გარდამავლობისა.

7.

აზნაურის ქალისათვის, რომელსა შეერთოს ქმარი არა აზნაური.

ვინადგან აზნაურებითა ღირსება არა მიეღებისთ აზნაურთა თვინიერ გარდამავლობისა, ქორწილიცა არს პატიოსან და სჯულითა ღთისათა დაწესებულ; ამისთვის კეთილ-შობილსა აზნაურისა ქალსა, რომელსაცა შეერთოს ქმარი არა აზნაური, ნუ მიეღების მას აზნაურება თვისი; გარნა ქმარსა და შვილთა თვისთა ვერა შეაერთებს აზნაურებასა თვისსა.

8.

თვინიერ სამართლისა კეთილ-შობილსა ნუ მიეღების აზნაურება.

უსამართლოდ ნუ მიეღების აზნაურსა, აზნაურებითი ღირსება.

9.

Чести.

Безъ суда да не лишится благородной чести.

10.

Жизни.

Безъ суда да не лишится благородной жизни.

11.

Имѣнія.

Безъ суда да не лишится благородной имѣнія.

12.

Благородные судятся дворянскимъ судомъ.

Да не судится благородной, кромѣ своими равными.

13.

Дворянина не лишить дворянства, или чести, или жизни, безъ Сената и конфирмаціи ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

Дѣло благороднаго впадшаго въ уголовное преступленіе и по законамъ достойнаго лишенія дворянскаго достоинства, или чести, или жизни, да не вершится безъ внесенія въ Сенатъ и конфирмаціи ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

9.

პატივი.

უსამართლოდ ნუ მიეღების კეთილ-შობილსა პატივი.

10.

სიცოცხლე.

უსამართლოდ ნუ მიეღების კეთილ-შობილსა სიცოცხლე.

11.

საცხოვრებელი.

უსამართლოდ ნუ მიეღების კეთილ-შობილსა საცხოვრებელი (ესე იგი ყმა და მამული და სხვანი).

12.

კეთილ-შობილნი განისჯებიან აზნაურთ სამართლისაგან.

ნუ განისჯებიან აზნაურნი სხვათაგან, თვინიერ თანასწორისა მათისა.

13.

აზნაურსა ნუ მიეღების აზნაურება, პატივი, და სიცოცხლე უსენატოდ და ჴელის მოუწერლად იმპერატორების დიდებულებისა.

საქმე აზნაურისა შთავარდნილი სისხლისსა გარდამავლობასა შინა, რომელიცა სჯულითა ღირს იყოს მიღებად აზნაურებითისა ღირსებისა, ანუ პატივისა, ანუ სიცოცხლისა; ნუ გარდაწყდების საქმე მისი, თვინიერ სენატსა შინაშეტანისა და ჴელის მოწერისა იმპერატორების დიდებულებისაგან.

14.

О уничтоженіи преступленій, кои десять лѣтъ остались безъ производства.

Всякаго рода преступленія (благороднаго,) коимъ десять лѣтъ прошло, и чрезъ такое долгое время они не сдѣлались гласны, и по онымъ производства не было; всѣ таковыя дѣла повелѣваемъ отъ нынѣ предать, естьли гдѣ объ нихъ взыскатели, истцы, или доносители явятся, вѣчному забвенію.

15.

Благородные изъемлются отъ тѣлеснаго наказанія.

Тѣлесное наказаніе да не коснется до благороднаго.

16.

Какъ поступать съ дворянами въ нижнихъ чинахъ войскъ служащими.

Съ дворянами служащими въ нижнихъ чинахъ НАШИХЪ войскъ поступать во всѣхъ штрафахъ такъ, какъ по НАШИМЪ воинымъ правиламъ поступается съ Оберъ-Офицерскими чинами.

17.

Подтвержденіе дворянской вольности и свободы.

Подтверждаемъ на вѣчныя времена въ потомственные роды Россійскому благородному дворянству вольность и свободу.

გაქარავებისა და დამდაბლებისათვის გარდამავლობისა მის, რომელიცა ათისა წლის დაშთომილ არს წარმოუყენებელად.

14.

ყოველისა გვარისა გარდამავლობანი (კეთილ-შობილისა) რომელნიცა ათისა წლისა დაშთომილ არს წარმოუყენებელად, და ესე ვითარის დროჲსა განჩემელებათა არა ყოფილ იყოს მას ზედა ქმაჲ რაჲმე; ყოველნი ესე ვითარნი საქმენი, ვბრძანებთ, ამიერით-გან უკეთუ გამოჩნდნენ სადამე მათთვის მომკითხველნი, მოჩივარნი და შემასმენელნი, მიეცეს იგი საუკუნოსა დავიწყებასა.

კეთილ-შობილთა განერების ქორციელისა პატიჟისაგან.

15.

ქორციელი პატიჟა ნუ შეეხების კეთილ-შობილსა.

ვითარ მოიქცნენ აზნაურთადმი მდაბალსა ხარისხსა შინა მყოფთა, და ჯარსა შინა მოსამსახურეთადმი.

16.

აზნაურთა თანა, რომელნი იმსახურებიან მდაბლითა ხარისხითა ჯარსა **ჩვენსა** შინა, მოქცევად ჯერ არს ყოვლითა მით ჯარიმის მიხდითა, ვითარცა სამხედროჲსა კანონისა მებრ **ჩვენისა** ექცევიან ობერ ოფიცერის ხარისხისათანა.

დამტკიცება აზნაურთ ნებისა და თავის უფლებისა.

17.

დავამტკიცებთ საუკუნოდ დროდ და შთამომავლობითად გვარსა შინა რუსეთის კეთილ-შობილთა აზნაურთასა, ნებასა და თავის უფლებასა.

18.

Подтвержденіе дозволенія продолжать службу, или просить увольненія отъ оной.

Подверждаемъ благороднымъ находящимся въ службѣ дозволеніе службу продолжать и отъ службы просить увольненія по сдѣланнымъ на то правиламъ.

19.

Подтвержденіе дозволенія вступать въ службы союзныхъ державъ и ѣздить въ чужіе краи.

Подтверждаемъ благороднымъ дозволеніе вступать въ службы прочихъ Европѣйскихъ НАМЪ союзныхъ державъ, и выѣзжать въ чужіе краи.

20.

О позывѣ дворянства.

Но какъ благородное дворянское названіе и достоинство изъ стари, нынѣ да и впредь приобрѣтается службою и трудами Имперіи и Престолу полезными, и существенное состояніе Россійскаго дворянства зависимо есть отъ безопасности Отечества и Престола; и для того во всякое таковое Россійскому самодержавію нужное время, когда служба дворянства общему

დამტკიცება აზნაურთათვის ყოვლად სამსახურსა შინა, გინა თხოვად განთავისუფლებისა სამსახურისაგან.

18.

დავამტკიცებთ კეთილ-შობილთა თვის მყოფთა სამსახურსა შინა ნებასა; ყოვლად სამსახურსა შინა და თხოვად სამსახურისაგან განთავისუფლებისა დადებულისა მებრ მისთვის კანონისა.

დამტკიცება და ნების მიცემა შესვლად სამსახურსა შინა უცხოთა მპყრობელთასა, და წარსვლად უცხოთა ქვეყანათა შინა.

19.

დავამტკიცებთ ნების მიცემასა კეთილ-შობილთა თვის შესვლად სამსახურსა შინა სხვათა ქრისტიანეთა სამპყრობელოთასა, რომელნიცა შეკრულ არიან ჩვენდა კავშირითა; და წარსვლისა უცხოსა ქვეყანასა შინა.

მოწოდებისა თვის აზნაურთა.

20.

ვინადგან კეთილ-შობილებითა აზნაურება და დარსება მკვიდადგან, აწ, და შემდგომადცა [illegible] სამსახურითა და ღვაწლითა, იმპერიისა და [illegible] სარგებლობითა, და არსებითი მდგომარეობა რუსეთის აზნაურთა დამოკიდებულ არს უშიშროებისა ზედა მამულისა და ტახტისასა: მისა [illegible] ვითარსა რუსეთის თვით-სამპყრობელოისა [illegible]

добру нужна и надобна, тогда всякой благородной дворянинъ обязанъ по первому позыву отъ самодержавной власти не щадить ни труда ни самаго живота для службы государственной.

21.

Право благороднаго писаться помѣщикомъ и вотчинникомъ своихъ помѣстій и вотчинъ.

Благородный имѣетъ право по прозванiи своемъ писаться какъ помѣщикомъ его помѣстій, такъ и вотчинникомъ родовыхъ, наслѣдственныхъ и жалованныхъ его вотчинъ.

22.

Право перваго приобрѣтателя.

Благородному свободная власть и воля оставляется, бывъ первымъ приобрѣтателемъ какого имѣнія, благоприобрѣтенное имъ имѣніе дарить, или извѣщать, или въ приданые или на прожитокъ отдать, или передать, или продать, кому за благо разсудитъ. Наслѣдственнымъ же

დროსა შინა, ოდეს მსახურება აზნაურთა საზოგადოჲსა კეთილისათვის საჭირო იყოს, მაშინ ყოველნი კეთილ-შობილნი აზნაურნი შეკრებულ არიან პირველისა მოწოდებისა მებრ თვით-მპყრობელისა ნებისა, არა ჰრიდიან თავთა თვისთა არა ღვაწლნი და არცა სიცოცხლენი თვისნი მსახურებისა-თვის საქვეყნომწყოჲსა.

სამართლის ქონება კეთილ-შობილისა დაწერად ყმისა და მამულის პატრონად.

21.

კეთილ-შობილთა აქვსთ სამართალი, რათა გვარის სახელითა თვისითა დაეწერნენ ვითარცა ყმისა და მამულისა თვისისა პატრონად, ეგრეთვე გვარეულისა, სამკვიდროჲსა, და ბოძებულისა სოფლისა და მამულის პატრონად.

სამართლის ქონება პირველ შემძინებელისა.

22.

კეთილ-შობილსა მიეცემის თავის-უფლებითი ნება ოდეს იყოს იგი პირველ შემძინებელი რომლისამე საცხოვრებელისა, რათა თვისაგან კეთილად შეძინებულნი საცხოვრებელნი თვისი ანუ აჩუქოს ვისმე, ანუ უანდერძოს, ანუ მზითვად მისცეს, ანუ სახარჯოდ მისცეს, ანუ გასცეს, ანუ გასყიდოს

имѣніемъ да не разпоряжаетъ инако, какъ законами предписано.

23.

Наслѣдственное имѣніе да не конфискуется за преступленіе.

Благороднаго наслѣдственное имѣніе въ случаѣ осужденія и по важнѣйшему преступленію, да отдастся законному его наслѣднику, или наслѣдникамъ.

24.

Запрещеніе о самовольномъ, или насильномъ отнятіи или разореніи имѣнія благороднаго.

Понеже желаніе и хотѣніе НАШЕ было, есть, и впредь съ помощію Божіею непремѣнно будетъ, чтобъ Имперія Всероссійская управляема была издаваемыми отъ самодержавной НАШЕЙ власти узаконеніями и постановленіями, для утвержденія правосудія, правды и безопасности имѣнія и имущества каждаго, находимъ справедливо снова запретить и строго подтвердить древнія о томъ запрещенія, да не дерзнетъ никто безъ суда и приговора въ силу законовъ

ვისდამიცა კეთილად განსაჯოს, ყოველსავე ზედა აქვს მას ნებაჲ; ხოლო სამკვიდროსა საცხოვრებელისა (ესე იგი გვარეულისა) ნუ განჰკარგამს სხვებრ, ვითარცა სჯულითა წინადვე დაწერილ არს მისთვის.

სამკვიდროსა საცხოვრებელისა ზედა ნუ ჭქლია აემბა-როთვის გარდამავალობისათვის.

23.

კეთილ-შობილის სამკვიდრო საცხოვრებელი მამთხვევასა შინა უღდესისა გარდამავალობისა ვისამე, მიეცეს სჯულიერსა მემკვიდრესა მისსა, ანუ მემკვიდრეთა მისთა.

დაკრძალულებანი თავის თავად, ანუ ძალად წართმევისათვის, განა გაოხრებისათვის აზნაურთ საცხოვრებელისა.

24.

ვინაიდგან საყვარელი **ჩვენი** იყო, არს, და შეწევნითა ღმრთისათა ეგების უცვალებელად, რათა იმპერია ყოვლისა რუსეთისა იმართოდეს თვით-მპყრობელობითა ნებითა **ჩვენითა** გარდამოცემულითა სჯულიერებითა და დაწესებულებითა, დამტკიცებისათვის მართლ-მსაჯულებისა, სიმართლისა და უშიშროებისა თითოეულისა საცხოვრებელისათვის: ამისთვის ვცნობთ **ჩვენ** სიმართლედ, რათა ახლად დავჰკრძალოთ და ფიცხლად დავამტკიცოთ ძველნი ამისთვის აკრძალულებანი, რომელნი არიან საღა იკადნიეროს ყსა-

тѣхъ судебныхъ мѣстъ, коимъ суды поручены, самовольно отобрать у благороднаго имѣнія, или оное разорять.

25.

О разбираніи дѣлъ благородныхъ въ судебныхъ мѣстахъ.

Правосудіе и возмездіе за преступленіе ввѣрены въ каждомъ намѣстничествѣ единственно судебнымъ на то установленнымъ мѣстамъ; они выслушиваютъ жалобы истца и оправданія отвѣтчика, и чинятъ рѣшенія по законамъ, которымъ всякъ, какого бы рода и поколѣнія ни былъ повиноватися обязанъ: и для того, буде благородной имѣетъ законное требованіе, или кто на благороднаго, то оное разобрать надлежитъ въ установленныхъ и на то власть имѣющихъ судебныхъ мѣстахъ предписаннымъ порядкомъ; ибо несправедливо и съ общимъ порядкомъ несходственно бы было, когда бы всякъ въ собственномъ своемъ дѣлѣ вздумалъ сдѣлатися судьею.

მართლიად და უგანარჩევლად ძალისა მებრ სჯულისა სასამართლოთა ადგილთა მათ შინა, რომელთაცა სამართალი ჰრწმუნებიესთ, თავის თავად წართმევა ვისიმე აზნაურისა საცხოვრებელისა ანუ აოხრება მისი.

25.

განრჩევისათვის აზნაურთ საქმისა სასამართლოთა შინა.

მართლ-მსაჯულება და მისაგებელი გარდასავალობასა ზედა, ჰრწმუნებულ არიან თითოეულისა ნამესტნიჩესტვასა შინა საკუთრად მისთვის დაწესებულთა სასამართლოთა ადგილთადმი; იგინი მოისმენენ საჩივარსა მოჩივრისასა, და თავის მართლებასა სიტყვის მგებელისასა და იწყებენ გარდაწყვეტასა სჯულისა მებრ, რომელსაცა ყოველნი გვარნი და შთამომავლობანი ვინცა იყვნენ დამორჩილებად შეკრულ არიან; და ამისთვის უკეთუ კეთილ-შობილსა ჰქონდეს სჯულიერი თხოვა რამე, ანუ სხვასა ვისმე კეთილ-შობილსა ზედა, სათანადო არს განირჩეოდეს დაწესებულსა სასამართლოსა ადგილსა შინა, მათდა წინადვე დაწერილითა კანონითა, ვინადგან არა სამართალ და საზოგადოჲსა კანონიერებისა მსგავს იქმნებოდა ესე, ოდესცა თითოეულსა საკუთარსა საქმესა თვისსა შინა ჰგონებოდა მსაჯულ-ყოფა თავისა თვისისა.

I.

26.

Подтвержденіе права покупать деревни.

Благороднымъ подтверждается право покупать деревни.

27.

Подтвержденіе права оптомъ продавать деревенское произродство.

Благороднымъ подтверждается право оптомъ продавать, что у нихъ въ деревняхъ родится, или рукодѣліемъ производится.

28.

Благородные имѣютъ фабрики и заводы по деревнямъ.

Благороднымъ дозволяется имѣть фабрики и заводы по деревнямъ.

29.

Благороднымъ дозволяется заводить мѣстечки.

Благороднымъ дозволяется въ вотчинахъ ихъ заводить мѣстечки, и въ нихъ торги и ярмонки согласно съ государственными узаконеніями съ вѣдома Генераловъ-Губернаторовъ и губернскихъ Правленій, и съ наблюденіемъ, чтобъ сроки ярмонокъ въ мѣстечкахъ ихъ соображены были со сроками въ другихъ окрестныхъ мѣстахъ.

დამტკიცება სამართალის ქონებისა სრულად სოფლისა.

26.

კეთილ-შობილთა დამტკიცებისთ სამართალი, რათა იყიდონ სოფელნი (უკეთუ ჰნებავსთ)

დამტკიცება ნებისქონებისა, რათა განსჯიდონ აზნაურთა სოფლისთვისისა მოსავალნი ერთიანად.

27.

კეთილ-შობილთა დამტკიცებისთ ნება, რათა განსჯიდონ სოფელთა მათთა შინა მოსული მოსავალი, ანუ ჴელ-საქმე, ერთიანად და არა წვრილად.

კეთილ-შობილთა აქვსთ სოფელთა შინა ფაბრიკა და ზაოდი.

28.

კეთილ-შობილთა მიცემისთ ნება, რათა ჰქონდესთ სოფელთა თვისთა შინა ფაბრიკანი და ზაოდნი.

კეთილ-შობილთა ნება მიცემისთ გააკეთონ დაბა ანუ პატარა ქასაბა.

29.

კეთილ-შობილთა ნება მიცემისთ მამულთა თვისთა შინა გააკეთონ დაბა ანუ პატარა ქასაბა და მათ შინა აწარმოონ ვაჭრობა იარმუკისა, თანხმად სახელ-მწიფოისა სჯულის-დებისა, შეტყობინებითა გენერალ-ღუბერნატორისა და ღუბერნიის პრავლენიისათა; გარნა კანონის დამარხვითა ამით, რათა პაემანი იარმუკთა, ქასაბათა გინა დაბათა მათ შინა შეთანხმებულ იყოს, პაემანისათანა სხვათა ადგილთა შინა მყოფთათა.

30.

Благородные имѣютъ домы по городамъ.

Благороднымъ подтверждается право имѣть, или строить, или покупать домы въ городахъ, и въ оныхъ имѣть рукодѣлїе.

31.

О городовомъ правѣ.

Буде кто благородный желаетъ пользоваться городовымъ правомъ, да повинуется оному.

32.

Благородные могутъ оптомъ продавать, что у кого родится, и имѣютъ фабрики, рукодѣлія и всякіе заводы.

Благороднымъ дозволяется оптомъ продавать, или изъ указныхъ гаваней за моря отпускать товаръ, какой у кого родится, или на основанїи законовъ выдѣланъ будетъ; ибо имъ не запрещается имѣть, или заводить фабрики, рукодѣлїя и всякїе заводы.

33.

Подтвержденїе права на всѣ сокровенныя въ нѣд-

Подтверждается благороднымъ право собственности дарованное милостивымъ указомъ

30.

კეთილ-შობილთა აქვსთ სახლი ქა-ლაქთა შინა.

კეთილ-შობილთა დამტკიცებისთ ნება, რომელ-ჰქონდესთ ქალაქთა შინა სახლნი ანუ სყიდვითა ანუ აშენებითა, და მას შინა ჴელ-საქმენიცა.

31.

ქალაქის სამართ-ლის ქონებისათ-ვის.

უკეთუ კეთილ-შობილსა სურდეს სარგებლობად ქალაქის სამართლის ქონებითა, დაემორჩილოს სა-მართალსა მისსა.

32.

კეთილ-შობილთა ძალუძსთ ერთიან-ად განსყიდონ რაიცა მოუკვეთ მოსავალი სოფე-ლთა, ფაბრიკათა და ზავოდთა შინა და ჴელ-საქმენიცა.

კეთილ-შობილთა ნება მიეცემისთ ერთიანად გაყი-დონ, ანუ ზრამებულისა ნავთ-საყუდელსა შინა ზღვა-სისა გაისტუმრონ საქონელნი და სხვა ნივთი, რო-მელიცა გამოვა ზავოდთა და ფაბრიკათა მათთა შინა; ანუ მოუკვეთ სოფელთა შინა, გინა საფუძველსა ზე-და სჯულისასა გააკეთებენ ნივთთა, ვინადგან არა დაჰკრძალვიესთ მათ ქონება ზავოდთა, ფაბრიკათა და ჴელ-საქმეთა.

33.

დამტკიცება სა-მართლის ქონე-ბისა ყოველსა და-

დამტკიცებისთ აზნაურთა სამართლის ქონება სა-კუთრობისა ყოვლად მოწყალებით ნიჭებულისა ჩუე-

рахъ земли минералы, произрастѣнія и воды.

отъ 28 Іюня 1782 года не только на поверхности земли каждому изъ нихъ принадлежащей; но и въ нѣдрахъ той земли и въ водахъ ему принадлежащихъ на всѣ сокровенныя минералы и произрастенія, и на всѣ изъ того дѣлаемыя металлы въ полной силѣ и разумѣ, какъ въ томъ указѣ изъяснено.

34.

Подтвержденіе права на лѣса растущія въ дворянскихъ дачахъ для свободнаго ихъ употребленія.

Подтверждается благороднымъ право собственности въ лѣсахъ растущихъ въ ихъ дачахъ, и свободнаго ихъ употребленія въ полной силѣ и разумѣ, какъ въ милостивомъ указѣ 22 Сентября 1782 года изображено.

35.

Домъ помѣщичей свободенъ отъ постоя.

По деревнямъ помѣщичей домъ имѣетъ быть свободенъ отъ постоя.

ფარულისა ზედა მიწათა მათთა შინა, რომელნიცა იყოს მადანი, სამკურნალო წყალი, და სხვანი ყოველნი.

ზითა მით, რომელი გარდამოცემულ არს იანვრის კჱ. წელსა 1782. არათუ ზენა კერძოსა მიწისა და მიწყლისა მხოლოსა რაჲცა მოეპოვა იგი არს მათ, არამედ მიწათა და წყალთა შინაცა მათთა რაჲცა იმყოფებოდეს დაფარული ნივთი, ესე იგი მადანი სამკურნალო წყალი და სხვანი, ყოველნივე მათნი არიან სრულსა ძალსა და გულის-ქმის ყოფასა შინა, ვითარცა მისთვის ქაღალდსა მას შინა ცხად არს.

34.

დამტკიცება სამართლის ქონებისა ტყეთა და ბაღთა ზედა აზნაურთასა და მათ შინა მოზარდთა, რათა თავის უფლად მოიხმარონ იგინი.

დამტკიცებისთ კეთილ-შობილთა სამართლის ქონება საკუთრობითი ტყეთა ზედა, ბაღთა, და მას შინა მოზარდთა, რათა იხმარონ იგინი თავისუფლად სრულისა ძალისა და გულის ქმის-ყოფასა შინა, ვითარცა მისთვის მოწყალებისა ქაღალდსა შინა სეკდემბრის კბ. და 1782 წლისასა წერილ არს.

35.

სახლი ყმისა და მამულის პატრონისა ანუ აზნაურისა, თავის უფალ-არს მდგომურისაგან.

სოფელთა შინა სახლნი აზნაურთანი, იყვნენ თავისუფალ მდგომურთაგან.

36.

Благородный изъемлется отъ личныхъ податей.

Благородной самолично изъемлется отъ личныхъ податей.

Б.

О собраніи дворянъ, установленіи общества дворянскаго въ губерніи, и о выгодахъ дворянскаго общества.

37.

О дозволеніи собираться дворянамъ, и о составленіи дворянскаго общества въ Губерніи.

НАШИМЪ вѣрноподданнымъ дворянамъ жалуемъ дозволеніе собираться въ той Губерніи, гдѣ жительство имѣютъ, и составлять дворянское общество въ каждомъ намѣстничествѣ, и пользоваться нижеписанными правами, выгодами, отличностями и преимуществами.

38.

О собраніи дворянства въ Губер-

Дворянство собирается въ Губерніи по позыву и дозволенію Генерала - Губернатора, или

კეთილ-შობილნი გამოხვებულ არიან ჰარაჯ გამოსაღებისაგან.

36.

კეთილ-შობილნი თვით გამოხვებულ არიან ჰარაჯ გამოსაღებთა და ხარჯთაგან.

ბ.

შეკრებულება აზნაურთა, დაწესება საზოგადოობისა ღუბერნიისა შინა, და სარგებლობისათვის აზნაურთ საზოგადოობისა.

ნების მიცემა აზნაურთა, რათა შეკრბებოდნენ შედგინებისათვის აზნაურთ საზოგადოობისა ღუბერნიასა შინა.

37.

ჩვენთა სარწმუნოთა ყმათა აზნაურთა უბოძებთ ნებასა, რათა შეკრბებოდნენ ღუბერნიასა მას შინა, სადაცა იგინი სცხოვრებენ და შეადგინონ აზნაურთ საზოგადოებაჲ თითოეულსა ნამესტნიჩესტვასა შინა, და სარგებლობდნენ ქვემორე დაწერილითა სამართლის ქონებითა, სარგებლობითა და აღმატებულებითა.

შეკრებულებისათვის აზნაურთა, ღუბერნიასა შინა, ყო-

38.

აზნაურნი შეკრბებიან ღუბერნიასა შინა მოწოდებისა და ნების მიცემისა მებრ ღენერალ-ღუბერნატო-

Λ.

ніи всякіе три года.

Губернатора, какъ для ввѣренныхъ дворянству выборовъ, такъ и для выслушиванія предложеній Генерала-Губернатора, или Губернатора всякіе три года въ зимнее время.

39.

О выборѣ губернскаго Предводителя дворянства въ Губерніи.

Собранію дворянства въ намѣстничествѣ дозволяется избрать губернскаго Предводителя дворянства той Губерніи; и для того собранію дворянства всякіе три года представить изъ уѣздныхъ дворянскихъ Предводителей двухъ Государеву Намѣстнику или Правителю, и котораго изъ сихъ Генералъ-Губернаторъ или Губернаторъ назначитъ, тому и быть губернскимъ Предводителемъ дворянства той Губерніи.

40.

Уѣздный Предводитель выбирается дворянствомъ.

По силѣ 64 и 211 статій Учрежденій, уѣздный Предводитель дворянства выбирается дворянствомъ того уѣзда чрезъ всякіе три года по баламъ.

ველსა სამს წელსა შინა ერთ-გზის.

რისა, ანუ ღუბერნატორისა, ვითარცა ჰრწმუნებულისა აზნაურთადმი აღმორჩევისა-თვის, ეგრეთვე მოსმენისათვის წინა-დადებისა ღენერალ-ღუბერნატორისა ანუ ღუბერნატორისაგან, ყოველსა სამსა წელსა შინა ერთ-გზის ზამთარით.

აღმორჩევისათვის ღუბერნიის პრედვოდიტელისა აზნაურთა შორის ღუბერნიისათა.

39.

შეკრებულებასა აზნაურთასა ნამესტნიჩესტვასა შინა, ნება მიეცემისთ აღმოარჩიონ ღუბერნიის პრედვოდიტელი აზნაურთა შორის მის ღუბერნიისათა; და ამისთვისვე შეკრებულებანი აზნაურთანი ყოველსა სამსა წელსა შინა ერთ-გზის, წარადგენენ უეზდის აზნაურთ პრედვოდიტელთაგან ორთა, სჴელმწიფოჲს ნამესტნიკისა ანუ მმართებლისადმი, სადაცა ამათგან ღენერალ-ღუბერნატორი ანუ ღუბერნატორი დანიშნავს, რათა იყოს იგი ღუბერნიისა მის პრედვოდიტელად.

უეზდის პრედვოდიტელი აღმოირჩევის აზნაურთაგან.

40.

ძალისა-მებრ ღუბერნიის უჩრეჟდენიის 64. 211 პუნკტისა უეზდის პრედვოდიტელი აზნაურთა, აღმოირჩევის აზნაურთაგან მის უეზდისათა, ყოველსა სამსა წელსა შინა ერთ-გზის, წილის ჩაგდებითა.

41.

Верьхняго Земскаго суда и Совѣстнаго суда дворянскіе Засѣдатели выбираются дворянствомъ.

По силѣ 65 статьи Учрежденій верьхняго Земскаго суда десять Засѣдателей, и двое Засѣдателей Совѣстнаго суда выбираются дворянствомъ тѣхъ уѣздовъ, кои составляютъ подсудное вѣдомство того верьхняго Земскаго суда чрезъ всякіе три года, и представляются отъ онаго Правителю или Губернатору, когда Генералъ-Губернатора на мѣстѣ нѣтъ; и буде за ними нѣтъ явнаго порока, то Государевъ Намѣстникъ, или въ небытность его Правитель намѣстничества подтверждаетъ дворянской выборъ.

42.

О выборѣ дворянствомъ Засѣдателей въ суды изъ дворянъ на мѣстѣ живущихъ.

Десять Засѣдателей (верьхняго Земскаго суда и Засѣдатели Совѣстнаго суда, Уѣзднаго суда и нижняго Земскаго суда,) выбираются чрезъ всякіе три года дворянствомъ тѣхъ уѣздовъ, кои составляютъ подсудное вѣдомство того верьх-

41.

ვერხნის ზემსკისა და სოვესტნის სასამართლოჲსა აზნაურნი ზასედატელნი, ამოირჩევიან აზნაურთაგან.

ძალითა-მებრ ღუბერნიის უჩრეჟდენიის 65. მუხლისა, ათნი ზასედატელნი ვერხნის ზემსკის სასამართლოჲსანი, და ორნი სოვესტნის სასამართლოჲსანი, ამოირჩევიან აზნაურთაგან თითოეულსა სამსა წელსა შინა ერთ-გზის უეზდთა მათ შინა, რომელნიცა შეადგინებენ ვერხნის ზემსკის სასამართლოჲსა ქვეშე ყოფნასა, და წარადგინებენ ამათ მმართებელისა ანუ ღუბერნატორისადმი, ხოლო ოდეს ღენერალ-ღუბერნატორი არა იქმნების მყოფ და წარდგინებულთა მათ ზედა საცხადოჲ ბიწი არა არისრა, მაშინ საჴელმწიფო ნამესტნიკი, ანუ არ ყოფნასა მისსა შინა, მმართებელი ნამესტნიჩესტვისა, დაამტკიცებს ამორჩევასა აზნაურთასა.

42.

ამოირჩევისათჳს აზნაურთაგან ზასედატელთა სასამართლოთა ადგილთა შინა, მიუნვე მცხოვრებთა აზნაურთაგან.

ათნი ზასედატელნი (ვერხნის ზემსკის სასამართლოჲსა და ზასედატელნი სოვესტნის სასამართლოჲსანი, უეზდის სასამართლოჲსანი და ნიჟნის ზემსკის სასამართლოჲსანი) ამოირჩევიან ყოველსა სამსა წელსა შინა ერთ-გზის აზნაურთა მიერგან, რო-

няго Земскаго суда изъ дворянъ на мѣстѣ живущихъ, или изъ тѣхъ, кои въ дворянскомъ спискѣ той губерніи написаны суть, но не отлучны по службѣ и должностямъ бываютъ.

43.

Уѣздный судья и земской исправникъ избираются дворянствомъ.

По силѣ 66 статьи Учрежденій, уѣздный или окружный Судья и земской Исправникъ или Капитанъ выбираются дворянствомъ чрезъ всякіе три года, и представляются отъ онаго Правителю; и буде за ними нѣтъ явнаго порока, то Губернаторъ подтверждаетъ дворянской выборъ.

44.

Засѣдатели Уѣзднаго суда и дворянскіе Засѣдатели нижняго Земскаго суда избираются

По силѣ 67 статьи Учрежденій, Засѣдатели Уѣзднаго суда, и дворянскіе Засѣдатели нижняго Земскаго суда выбираются дворянствомъ чрезъ три года, и представляются Правителю;

მელნიცა შეადგინებენ ვერხნის ზემსკის სასამართლოსა ქვეშე ყოფასა, ხოლო აღმორჩეულნი ესე იყვნენ აზნაურნი ადგილობრივ მცხოვრებნი, ანუ მამ-კაცნი, რომელნიცა აზნაურთ სიასა შინა მის ღუბერნიისასა შთაწერილ არიან, გარნა არა იყვნენ იგინი სამსახურისა ანუ თანა-მდებობისა გამო მათისა განშორებულნი სადამე.

43.

უეზდის მსაჯული და ზემსკის ისპრავნიკი აღმოირჩევიან აზნაურთაგან.

ძალისა-მებრ ღუბერნიის უჩრეჟდენიისა 66 პუნკტისა, უეზდის მსაჯული და ზემსკის ისპრავნიკი, ანუ კაპიტან-ისპრავნიკი აღმოირჩევიან აზნაურთაგან ყოველსა სამსა წელსა შინა ერთ-გზის, და წარიდგინებიან იგინი მმართებლობისადმი, და უკეთუ აღმორჩეულთა მათ ზედა საცხადო ბიწი არა არისრა, მაშინ ღუბერნატორი დაამტკიცებს აღმორჩევასა აზნაურთასა.

44.

ზასედატელნი უეზდის სასამართლოჲსანი და აზნაურთ ზასედა-

ძალისა-მებრ ღუბერნიის უჩრეჟდენიის 67 პუნკტისა, ზასედატელნი უეზდის სასამართლოჲსანი და აზნაურთ ზასედატელნი ნიჟნის ზემსკის სასამართ-

дворянствомъ и проч: и буде за ними нѣтъ явнаго порока, то Губернаторъ подтверждаетъ дворянской выборъ.

45.

О дозволенiи представить къ балатированiю кандитовъ.

Собранiю дворянства, буде выборъ всего дворянства по баламъ продолжителенъ и неудобенъ окажется; тогда дозволяется собранiю дворянства представить кандидатовъ, изъ коихъ балатировать.

46.

Собранiю дворянскому какъ поступать со предложенiями.

Въ случаѣ предложенiй дворянству отъ Генерала-Губернатора или Губернатора, собранiе дворянства въ Губернiи беретъ предложенiя во уваженiе, и на оныя чинитъ по случаю или пристойные отвѣты, или соглашенiя сходственныя какъ узаконенiямъ, такъ и общему добру.

ცველნი ნიჟნის ზემსკის სასამართლოსა შინა, ამოირჩევიან აზნაურთაგან.

ლოზსანი, ამოირჩევიან აზნაურთაგან ყოველსა სამსა წელსა შინა კრ.თვზის და წარიდგინებიან მმართებელისადმი; და უკეთუ ამორჩეულთა მათ ზედა საჩივარი ბ.წ.ი არა არის, მაშინ ღუბერნატორი დაამტკიცებს ამორჩევასა აზნაურთასა.

ნების მიცემისათვის, რათა წილის რაგლებისათვის წარადგინონ კანდიდატი.

45.

შეკრებულებასა აზნაურთასა ნება მიეცემის, უკეთუ ამორჩევა აზნაურთა წილის რაგლებისა მებრ განკრძალებული არს და არა მართლად გამორჩნდების, მაშინ აზნაურთ შეკრებილებამან წარადგინონ კანდიდატნი, რომელთა-განცა აქმნებოდეს წილის რაგლება.

შეკრებულება აზნაურთა, ვითარ მოიქცეს წინადადებისა თანა.

46.

უკეთუ შეხუდეს, რომელ მიეცესთ აზნაურთა წინა დადება ლენერალ-ღუბერნატორისა ანუ ღუბერნატორისაგან, მაშინ შეკრებულებანი აზნაურთა ღუბერნიისა შინა, მიიღებენ წინა დადებასა მას ჰატივისცემითა და მისთვის ჰყოფენ მიმოხილვისა-მებრ ანუ შესაბამსა ჰასუხსა, ანუ თანხმობასა შესაბამად ვითარცა სჯულოვლებისა, ეგრეთვე საზოგადოჲს კეთილობისა.

47.

О представленіи общественныхъ нуждъ и пользъ.

Собранію дворянства дозволяется представить Генералу-Губернатору или Губернатору о своихъ общественныхъ нуждахъ и пользахъ.

48.

Подтвержденіе дозволенія дѣлать представленія и жалобы чрезъ дворянскихъ депутатовъ.

Подтверждается собранію дворянства дозволеніе дѣлать представленія и жалобы чрезъ депутатовъ ихъ какъ Сенату, такъ и ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ на основаніи узаконеній.

49.

Запрещеніе о дѣланіи положеній въ противность законамъ, и требованій въ нарушеніи узаконеній.

Собранію дворянства запрещается дѣлать положеніи противныя законамъ, или требованіи въ нарушеніи узаконеній подъ опасеніемъ за первой случай, (то есть за положеніи противныя законамъ) наложенія и взысканія съ собранія пени двѣсти рублей; а за второй случай, (то есть за требованіи въ нарушеніи узаконеній) уничтоженія недѣльныхъ требованій; что поручается

47.

წარდგინებისათვის საზოგადოდსა საჭიროებისა და სარგებლობისა.

შეკრებულებასა აზნაურთასა ებრძანების, რათა წარუდგინონ ღენერალ-ღუბერნატორსა ანუ ღუბერნატორსა საზოგადოთა საჭიროებათა და სარგებლობათა თვისთათვის.

48.

დამტკიცება ნების მიცემისა, რათა ჰქონ წარდგინებანი და სარჩელნი თვისნი აზნაურთ დეპუტატთა-გამო.

დამტკიცების აზნაურთ შეკრებულებასა ნების მიცემა, რათა ჰქონ წარდგინებანი და სარჩელნი თვისნი დეპუტატთა თვისთა-გამო ვითარცა სენატისადმი, ეგრეთვე **იმპერატორების დიდებულებისადმი** საფუძველსა ზედა სჯულისასა.

49.

დაკრძალვა მისი, რათა არა რაიმე ჰქონ დადებულება წინააღმდეგ სჯულისა, და არა ითხოვონ დარღვევა სჯულდებისა.

შეკრებულებასა აზნაურთასა დაკრძალვის ესე, რათა არა რაიმე ჰქონ დადებულება წინააღმდეგ სჯულისა, და ითხოვა სჯულის-დების დარღვევისათვის შიშსა ქვეშე პირველი მიმთხვევისასა (ესე იგი ოდეს ჰქონ დადებულება რაიმე წინააღმდეგ სჯულისა მიეხადოს შეკრებულებასა მას ჯარიმად ოცი თუმანი;) ხოლო მეორესა მიმთხვევასა შინა (ესე იგი, ოდეს ითხოვონ დარღვევა სჯულის-დებისა, მიეცესთ გაა-

бдѣнію и иску губернскихъ Стряпчихъ по силѣ втораго предмѣта должности ихъ.

50.

О домѣ для собранія дворянства въ губернскомъ городѣ.

Собранію дворянства въ каждомъ намѣстничествѣ дозволяется въ губернскомъ городѣ имѣть домъ для собранія дворянства той Губерніи.

51.

Дворянство имѣетъ архиву.

Собранію дворянства каждой Губерніи дозволяется въ намѣстничествѣ имѣть архиву.

52.

Дворянство имѣетъ печать.

Собранію дворянства каждой Губерніи дозволяется имѣть печать.

53.

Дворянство имѣетъ Секретаря.

Собранію дворянства каждой Губерніи дозволяется избрать и имѣть своего собственнаго Секретаря.

ჩაჩავება უქმისა სათხოვრისა; ხოლო ესენი ერწ-მუნებიან მდგომარებასა გუბერნიის სტრაპჩისასა მა-ლისა-მებრ მეორის საკანისა, თანა-მდებობისა მა-თისა.

50.

სახლისათვის აზ-ნაურთ შესაკრებე-ლისა, გუბერნიის ქალაქსა შინა.

შეკრებულებასა აზნაურთასა ებრძანების, რათა თი-თოეულისა ნამესტნიჩესტვისა გუბერნიის ქალაქსა შინა ჰქონდესთ სახლი, შესაკრებელად აზნაურთა მის გუბერნიისათა.

51.

აზნაურთა აქვსთ წიგნების საცავი სახლი.

შეკრებულებასა თითოეულისა გუბერნიისა აზნაურ-თასა ებრძანებისთ, რათა ჰქონდესთ ნამესტნიჩესტ-ვასა შინა წიგნების საცავი სახლი.

52.

აზნაურთა აქვსთ ბეჭედი.

შეკრებულებასა თითოეულისა გუბერნიის აზნაურ-თასა ებრძანებისთ, რათა ჰქონდესთ ბეჭედი.

53.

აზნაურთა ჰყავსთ მდივანი.

შეკრებულებასა თითოეულისა გუბერნიის აზნაურთასა ებრძანებისთ, რათა ჰყავდესთ მდივანი საკუთრად.

O.

54.

Дворянство имѣетъ особую казну.

Собранію дворянства каждой Губерніи дозволяется составить особливую казну своими добровольными складками, и оную казну употреблять имъ по общему ихъ согласію.

55.

Личное преступленіе дворянина не взыскивать на дворянствѣ вообще.

Да не взыщется на дворянствѣ вообще личное преступленіе дворянина.

56.

Дворянство въ судѣ защищается Стряпчимъ.

Собраніе дворянства на судъ да не предстанетъ; но да защищается своимъ Стряпчимъ.

57.

Дворянство не брать подъ стражу.

Собраніе дворянства ни въ какомъ случаѣ не подлежитъ стражѣ.

58.

Какія дѣла принадлежатъ до верхняго Земскаго суда.

По силѣ 173 статьи Учрежденій, въ верхній Земскій судъ вносятся по апелляціи на уѣздные Суды, дворянскіе Опеки, и нижніе Земскіе суды, всѣ дѣла, жалобы и тяжбы дворянскія и

54.

აზნაურთა აქვსთ საკუთარი ხაზინა.

შეკრებულებასა თითოეულისა ღუბერნიისა აზნაურთასა ებრძანებისთ, რათა შეადგინონ საკუთარი ხაზინა, თვისითა კეთილ-მნებებლობითითა დადებითა, და ხაზინაჲ იგი, იხმარონ მათ საზოგადოჲსა თანხმობისამებრ.

55.

პირად გარდამავლობა აზნაურის, ნუ გარდახდებისთ საზოგადოდ აზნაურთა.

და ნუ მოეკითხებისთ და გარდახდებისთ საზოგადოდ აზნაურთა, ერთისა აზნაურისა გარდამავლობა.

56.

აზნაურნი სასამართლოსა შინა დაცულ იქმნებიან სტრაფისაგან.

შეკრებულება აზნაურთა ნუ წარდგების სასამართლოსა შინა, არამედ დაიცვოდეს თვისითა სტრაფითა.

57.

აზნაურნი არა შეიყვანონ ყარაულის ქვეშე.

შეკრებულება აზნაურთა ნურა რომლისათვისმე მიმოხვევისა, ნუ მიეცემის ყარაულსა ქვეშე.

58.

ვითარნი საქმენი თვის ეყვ·ან ვერხნის ზემსკის სასამართლოსა.

ძ·ლისა-მებრ ღუბერნიის უჩრეჟდენიის 173 პუნქტისა, ვერხნის ზემსკის სასამართლოსა შინა შეტანებიან: აპელაცია უეზდის სასამართლოსა ზედა, დვორიანის ოპეკასა ზედა, და ნიჟნის ზემსკის სა-

на дворянина какъ гражданскія, такъ и уголовныя, дѣла касающіяся до вотчинъ, выгодъ, привилегій, завѣщанія до наслѣдства въ имѣніи и до права наслѣдованія, спорныя о владѣніи, тяжкія до безчестія и до права Стряпчихъ касающіяся; такожъ и всѣ дѣла разночинцовъ тѣхъ, кои по правамъ апелляціи на уѣздные и нижніе Земскіе суды непосредственно до верьхняго Земскаго суда принадлежатъ.

59.

Учреждается дворянсая Опека.

По силѣ 20 и 209 статій Учрежденій, при каждомъ уѣздномъ Судѣ учреждается мѣсто подъ названіемъ: дворянская Опека для дворянскихъ вдовъ и малолѣтныхъ.

60.

О присудствующихъ въ дворянской Опекѣ.

По силѣ 21 и 210 статій Учрежденій, въ дворянской опекѣ предсѣдаетъ уѣздной дворян-

სამართლოსა ზედა; ყოველნი საქმენი და სარჩივარნი აზნაურთანი და აზნაურსა ზედა ვითარცა სამოქალაქო-ქონი, ეგრეთვე სისხლისანი, თვის-საყოფელნი ყმისა და მამულისანი, სარგებლობისანი, ნების მიცემა-სანი, ანდერძით მემკვიდრეობისანი, საცხოვრებელსა ზედა სამართლის ქონებანი დასამკვიდრებელად, სადა-ონი საზღვრობელთანი მამულნი და უანგარიშონი, და სტრაპრისად თვის-საყოფელნი საქმენი, და ამასთანვე ყოველნი საქმენი სხვა და სხვა ხარისხოვანთა მათ, რომელნიცა სამართლის ქონებისა-მებრ აპპელაციისა აიღებენ უეზდისა და ნიჟნის ზემსკის სასამართლოსა ზედა: კსე ყოველნი უსაშუალოდ ვერხნის ზემსკის სასამართლოსა თვის-ეკვიან.

59.

დაწესების აზნა-ურთ ოპეკა.

მათისა-მებრ გუბერნიის უჩრეჟდენიისა 20. 209. პუნკტისა ყოვლისა უეზდის სასამართლოებსთანა დაწესების ადგილი სახელ-წოდებული აზნაურთ ოპე-კად, აზნაურთ ქვრივთა და წვრილთა ობოლთათვის.

60.

მსხდომარეთა თვის აზნაურთ ოპეკასა შინა.

მათისა-მებრ გუბერნიის უჩრეჟდენიის 21 210 პუნკტისა აზნაურთ ოპეკასა შინა პირველ მჯდომა-

ской Предводитель, и засѣдаютъ уѣздный Судья и его Засѣдатели.

61.

Дворянской Опекѣ поручается попеченіе о вдовахъ и сиротахъ и имѣніи и дѣлахъ ихъ.

По силѣ 213 статьи Учрежденій, дворянской Опекѣ поручается попеченіе не токмо о оставшихъ послѣ дворянскихъ родителей малолѣтныхъ сиротахъ и ихъ имѣніи; но и о вдовахъ и ихъ дѣлахъ.

62.

Не выбирать дворянина имѣющаго ниже ста рублей доходу съ деревень, и моложе двадцати пяти лѣтъ.

Собранію дворянства запрещается избирать для тѣхъ должностей, кои по силѣ Учрежденій выборомъ наполняются, дворянина, котораго доходъ съ деревень ниже ста рублей составляетъ, и которой моложе двадцати пяти лѣтъ.

63.

Дворянинъ безпомѣстной голоса не имѣетъ.

Въ собраніи дворянства дворянинъ, которой самъ не владѣетъ деревнею, и моложе двадцати пяти лѣтъ, присутствовать можетъ; но голоса не имѣетъ.

რეობს, უეზდის აზნაურთ პრივილეგიებნი და მჯდო-მარეობენ მისთანა უეზდის მსაჯული და მისნი ზასე-დატელნი.

აზნაურთ ოპეკას ერწმუნების მზრუნველობა ქვრივთა, ობოლთა და საქმეთა და საცხოვრებელთა მათთაჲ.

61.

ძალისა-მებრ გუბერნიის უჩრეჟდენიის 115 პუნქტისა, აზნაურთ ოპეკასა ერწმუნებიან, არათუ მხოლოდ მზრუნველობანი აზნაურთ ქვრივთა და ობოლთანი, არამედ საქმეთა და საცხოვრებელთა მათთანიცა.

ნუ ამოირჩევენ აზნაურსა მას, რომელსა ჰქონდეს სოფლისაგან თვისისა შემოსავალი უმცირეს ათის თუმნისა, და ანუ იყოს იგი ნაკლებ ოცდა ხუთის წლისა ხნითა.

62.

შეკრებულებასა აზნაურთასა დაეკრძალვის ამორჩევა თანა-მდებობათა მათთათვის, რომელნიცა ძალისა-მებრ გუბერნიის უჩრეჟდენიისა აღივსებიან ამორჩევითა, აზნაურისა ესრეთისა, რომელსაცა ჰქონდეს სოფლისაგან თვისისა შემოსავალი ნაკლებ ათის თუმნისა, ანუ თვით იყოს იგი ნაკლებ ოცდა ხუთის წლისა ასაკითა.

აზნაურსა უყმოსა და უმამულოსა ხმაჲ არა აქვს.

63.

შეკრებულებასა შინა აზნაურთასა, აზნაური რომელიცა თვით არა ჰფლობს სოფელსა და უმცირეს ოცდა ხუთის წლისა არს, თუმცა მჯდომარეობა ძალ-უძს, გარნა ხმაჲ არა რაჲ აქვს.

64.

Не служащіе и недослужившіеся до Оберъ-Офицерскаго чина въ собраніи дворянства ни сидѣть, ни голоса имѣть, ни выбраны быть не могутъ.

Въ собраніи дворянства быть можетъ дворянинъ, которой вовся не служилъ, или бывъ въ службѣ до Оберъ-Офицерскаго чина не дошелъ, (хотя бы Оберъ-Офицерской чинъ ему при отставкѣ и былъ данъ); но съ заслуженными сидѣть не долженъ, ни голоса въ собраніи дворянства имѣть не можетъ, ни выбранъ быть способенъ для тѣхъ должностей, кои наполняются выборомъ собранія дворянства.

65.

О исключеніи за явной порокъ изъ собранія дворянства.

Собранію дворянства дозволяется исключить изъ собранія дворянства дворянина, которой опороченъ судомъ, или котораго явной и безчестной порокъ всѣмъ извѣстенъ, хотя бы и судимъ еще не былъ, пока оправдается.

66.

Въ каждой Губерніи составить

Возобновляемъ повелѣнія Блаженныя памяти Предковъ НАШИХЪ, изданныя по уничтоженіи

64.

რომელი არა იმ-სახურება და არა გამოუმსახურე-ბიეს ობერ-ოფი-ცრის ხარისხი, შეკრებულებასა შინა აზნაურისასა ვერა დაჯდების, არცა ქმაჲ აქვს და ვერცა აღმორ-ჩეულ იქმნების.

შეკრებულებასა შინა აზნაურთასა შესაძლო არს ყოფად აზნაურისა მის, რომელსაცა არცა სულ არ ემ-სახუროს ანუ ყოფილ-იყოს სამსახურსა შინა და ობერ ოფიცრის ხარისხამდე არ მისულიყოს (გინათუ ობერ-ოფიცრის ხარისხი ქონდა გარდადგომისასა მის-ცემოდეს) ესე გამომსახურებულთა თანა ვერა დაჯდე-ბის, არცა ქმაჲ აქვს შეკრებულებასა შინა საზო-გადოობისასა, და არცა აღმორჩევად სახმარ არს თა-ნამდებობათა მათ შინა, რომელნიცა ივსებიან აღ-მორჩევითა აზნაურთ შეკრებილებისათა.

65.

გამორიცხვისათ-ვის აზნაურთ შე-კრებილებისაგან, საცხადოსა ბიწ-სა ზედა.

შეკრებულებასა აზნაურთასა ებრძანების, რათა გა-მორიცხონ აზნაურთ შეკრებილებისაგან აზნაური იგი, რომელიცა ბიწიერ ქმნილ არს სასამართლოჲსაგან, ანუ რომლისაცა საცხადოდ და უეჭველად ბიწი ყო-ველთათვის ცხად არს, გინათუ ჯერეთ არა განსჯილ იყოს, ვიდრე განმართლდებოდეს.

66.

თითოეულსა გუ-ბერნიასა, შინა შე-

განვაახლებთ ბრძანებათა ნეტარ-ხსენებულთა წინა-პართა ჩვენთათა, რომელნი გარდამოცემულ იყო

родословную дворянскую книгу.

(согласномъ съ прошенiемъ о томъ самихъ дворянъ) вреднаго Государству мѣстничества, и снова повелѣваемъ предбудущимъ родамъ на память во всякой Губернiи составить дворянскую родословную книгу, въ коей вписать дворянство той Губернiи, дабы доставить каждому благородному дворянскому роду тѣмъ наипаче способiе продолжать свое достоинство и названiе наслѣдственно, въ поколѣнiе, непрерывно, непоколебимо и невредимо отъ отца къ сыну, внуку, правнуку и законному потомству, пока Богу угодно продлить имъ наслѣдiе.

67.

О выборѣ съ уѣзда депутата для составленiя дворянской родословной книги.

Для составленiя въ намѣстничествѣ дворянской родословной книги, дворянство каждаго уѣзда избираетъ по одному депутату чрезъ всякiе три года по баламъ, дабы тѣ депутаты обще съ губернскимъ Предводителемъ дворянства той Губернiи, имѣли попеченiе о дѣйствитель-

ადგინონ აზნაურთ გვაროვნების წიგნი.

თანხმად არზათა აზნაურთასა, განსაარჩევებლად საჯ-
ნებლისა სახელმწიფოისა მესტნი-ჩესტვისათვის
(ანუ მოადგილეობისათვის,) და ახლად ებრძანებთ მო-
მავალთა გვართა-თვის სახსენებლად, ყოველსა დუ-
ბერნიასა შინა შეადგინონ აზნაურთ გვაროვნების წიგ-
ნი, რომელსა შინაცა შეასწორონ აზნაურნი მის დუბერ-
ნიისანი, რათა მიეცეს თითოეულთა კეთილ-შობილთა
აზნაურთ გვართა ამით უდიდესი ღონე განსაგრძელე-
ბელად ღირსებისა მათისა და წოდებისა სამკვიდრებე-
ლად შთამომავლობასა შინა, და ამასთანვე მოუწყვე-
ტელად, შეურყეველად და უვნებელად მამისაგან მი-
სადმი, მის ძისადმი და მის შვილის შვილისადმი და
სრულიერისა შთამომავლობისადმი მათისა, ვიდრე
ფრისა ენების განვრცობა მემკვიდრეთა მათთა.

67.

აღმორჩევად უეზდისაგან დეპუტატთა, შედგენებისათვის გვაროვნების წიგნისა.

შედგინებისათვის აზნაურთ გვაროვნებისა წიგნისა
ნამესტნიჩესტვასა შინა, აზნაურნი თითოეულისა უე-
ზდისანი, აღმოარჩევენ თითოსა დეპუტატსა ყოველსა
სამსა წელსა შინა ერთ-გზის წესის რიგითა, რა-
თა დეპუტატთა მათ საზოგადოდ დუბერნიის პრედვო-

номъ составленіи и продолженіи той дворянской родословной книги по данному имъ для того наставленію.

68.

Въ родословную книгу внести имяна дворянъ имѣніемъ въ той Губерніи владѣющихъ.

Въ дворянскую родословную книгу въ намѣстничествѣ внести имя и прозваніе всякаго дворянина въ той Губерніи имѣніемъ недвижимымъ владѣющаго, и дворянство свое доказательствами утвердить могущаго.

69.

Кто не внесенъ въ дворянскую родословную книгу, тотъ не принадлежитъ до общества дворянскаго той Губерніи.

Буде кто не внесенъ въ дворянскую родословную книгу той Губерніи, тотъ не только не принадлежитъ къ дворянству той Губерніи; но да и не пользуется общими преимуществами дворянства той Губерніи.

70.

О правѣ присутствовать при собраніи дворянства.

Всякой благородной дворянинъ въ томъ намѣстничествѣ, гдѣ внесенъ въ родословную дворянскую книгу, имѣетъ право присутствовать

დაცულით-ურთ, ჰქონდეთ აზნაურთა თვის მის ღუბერნიისათა მმართველობაჲ, ნამდვილ შედგინებისა და განგრძობისათვის აზნაურთ გვაროვნების წიგნისა, მა-ცემლითა მათდა მისავის დარიგებითა.

68.

გვაროვნებისა წიგნსა შინა შეიტანონ სახელნი აზნაურთანი საცხოვრებელით-ურთ მათით, რომელთა აქვსთ ღუბერნიასა მას შინა.

აზნაურთ გვაროვნების წიგნსა შინა ნამესტნიჩესტვასა, შეიტანონ სახელნი და გვარნი ყოვლისა ღუბერნიისა მის აზნაურისანი ყმრავათა, საცხოვრებლითა მათითა, რომელსაცა ჰქონდეს დამამტკიცებელი მარწმუნებელად აზნაურობისა მათისა.

69.

ვინცა არა შეტანილ ექნების გვაროვნებისა წიგნსა შინა, იგი არა თვის-ქვეს საზოგადოებასა მის ღუბერნიის აზნაურთასა.

უკეთუ არავინ შეტანილ იყოს აზნაურთ გვაროვნებისა წიგნსა შინა მის ღუბერნიისასა, იგი არა თუ მხოლოდ არა თვის-ქვეს აზნაურთა მის ღუბერნიისათა, არამედ ნუცა ისარგებლოებს საზოგადოთა აღმატებულებათა მის ღუბერნიის აზნაურებისათა.

70.

სამართლის ქონებისათვის ყოვად

ყოველსა კეთილ-შობილსა აზნაურსა ნამესტნიჩესტვასა შინა სადა ვინ შეტანილ არს აზნაურთ გვა-

по совершеннолѣтіи при собраніи дворянства той Губерніи.

71.

О жалованной грамотѣ.

Дворянству каждаго намѣстничества повелѣваемъ дать жалованную грамоту за НАШИМЪ подписаніемъ и съ приложеніемъ государственной печати, въ которой прописать отъ слова до слова сіи здѣсь выше и ниже сего прописанныя общественныя и личныя дворянскія преимущества.

В.

Наставленіе для сочиненія и продолженія дворянской родословной книги въ намѣстничествѣ.

72.

О сочиненіи дворянскаго списка

Уѣздный предводитель дворянства имѣетъ сочинить по приложенной формѣ списокъ по алфа-

....

აზნაურთ შეკრებულებასა შინა.

როვნების წიგნს შინა, აქვს სამართალი სრულის წლოვანს ყოფად და ჯდომად აზნაურთ შეკრებულებას შინა მის ღუბერნიისას.

71.

ბოძებულისა ღრამატისათვის.

აზნაურთა თითოეულისა ნამესტნიჩესტვისათა, უბრძანებთ მისცენ მოწყალებისა ღრამმატანი ქელის მოწერითა ჩვენითა და დასმითა საქელმწიფოჲსა ბეჭდისათა, რომელსაცა შინა დაიწერებოდნენ ლექსითი ლექსად აქა ზემორე და ქვემორე დაწერილნი საზოგადონი და პირადნი აღმატებულებანი აზნაურთანი.

გ.

დარიგება დათხზვისათვის და განგრძელებისათვის აზნაურთ გვაროვნების წიგნისა, ნამესტნიჩესტვასა შინა.

72.

დათხზვისათვის აზნაურთ დავთრისა

ყოველის პრედვოდიტელმან აზნაურთამან, დასთხზას აქა დადებულისა სახისა-მებრ დავთარი, ანბანისა ზე-

уѢзднымЪ Предводителемъ.

виту всѣмЪ дворянскимЪ родамЪ вЪ томЪ уѣздѣ имѣніемЪ недвижимымЪ владѣющимЪ, отличая особо.

1. Кто женатЪ и на комЪ.

2. Много ли дѣтей мужескаго и женскаго пола и ихЪ имяна.

3. ХолостЪ ли или вдовЪ.

4. Сколько за кѣмЪ по послѣдней ревизіи наслѣдственныхЪ, или купленныхЪ, или вновь пожалованныхЪ, или вЪ приданые полученныхЪ обоего пола душЪ нынѣ состоитЪ, и во сколькихЪ селахЪ или деревняхЪ.

5. ВЪ уѣздѣ ли живетЪ, или вЪ отлучкѣ.

6. Какого чина.

7. ВЪ службѣ ли или вЪ отставкѣ.

უეზდის პრედვოდიტელისაგან.

და ყოველთა აზნაურთ გვართაჲ უეზდსა მას შინა უმრავისა საცხოვრებელისა მცხოვრებელნი.

1. ვინ ცოლიანი არს, და ვინ არის ცოლი მისი.

2. რაოდენნი ჰყვანან შვილნი, მამრნი და მდედრნი და სახელები მათი.

3. უცოლო არის, თუ ქვრივი.

4. რომელსა ახლისა აღწერისა-მებრ სამკვიდრო, ანუ ნასყიდი, ანუ ახლად ბოძებული, ანუ მზითვად მოყოლილი ორისავე ნათესავისა ყმანი რაოდენნი სულნი ჰყვანან, და ანუ რომლებსა დაბასა და სოფელსა შინა უსახლობენ.

5. უეზდში საცხოვრებს იგი, თუ განშორებული სადმე არს?

6. ვითარი ხარისხი აქვს.

7. სამსახურსა შინა არს, თუ გარდამდგარი?

T.

73.

Форма списка дворянскаго рода.

Форма списка дворянскаго рода въ уѣздѣ живущаго.

Имя и прозваніе дворянина въ томъ уѣздѣ имѣніемъ недвижимымъ владѣющаго, и его лѣта.	Холостъ или женатъ и на комъ, или вдовъ.	Много ли дѣтей мужескаго или женскаго пола и ихъ имяна и лѣта.	Сколько за нимъ по послѣдней ревизіи наслѣдственныхъ, или купленныхъ, или вновь пожалованныхъ, или въ приданое полученныхъ обоего пола душъ нынѣ состоитъ, и во сколькихъ селахъ или деревняхъ.	Въ уѣздѣ ли живетъ тотъ дворянинъ или въ отлучкѣ.	Какого онъ чина.	Въ какой имянно службѣ или въ отставкѣ.

54.

სახე აზნაურთ გვართ დავთრისა.

სახე' დავთრისა აზნაურთ გვართაჲ, უეზდსა შინა მცხოვრებთა.

სახელი და გვარი აზნაურისა უეზდსა მას შინა საცხოვრებელითა უძრავითა, რომელსაცა ჰფლობს, და წლოწადი მისი.	უცოლო არს ანუ ცოლიანი, და ვინ არს ცოლი მისი განაქვრივი არის.	რაოდენნი ჰყვანან შვილნი მამრისა და მდედრისა ნათესავისანი, სახელები მათი, და წელიწადი მათი.	სულისა აღწერისა-მებრ სამკვიდრო, ანუ ნასყიდი ანუ ახლად ბოძებული, ანუ მზითვად მოცემული, ორისავე ნათესავისა ყმანი რაოდენნი სულნი ჰყვანან, და ანუ რომლესა დაბასა და სოფელსა შინა ესახლობს.	უეზდსა შინა სცხოვრებს იგი აზნაური ანუ სხვაგან სადამე არს წასრული.	ვითარი ხასიათი აქვს.	რომელსა სამსახურსა შინა არს სახელდობრივ, ანუ გარდამდგარი არის.

74.

Уѣздный Предводитель списокъ доставитъ губернскому предводителю.

Уѣздный Предводитель дворянства списокъ таковой за своимъ подписанiемъ доставитъ губернскому Предводителю дворянства того намѣстничества, копiю же у себя оставитъ.

75.

Губернской Предводитель съ депутатами составить имѣетъ родословную книгу.

Губернской Предводитель дворянства того намѣстничества обще съ выбранными уѣздными депутатами изъ списковъ уѣздныхъ Предводителей дворянства составитъ дворянскую родословную книгу той Губернiи.

76.

О шести частяхъ родословной книги.

Родословная книга раздѣляется на шесть частей.

77.

Дѣйствительное дворянство.

Въ первую часть родословной книги внесутъ роды дѣйствительнаго дворянства по алфавиту.

ТОЛКОВАНIЕ.

Толкованiе.

Дѣйствительное дворянство не иные суть роды, какъ тѣ, кои отъ НАСЪ Самихъ и другихъ коронованныхъ главъ въ дворянское достоин-

74.

უეზდის პრედვოდიტელი, დავთარს ამას წარუგზავნის გუბერნიის პრედვოდიტელსა.

უეზდის პრედვოდიტელი აზნაურთა, ესე ვითარსა დავთარსა ხელის მოწერითა თვისითა, წარუგზავნის გუბერნიის პრედვოდიტელსა მის ნამესტნიკისათვის აზნაურთასა, და პირსა დავთრისასა თითონ შეინახავს.

75.

გუბერნიის პრედვოდიტელი, დეპუტატებით-ურთ, შეადგენენ გვაროვნებისა წიგნსა.

გუბერნიის პრედვოდიტელი მის ნამესტნიკისათვის აზნაურთა, ზოგად უეზდთაგან აღმორჩეულით დეპუტატთა თანა, შეადგენს აზნაურთ გვაროვნებისა წიგნსა, დავთრითა მით, რომელი წარმოუდგინა უეზდის აზნაურთ პრედვოდიტელმან.

76.

გვაროვნებისა ექვსთა ნაწილთა წიგნთათვის.

გვაროვნების წიგნი განიყოფების ექვს ნაწილად.

77.

ნამდვილი აზნაურება.

პირველსა ნაწილსა შინა გვაროვნებისა წიგნისსა, შეიტანენ გვართა ნამდვილთ აზნაურთას ანბანსა ზედა.

განმარტება.

განმარტება.

ნამდვილნი აზნაურებანი არა სხვანი გვარნი არიან, ვითარ იგინი, რომელთაცა თვით ჩვენგან და სხვათა გვირგვინოსანთა თავთა მიერ, აზნაურებითა

ство дипломомЪ, гербомЪ и печатью пожалованы.

ИЗЪЯСНЕНІЕ.

Изъясненіе.

Но дабы и тѣмЪ родамЪ оказать справедливость, кои доказательства имѣютЪ на дѣйствительное дворянство до ста лѣтЪ; то дозволяемЪ и сіи роды вносить вЪ сію часть.

78.

Военное дворянство.

Во вторую часть родословной книги внесутЪ роды военнаго дворянства по алфавиту.

ТОЛКОВАНІЕ.

Толкованіе.

Военное дворянство не иные суть роды, какЪ тѣ, о коихЪ вЪ имянномЪ указѣ блаженной и вѣчнодостойной памяти Государя Императора ПЕТРА ПЕРВАГО 1721 года Генваря 16 дня узаконено сими словами:

Имянной указЪ 1721 года Генваря 16.

ВсѣОберЪ-Офицеры, которые произошли не изЪ дворянства, оные и ихЪ дѣти и ихЪ по-

ღირსება დიპლომითა, ღერბითა, და ბეჭდითა ჴელმწი-ფისა.

განცხადება

განცხადება.

ვინა, რათა გვართა მათცა ვარჩევდეთ ჭეშმარი-ტება, რომელთაცა საბუთი დამამტკიცებელი ნამდ-ვილი აზნაურობისა მათისა აქუსთ ან წინამძღვ; მის-თვისცა ვბრძანებთ, რათა ესე გვარნიცა შეიტანონ პირველსა ნაწილსა შინა გვაროვნების წიგნისასა.

50.

სამხედრო აზ-ნაურება.

მეორესა ნაწილსა შინა გვაროვნებისა წიგნისასა, შეიტანებიან გვარნი სამხედროთა აზნაურთანი ანბა-ნისა ზედა.

განმარტება.

განმარტება.

სამხედრო აზნაურება არს სხვაი გვარი არს ვითარ იგი, რომელთათვისცა სახელო-დობრივსა უკაზს ში-ნა საუკუნოდ ნეტარ-სახსოვრის ჴელმწიფე იმპე-რატორისა პეტრე პირველისასა 1721 წლისა და იანვრის 16 საკუთრივ არს სიტყვათა ამით.

სახელოდობრივი უკაზი 1721 წლი-სა იანვრის 16.

ყოველნი ობერ-ოფიცერნი, რომელნიცა წარმო-მდგარ არიან არა აზნაურთაგან, იგინი და შვილნი

томки суть дворяне, и надлежитъ имъ дать патенты на дворянство.

79.

Осмикласное дворянство.

Въ третью часть родословной книги внесутъ роды осьмикласнаго дворянства по алфавиту.

ТОЛКОВАНIЕ.

Толкованiе.

Осмикласное дворянство не иные суть роды, какъ тѣ, о коихъ въ табели о рангахъ блаженной и вѣчнодостойной памяти Государя Императора ПЕТРА ПЕРВАГО 1722 года Генваря 24 дня въ 11 пунктѣ узаконено сими словами:

Табель о рангахъ 1722 года Генваря 24 дня, пунктъ 11.

Всѣ служители Россiйскiе или чужестранные, которые осьми первыхъ ранговъ находятся или дѣйствительно были, имѣютъ оныхъ законные дѣти и потомки въ вѣчныя времена лучшему старшему дворянству во всякихъ достоинствахъ и авантажахъ равно почтены быть, хотя бы они и низкой породы были, и прежде отъ короно-

მათნი და შთამომავლობანი მათნი არიან აზნაურნი, და სათანადო არს მისცეთ მათ პატენტნი აზნაურობისანი.

79.

მერვეს კლასის აზნაურება.

მესამესა ნაწილსა შინა გვაროვნებისა წიგნისასა შეიტანონ გვარი მერვეს კლასის აზნაურობისა ანბანისა ზედა.

განმარტება.

განმარტება.

მერვეს კლასის აზნაურებანი არა სხვა გვარნი არიან ვითარ იგინი, რომელთათვისცა ტაბელსა შინა რანგთათვის საუკუნოდ სანატრელ სახსოვრისა ხელმწიფე იმპერატორისა **პეტრე პირველისაგან** 1722 წლისა იანვრის 24. 11 პუნქტსა შინა სჯულდებულ არს სიტყვითა ამით:

ტაბელი რანგთათვის 1722 წლისა იანვრის 24. 11 პუნქტსა შინა.

ყოველნი მოსამსახურენი რუსეთისა და უცხოის მხრისანი, რომელნიცა რიგითა პირველთა რანგთა შინა იმყოფებიან, ანუ ნამყოფნი ყოფილან, და ჰყავსთ მათ საკუთარნი შვილნი და შთამომავლობანი, ესენი საუკუნოდ ყოვლისა გვარისა შინა უკეთესისა და უპირველესისა აზნაურებისა თანა-სწორად ღირსებითა და სარგებლო-

ванныхъ главъ никогда въ дворянское достоинство произведены или гербомъ снабдѣны не были.

80.

Иностранные роды.

Въ четвертую часть родословной книги внесутъ всѣ иностранные роды по алфавиту.

ТОЛКОВАНІЕ.

Толкованіе.

Иностранные роды не иные суть, какъ тѣ, кои въ Россійское подданство вступили, и о коихъ упомянуто въ указѣхъ 195 года, о пополненіи разрядной родословной книги, повелѣвая чтобъ таковые царскіе владѣльные, княжескіе и иные выѣзжіе честные роды вносить въ особую часть родословной книги.

81.

Титулами отличные роды.

Въ пятую часть родословной книги внесутъ титулами отличные роды по алфавиту.

ბითა შერაცხილ იქმნენ, გინათუ იგინი მდაბლის გვა-რისაგან იყვნენ, ანუ პირველთა გვირგვინოსანთა თავ-თაგან აზნაურებითისა ღირსებასა შინა არა შესრულ იყვნენ და არცა ჰბოძებოდესთ მათგან ღერბი.

80.

ძუელის მხრის გვარი.

მეოთხესა ნაწილსა შინა გვაროვნებისა წიგნისასა შეიტანებოდნენ ძუელის მხრის გვარნი ანბანისა ზედა.

განმარტება.

ძუელის მხრის გვარნი არა სხვანი არიან ვითარ იგინი, რომელნიცა რუსეთის ყმობასა ქვეშე შემო-სრულან და რომელთათვის ხსენებულ არს უკაზსა შინა 195 წლისასა აღვსებისათვის როზრიადნის გვაროვნე-ბის წიგნისა ბრძანებულ არს, რათა ესე ვითარნი სამეფოთა მფლობელთა, თავადთა და სხვათა მოს-რულთა პატიოსანთა გვართა შეიტანებოდნენ საკუთარსა ნაწილს შინა გვაროვნების წიგნისას.

81.

ტიტულითა აღმა-ტებულნი გვარ-ნი.

მეხუთესა ნაწილსა შინა გვაროვნებისა წიგნისასა, შეიტანებიან ტიტულითა აღმატებულნი გვარნი ანბა-ნისა ზედა.

ТОЛКОВАНІЕ.

Толкованіе.

Титулами отличные роды не иные суть, какЪ тѣ, коимЪ присвоено, или наслѣдственно, или по соизволенію коронованной главы названіе или княжеское, или графское, или баронское, или иное.

82.

Древнее дворянство.

ВЪ шестую часть родословной книги внесутЪ древніе благородные дворянскіе роды по алфавиту.

ТОЛКОВАНІЕ.

Толкованіе.

Древніе благородные не иные суть, какЪ тѣ роды, коихЪ доказательства дворянскаго достоинства за сто лѣтЪ и выше возходятЪ; благородное же ихЪ начало покрыто неизвѣстностію.

83.

Запрещеніе о внесеніи вЪ родословную книгу рода безЪ доказатель-

Губернской Предводитель дворянства и уѣздные дворянскіе депутаты да не внесутЪ вЪ родословную книгу той Губерніи родЪ; буде не

განმარტები.

განმარტება.

ტიტულითა აღმატებულნი გვარნი არა სხვანი არიან, ვითარ იგინი, რომელთაცა მისრჩემებისთ, ანუ მემკვიდრეობით, ანუ ნებისა-მებრ გვირგვინოსანთა თავთა სწოდებისთ ტიტული თავადობისა, გრაფობისა, ანუ ბარონობისა და სხვანი.

82.

უძველესი აზნაურება.

მეექვსესა ნაწილსა შინა გვაროვნებისა წიგნისსა, შეიტანებოდნენ ძველნი კეთილ-შობილთა აზნაურთა გვარნი ანბანსა ზედა.

განმარტება.

განმარტება.

ძველნი კეთილ-შობილნი გვარნი არა სხვანი არიან, ვითარ იგინი, რომელთაცა ცხადი დამტკიცება აზნაურებითისა ღირსებისა თვისისა აქუსთ წარმოებულებით ასის წლისა და უმაღლეს, და კეთილ-შობილებითა დასაბამი მათი მიფარულ არს სიძველისა-გამო.

83.

დავრძალულება, შეტანისათვის გვა-როვნებისა წიგნსა შინა გვარისა მის,

ღუბერნიის პრედვოდიტელი აზნაურთა და უეზდის აზნაურთ დეპუტატნი, ნუ შეიტანენ გვაროვნებისა წიგნსა შინა მის ღუბერნიისასა გვარსა მას, რომე-

ства дворянскаго достоинства.

представитъ неопровергаемыхъ доказательствъ своего благороднаго достоинства.

84.

Всякой родъ представитъ доказательства, или въ подлинникѣ, или засвидѣтельствованною копіею.

Всякой благородной родъ представить имѣетъ доказательства своего достоинства или въ подлинникѣ или засвидѣтельствованною копіею.

85.

О разсмотрѣніи доказательствъ, о единогласіи, или когда двѣ трети голосовъ за, или противу доказательства, и о грамотѣ, что родъ внесенъ въ родословную книгу.

Губернской Предводитель дворянства той Губерніи, и уѣздные дворянскіе депутаты представленныя доказательства благороднаго достоинства разсматриваютъ, и 1е. Буде при разсмотрѣніи доказательствъ единогласно или двѣ трети голосовъ находятъ доказательства недостаточными; то отдатутъ оныя доказательства обратно съ таковымъ письменнымъ объявленiемъ, что отлагаютъ внесеніе того рода въ родословную книгу той губерніи до представленія имъ неопровергаемыхъ доказательствъ. 2е. Буде же при разсмотрѣніи доказательствъ еди-

რომელსა არა ჰქონდეს ცხადად დამამტკიცებელი საბუთი აზნაურობის ღირსებისა.

ლიმან არა წარმოადგინოს პირდაუყოვნელი და ცხადად დამამტკიცებელი საბუთი კეთილ-შობილებისა ღირსებისა თვისისა.

84.

ყოველთა გვართა წარმოადგინონ საბუთნი თვისნი, ნამდვილნი ანუ პირნი მისნი მოწმობა წარწერილნი.

ყოველთა კეთილ-შობილთა გვართა წარმოადგინონ ცხადად დამამტკიცებელნი საბუთნი აზნაურობისა თვისისანი, ანუ ნამდვილნი და ანუ პირნი მისნი მოწმობა წარწერილნი.

85.

განარჩევისათვის აზნაურებისდამამტკიცებელისა საბუთისა, და ერთჴმაობისა ანუ ორნი და სამნი ჴმანი საბუთსა ზედა, ანუ წინაომდეგად ანუ თანჴმად, და ღრამატისათვის, რათა გვარი იგი შეყვანილ გვართვნების წიგნსა შინა.

ღუბერნიის პრედვოდიტელი აზნაურთა მის ღუბერნიისათა და უეზდის აზნაურთ დეპუტატნი, კეთილ-შობილთაგან წარდგინებულთა საბუთთა განარჩევენ: 1. უკეთუ ჟამსა განარჩევისასა ერთ ჴმად ანუ ორნი და სამნი ჴმანი ჰპოებენ საბუთსა მას ნაკლულად; მაშინ მისცემენ საბუთსა მას უკანვე პატრონსა ესე ვითარითა წერილობითითა განცხადებითა, რომელი უარჰყვეს გვარისა მისისა შეყვანა გვართვნებისა წიგნსა შინა მის ღუბერნიისასა, ვიდრე წარადგინოს მან ღრამატესი საბუთი. 2. უკეთუ ჟამსა საბუთთ განარჩევისას ერთ ჴმად ანუ ორნი და სამნი ჴმანი ჰპოებენ სა-

ногласно, или двѣ трети голосовъ находятъ доказательства достаточными; тогда тотъ родъ внесутъ въ родословную книгу намѣстничества, и дадутъ тому роду грамоту за своимъ подписанiемъ и съ приложенiемъ печати дворянскаго собранiя той Губернiи; а въ грамотѣ напишутъ, что по предъявленнымъ доказательствамъ тотъ родъ внесенъ въ родословную книгу намѣстничества въ такой то части.

86.

О внесенiи денегъ въ дворянскую казну при записанiи рода въ родословную книгу.

При внесенiи рода въ родословную книгу отдается на волю дворянскаго собранiя той Губернiи, имѣетъ ли каждый родъ внести и сколько денегъ въ дворянскую казну, что при каждомъ съѣздѣ единожды дворянское собранiе опредѣлить имѣетъ; но не выше двухъ сотъ рублей.

87.

Въ случаѣ неудовольствiя просить въ Герольдiи.

Буде кто недоволенъ разсмотрѣнiемъ и разборомъ губернскаго Предводителя дворянства и

ბუთსა მას ღირსად ნამდვილობისა; მაშინ გვარსა მას შეიტანენ გვაროვნებისა წიგნსა შინა ნამესტნიჩესტვისასა და მისცემენ გვარსა მას ღრამატასა თვისითა ხელ-მოწერითა და დასმითა აზნაურთ შეკრებილობის ბეჭდისათა მის ღუბერნიისა; ხოლო ღრამმატასა შინა დასწერენ, რომელი განცხადებულისა საბუთისამებრ გვარი ესე შეტანილი იქმნა გვაროვნებისა წიგნსა შინა ნამესტნიჩესტვისასა ამა და ამ ნაწილსა შინა.

86.

შეტანისათვის თეთრისა აზნაურთ ხაზინასა შინა, ჟამსა შთაწერისასა გვაროვნებისა წიგნსა შინა.

ჟამსა გვაროვნების წიგნსა შინა გვართ შეტანისასა, ნება მიეცემის აზნაურთ შეკრებულობასა მის ღუბერნიისასა, ჰნებავსთაა თითოეულსა გვარსა რაოდენისამე თეთრის შეტანა აზნაურთ ხაზინასა შინა, რათა თითოეულსა მოსვლასა ზედა ერთ-გზის განსაზღვრებული ჰქონდესთ აზნაურთ შეკრებილობათა თეთრი იგი; გარნა არა უმეტეს ოცის თუმნისა.

87.

შემთხვევასა შინა არა კმა-ყოფილე-

უკეთუ ვინმე არა კმა-ყოფილი იქმნეს საბუთის განჩხრეკასა ზედა ღუბერნიის აზნაურთ პრედვოდიტე-

уѣздныхъ дворянскихъ депутатовъ; тотъ имѣетъ просить и представить свои доказательства въ Герольдіи.

88.

О прочтеніи родословной книги собранію дворянскому.

По сочиненіи родословной книги намѣстничества, губернской Предводитель дворянства и уѣздные дворянскіе депутаты внесутъ родословную книгу въ собраніе дворянства, гдѣ оную прочесть должно для общаго свѣденія; и буде собраніе дворянства потребуетъ, то прочитать имѣютъ и протоколъ губернскаго Предводителя дворянства и уѣздныхъ дворянскихъ депутатовъ, дабы собраніе дворянства усмотрѣть могло порядочное производство сего дѣла.

89.

Родословную книгу хранить въ архивѣ собранія дворянства, одну копію въ архивѣ губернскаго Правленія, а другую копію въ Герольдіи.

По прочтеніи родословной книги въ собраніи дворянства, губернской Предводитель дворянства и уѣздные дворянскіе депутаты, списавъ съ родословной книги той Губерніи двѣ точныя копіи, родословную книгу и обѣ копіи

ბისასა, სთხოვონ ღეროლდიისა.

ლისა და უეზდის აზნაურთ დეპუტატთასა; სთხოვოს მან ღეროლდიასა შინა და წარმოუდგინოს მას საბუთნი თვისნი.

88.

წარკითხვისათვის გვართოვნების წიგნისა, აზნაურთ შეკრებილებასა შინა.

შემდგომად დათხზვისა ნამესტნიჩესტვისა შინა წიგნისა მის, ღუბერნიის აზნაურთ პრედვოდიტელი და უეზდის აზნაურთ დეპუტატნი, შეადგენენ გვართოვნების წიგნსა მას აზნაურთ შეკრებულებასა შინა, სადა წარკითხვა მისი ჯერ არს ზოგად ყოველთა უწყებისათვის; და უკეთუ შეკრებულება აზნაურთა მოითხოვს, მაშინ წარიკითხვენცა პროტოკოლნი ღუბერნიის აზნაურთ პრედვოდიტელისა და უეზდის აზნაურთ დეპუტატთასა, რათა შეკრებულებამან აზნაურთამან მოიღოს ცნობა კანონიერად წარმოებულისა საქმისა მის.

89.

გვართოვნებისა წიგნი დაიცვოდეს წიგნების საცავსა სახლსა შინა აზნაურთ შეკრებილებისასა;

შემდგომად გვართოვნების წიგნის წარკითხვისა მის აზნაურთ შეკრებილებასა შინა; ღუბერნიის აზნაურთ პრედვოდიტელი და უეზდის აზნაურთ დეპუტატნი, გამოსწერენ გვართოვნებისა წიგნისა მისგან მის ღუბერნიისა, ორსა უმეტნავლოსა პირსა,

подписываютъ; родословную книгу той Губерніи отдадутъ въ архиву собранія дворянства, обѣ же копіи отсылаютъ въ губернское Правленіе, которое одну копію отдастъ въ архиву губернскаго Правленія, другую же копію отошлетъ въ Сенатъ для сбереженія въ Герольдіи.

90.

О продолженіи родословной книги.

Буде кто впредь получитъ по наслѣдству, или по закладнымъ, или по купчимъ, или пожалованіемъ вотчины или деревни въ той Губерніи; то долженъ при первомъ съѣздѣ собраніе дворянства просить о внесеніи его въ родословную книгу; и буде собранію дворянскому извѣстно, и сумнѣнія о его благородствѣ не имѣетъ: то безъ справокъ да внесется въ родословную книгу. Буде же вмѣщенъ въ родословной книгѣ которой Губерніи, и о томъ грамоту за подписаніемъ губернскаго Предводителя и уѣздныхъ

ხოლო ერთი პირი წიგნების საცავს შინა ღუბერნიის პრავლენიისასა იყოს, და მეორე პირი ღეროლდიას შინა.

და იმ გვაროვნების წიგნსცა და ორსა მას პირსცა მოაწერენ ქელისა; ხოლო გვაროვნების წიგნსა მას მის ღუბერნიისასა, მასცემენ წიგნების საცავსა სახლსა შინა აზნაურთ შეკრებულებისასა, და ორსა პირსა მას წარგზავნიან ღუბერნიის პრავლენიასა შინა, სადა ღუბერნიის პრავლენია, ერთსა პირსა მისცემს წიგნების საცავსა შინა ღუბერნიის პრავლენიისასა, და მეორესა პირსა წარგზავნის სენატსა შესანახავად ღეროლდიასა შინა.

90.

განგრძელებისთვის გვაროვნებისა წიგნისა.

უკეთუ ვინმე მიიღოს სამკვიდრებელად, ანუ დაგირავებითა, ანუ სყიდვითა, და ანუ ბოძებითა ყმა და მამული, გინა სოფელი ღუბერნიასა მას შინა, მაშინ იგი თანამდებ არს, რათა პირველსა მოსვლასა ზედა აზნაურთ შეკრებულებისასა, სთხოვოს მათ შეტანისათვის მისისა გვაროვნებისა წიგნსა შინა; და უკეთუ შეკრებულებამან აზნაურთამან უწყის იგი და კეთილ-შობილებისა მისსა ზედა ეჭვი არა აქვსთ, მაშინ თვინიერ გამოკითხვისა შეიტანონ გვაროვნებისა წიგნსა შინა; და უკეთუ შეტანილ იყოს იგი გვაროვნებისა წიგნსა შინა რომლისამე ღუბერნიისა

дворянскихъ депутатовъ и за печатью дворянскаго собранія внесетъ въ собраніе дворянское; то сіе служитъ ему достаточнымъ доказательствомъ для внесенія въ родословную книгу той Губерніи.

Г.

Доказательства благородства.

91.

О доказательствахъ благородства.

Благородные разумѣются всѣ тѣ, кои или отъ предковъ благородныхъ рождены, или Монархами симъ достоинствомъ пожалованы; доказательства же благородства суть многочисленны, и болѣе зависятъ отъ испытанія древности, прилежнаго изысканія и разсмотрѣнія доказательствъ, нежели отъ новыхъ предписаній. Различныя начала дворянскихъ родовъ сами за собою затрудненія таковыя въ предписаніи правилъ распространяютъ. Точное правосудіе не дозволяетъ

და ამისთვის გრამმატისა ჴელმწიფისა გუბერნიის პრედვოდიტელისა და ბეჭდის აზნაურთ დეპუტატთასა და დაბეჭდილისა აზნაურთ შეკრებილების ბეჭდითა, შეიტანს აზნაურთ შეკრებილებასა შინა; მაშინ ესე მსახურებს მას საკმაოდ დამამტკიცებლად, შეტანისათვის მისისა გვაროვნებისა წიგნსა შინა მის გუბერნიისასა.

დ.

საბუთნი ანუ ცხადად დამტკიცებანი აზნაურობისანი.

91.

საბუთთათვის, კეთილ-შობილებისა.

აზნაურად გულისხმა იყოფებიან ყოველნი იგინი, რომელნიცა ანუ წინაპართა თვისთა აზნაურთაგან შობილ არიან, ანუ ერთმთავართაგან ღირსება ესე ჰპოვებიესთ; ხოლო ცხადად დამამტკიცებელნიცა აზნაურობისანი არიან მრავალ რიცხვენი, რომელნიცა უმეტეს დამოკიდებულ არიან ვითარცა გამოცდილებისაგან ძველობისა, ეგრეთვე გულისხმოდგინებათა ძიებასა და განჩხრევასა ზედა საბუთთასა,

изключить ни единаго доказательства котораго рода инако, какЪ тутЪ, гдѣ слово закона доказательство таковое опровергаетЪ. ВЪ такомЪ нѣжномЪ и трудномЪ положенїи сего важнаго дѣла обыкновеннымЪ милосерднымЪ попеченїемЪ избираемЪ правосудной способЪ подать руку помощи НАШЕМУ вѣрнолюбезному подданному Россійскому благородному дворянству утвержденїемЪ слѣдующихЪ доказательствЪ благородства, не изключая однако же и сверьхЪ того отЪискать могущихся справедливыхЪ и неоспоримыхЪ доказательствЪ котораго рода, хотя бы здѣсь и не прописаны были.

ვიდრედა ახალსა ამას წინადვე დაწერილსა ზედა. ხოლო სხვა დასხვაობანი აზნაურთ გვართ დასაწყისთანი თავით თვისით შრომისა და სიმხნელისა ესე ვითართა წინად დაწერილთა კანონთა შინა განავრცობენ; გარნა ნამდვილი მართალ-მსაჯულება არა ნებას სცემს გამორიცხვად არცა ერთისა ცხადად დამამტკიცებელისა საბუთისასა, რომელნიცა გვარი სხვებრ არს ვითარცა მზე, სადა სიტყვა საკუთრისა საბუთის ესე ვითარს ჰირს დაუყოვს; ესე ვითარს საჭიროსა და სამხედროსა დაწყობილებისა შინა სახმარისა საქმისა ამის, **ჩვენ** დელობრივითა მოწყალებისა მზრუნველობითა აღმოვარჩევთ მართალ-მსაჯულებითსა ღონეს მიცემად ქველის შეწევნისა **ჩვენთა** სარწმუნოდ საყვარელთა ყმათა რუსეთის კეთილ-შობილთა აზნაურთა, დამტკიცებად აზნაურებისა მათისა შემდგომითა ცხადად დამამტკიცებელითა საბუთებითა გამოურიცხველად მათდა, რომელნიცა გარდა აქა დაწერილთა საბუთთა, ჰპოვებენ სხვათა ჭეშმარიტთა ცხადად დამამტკიცებელთა აზნაურობისა მათისათვის, რომელნიცა აქა არა დაწერილ არიან.

III.

92.

Неопровергаемыя доказательства благородства.

Доказательствами неопровергаемыми благородства да будутЪ:

Дипломы.

1. Дипломы предковЪ НАШИХЪ или отЪ НАСЪ или прочихЪ коронованныхЪ главЪ пожалованные на дворянское достоинство.

Гербы.

2. Жалованные отЪ Государей гербы.

Патенты на чины, кЪ коимЪ дворянство соединено.

3. Патенты на чины, кЪ коимЪ присвоено дворянское достоинство.

Россійскіе кавалерскіе ордены.

4. Доказательства, что кавалерской Россійской орденЪ особу украшалЪ.

Жалованныя, или похвальныя грамоты.

5. Доказательства чрезЪ жалованныя или похвальныя грамоты.

Указы на земли и деревни.

6. Указы на дачу земель или деревень.

92.

პირ დაუცველნი საბუთნი ვითარ-შობილთანი.

ცხადად დამამტკიცებელითა და პირ დაუცველითა საბუთებითა ამით ვითარ-შობილებანი იქმნებოდნენ.

დიპლომი.

1. დიპლომი წინაპართა **ჩვენთა**, ანუ **ჩვენგან**, ანუ სხვათა გვირგვინოსანთა თავთაგან ბოძებულნი, აზნაურებითსა ღირსებასა ზედა.

ღერბნი.

2. ბოძებულნი ხელმწიფეთაგან ღერბნი.

პატენტი ჩინისა რომლისა-თანა აზნაურება შეერთებულ არს.

3. პატენტი ჩინისა, რომლისათანა აზნაურებითი ღირსება შეერთებულ არს.

რუსეთის კავალერი.

4. რუსეთის კავალერით შემკობილ ყოფა.

ბოძებულნი, ანუ საქებელნი ღრამატნი.

5. საბუთი, ბოძებულისა ანუ საქებელისა ღრამატისა.

საბუთად ყუჯაზი მიწასა და სოფელსა ზედა ბოძებულნი.

6. ყუჯაზი ტყესა, ბაღსა, მიწასა, ანუ სოფელსა ზედა ბოძებული.

По дворянской службѣ помѣстья.

7. Верстанье по дворянской службѣ помѣстьями.

Указы и грамоты на вотчины.

8. Указы или грамоты на пожалованїе изъ помѣстья вотчинами.

Указы и грамоты на вотчины и деревни, хотя бы выбыли изъ рода.

9. Указы или грамоты на жалованные деревни и вотчины, хотя бы оныя и выбыли изъ рода.

Указы, наказы и грамоты данныя дворянину.

10. Указы или наказы или грамоты данныя дворянину на посольства, посланничество или иную посылку.

Дворянская служба предковъ.

11. Доказательства о дворянской службѣ предковъ.

Благородная жизнь, состоянїе и служба отца и дѣда.

12. Доказательство, что отецъ и дѣдъ вели благородную жизнь, или состоянїе, или службу сходственную съ дворянскимъ названїемъ, и

აღნაყრებითისა სამსხურისა თვის სასოფლო ად-გილი.

7. განწესება აღნაყრებითისა მსახურებისათვის ადგილისა.

უქაზნი ანუ ღრამ-მატნი ყმისა და მამულისანი.

8. უქაზნი ანუ ღრამმატნი ბოძებულნი ყმისა და მამულისა ზედა.

უქაზნი ანუ ღრამ-მატნი ყმისა, მა-მულისა და სოფ-ლისანი, გინათუ ამოწყვეტილ იყოს გვარი იგი.

9. უქაზნი ანუ ღრამმატანი ბოძებულნი, ყმისა მამულისა, და სოფლისა ზედა, გინათუ ამოწყვეტილ იყოს გვარი იგი.

უქაზნი, ანუ ნა-კაზნი, ანუ ღრამ-მატნი მიცემულ-ნი აღნაყრისადმი.

10. უქაზნი, ანუ ნაკაზნი, ანუ ღრამმატნი მი-ცემულნი დესპანობისა ანუ სხვებრ წარგზავნისა ზედა სადმე.

აღნაყრებითი მსა-ხურება წინაპართა.

11. საბუთნი აღნაყრებითის მსახურებისანი, წინა-პართა მათთა.

კეთილ-შობილო-ბითი ცხოვრება, მდგომარეობა და

12. საბუთი, რომელ მამასა და პაპასა მისსა ჰქონოდეს კეთილ-შობილებითი ცხოვრება, მდგო-მარეობა და სამსახური შესაბამ აღნაყრობისა, და

свидѣтельство о томъ двѣнадцати человѣкъ благородныхъ, о дворянствѣ коихъ сумнѣнія нѣтъ.

Купчія, закладныя и проч.

13. Купчія, закладныя, рядныя и духовныя о дворянскомъ имѣніи.

Отецъ и дѣдъ владѣли деревнями.

14. Доказательства, что отецъ и дѣдъ владѣли деревнями.

Поколѣнныя и наслѣдственныя.

15. Доказательства поколѣнныя и наслѣдственныя возходящія сыну отъ отца, дѣда, прадѣда, и такъ выше, сколько показать могутъ или пожелаютъ, чтобъ быть внесену въ которую часть родословной книги съ ихъ родомъ.

Указы съ доказательствами.

Указы въ коихъ доказательства о дворянствѣ.

Указы приложенные къ родословной книгѣ.

въ Указѣхъ приложенныхъ къ родословной книгѣ написано сими словами:

При истребленіи вреднаго Государ-

16. Въ лѣто 7190, Генваря во 12 день, блаженныя и вѣчнодостойныя памяти великій Госу-

სამსახური მამისა და პაპისა.

მოწმობა მისთვის თარჩელის კაცისა კეთილ-შობილისა, რომლისაცა აზნაურობისა იქვე არა არს.

ნასყიდობის წიგნი, გირაობის წიგნი და სხვანი.

13. ნასყიდობის წიგნი, გირაობის წიგნი, ანდერძის წიგნი და სხვანი აზნაურთა საცხოვრებელისანი.

მამისა ანუ პაპისა ჰქონდეს სოფელი.

14. საბუთი, რომელი მამისა და პაპისა მისსა ჰქონდეს სოფელი, და ემფლობელოს მას ზედა.

შთამომავლობა და მემკვიდრეობა.

15. საბუთი შთამომავლობითი და მემკვიდრეობითი შთამოსრულა მამისაგან შვილისად, პაპისა, პაპის მამისა და ესრეთ უმორეს, რომელნისაცა ჩვენება ძალუძსთ ანუ ისურვებენ, რათამცა იქნეს შეტანილ რომელისამე ნაწილისა შინა გვაროვნებისა წიგნისასა გვარით-ურთ მათით.

უკაზნი საბუთით-ურთ.

უკაზნი, რომელთა შინაცა არიან ჩვენებული საბუთნი აზნაურებისათვის.

უკაზნი დადებულნი გვაროვნებისა წიგნისა თანა.

უკაზთა შინა გვაროვნებისა წიგნისა თანა დადებულთა, წერილ არს სიტყვათა ამით:

ჟამსა სახელმწიფოესა სავნებე-

16. წელსა 7190 იანვრის იბ. სანატრელმან და საუკუნოდ ხსენებისა ღირსმან დიდმან ხელმწიფე ცე-

ству мѣстничества, какіе дворянскіе роды и старинныя службы повелѣно списать въ родословную книгу.

дарь Царь и великій Князь Θеодоръ Алексѣевичь всея великія и малыя и бѣлыя Россіи Самодержецъ, ревнуя по Господѣ Бозѣ Вседержителѣ, и желая по благочестивомъ своемъ царствіи сугубаго добра и въ своихъ государскихъ ратныхъ и въ посольскихъ и вовсякихъ дѣлѣхъ лучшаго и пристойнаго устроенія и совершенной прибыли, и мирнаго въ своей Царской державѣ всему Христіанскому множеству пребыванія и жительства; а бывшей между Христіанскихъ родовъ враждѣ разрушенія, совѣтовавъ въ дусѣ святѣ со отцомъ своимъ Государевымъ и богомольцемъ, съ великимъ господиномъ, святѣйшимъ Киръ Іоакимомъ Патріархомъ Московскимъ и всея Россіи, и со всѣми Архіереи, и говоря съ своими Государевы Бояры и Думными людьми, и по доношенію себѣ великому Государю своего государскаго ближняго Боярина Князя Василья Васильевича Голицына съ товарищи и челобитью выборныхъ Стольниковъ, и Генераловъ и Стольниковъ же и Полковниковъ

ფემან და დიდმან მთავარმან თეოდორე ალექსის ძე-მან ყოვლისა დიდისა, მცირისა და თეთრისა რუსე-თისა თვით-მპყრობელმან, კეთილის შურის მქო-ნებელმან უფლისა ღ̃თისადმი ყოვლისა მპყრო-ბელისა; ინება და ისურვა კეთილ-მსახურებითისა სა-მეფოჲსა თვისისათვის მორჩილნი კეთილნი, და თვი-სისა საჴელმწიფოჲსა სამხედროთა და სამოქალა-ქოთა საქმეთა შინა კეთილი და შესაბამი დაწყობი-ლება და სრული სარგებლობა, და ეგრეთვე კეთილ-მეუდროებითი მყოფება და ცხოვრება ყოველთა ქრი-სტიანეთა სიმრავლეთათვის საჴელმწიფოსა თვისსა შინა; ხოლო ქრისტიანეთა გვართა შორის მტერობისა და ვნებისა აღხოცა, სადა რჩევაჭყო ღირსისა, წმიდის და ღ̃თის მლოცველისა მამისა და დიდისა უფლისა უწმიდესისა კირ-იოაკიმის პატრიარხისათანა მოსკო-ვისა და ყოვლისა რუსეთისა, და სხვათა ყოველთა არხიერთათანა, და იტყოდა ყოველთა საჴელმწი-ფოთა მისთა საბატოს კაცის შვილთა და მეუფრო-სეთა ერთადმი, და ეგრეთვე მოხსენებისა-მებრ თა-ვისა თვისისა დიდისადმი ჴელმწიფისა თვისისა

и Спряничихъ и дворянъ и жильцовъ, которые по его великаго Государя указу сидѣли съ нимъ ближнимъ Бояриномъ, со Княземъ Васильемъ Васильевичемъ съ товарищи за ратными дѣлами, указалъ, розрядныя случаи и мѣстничества, которыя были между Христіанскими роды въ отечеслвахъ и въ случаяхъ счеты и мѣстничества, разрушить и вѣчно искоренить, понеже въ мимошедшія лѣта во многихъ ихъ Государскихъ ратныхъ и въ посольскихъ и во всякихъ дѣлѣхъ чинились отъ тѣхъ случаевъ и мѣстъ великое нестроеніе и разрушеніе, и ратнымъ людемъ отъ неприятелей великое умаленіе и неприятелемъ радованіе; а между ихъ государскими людьми богопротивное дѣло, нелюбовь и великія продолжительныя вражды. И того ради при державѣ и дѣда его Государева блаженныя памяти великаго Государя Царя и великаго Князя Михаила Ѳодоровича всея великія Россіи Самодержца по

საჴელმწიფოჲსა უმახლობელესისა საბჭოოს კაცის შვილისა თავადის ვასილის ვასილის ძისა ლოლოცა-ნისათა ამხანაგით და მოჩივრით-ურთ, სადა აღმო-ჩნდეს მოხელენი, ღენერალნი, და მოხელენივე, და პოლკოვნიკნი, და სტრაპჩნი და აზნაურნი, და მცხოვრებნი ერნი, უკაზისა-მებრ დიდისა მის ჴელმ-წიფისა ისხდნენ უმახლობელესისა საბაჭოოს კა-ცის შვილის თავადის ვასილის ვასილის ძისათანა ამხანაგად სამხედროსა საქმესა შინა; უბრძანა მათ, რათა რაზრიადის მიმთხვევანი და მესტნიჩესტვანი, რომელნიცა იყვნენ ქრისტიანეთა გვართა შორის მა-მულთა შინა და მიმთხვევათა, რიცხვნი და მესტნი-ჩესტვანი დარღვეულ და სრულიად აღმოფხვრილ იქმნენ; ვინაიდგან წინარეულთა წელთა შინა მრავალთა საჴელმწიფოთა სამხედროთა და სამოქალაქოთა და სხვათა ყოველთა საქმეთა შინა, წყებულ იყო მიმთხვევათა და ადგილთა ამათგან ურიცხვნი დაუწყო-ბელობანი და დარღვეულებანი, და მათ ჰქონდათ სამ-ხედროთა ერთა დიდნი დამცირებანი, ხოლო მტერთა სახარულნი მათ ზედა, და საჴელმწიფოთა შინა

его Государскому изволенію во многихъ розрядѣхъ для лучшаго устроенія и согласія Бояря и Окольничїе и Думные и иныхъ чиновъ ратные люди были безъ мѣстъ; такъ же и при державѣжъ отца его Государева, блаженныя памяти великаго Государя, Царя и великаго Князя Алексѣя Михайловича всея великія и малыя и бѣлыя Россіи Самодержца въ его государскихъ и Литовскихъ и въ Нѣмецкихъ походѣхъ, въ розрядѣхъ и въ полкѣхъ и у всякихъ дѣлъ всѣ чины были безъ мѣстъ же, и тогда при помощи Божїей славно надъ неприятели побѣды учинились, только хотя и было то безмѣстїе, а совершенно тѣ случаи и мѣста были не искоренены.

ერთა შორის ღ̃თის წინაღმდეგნი საქმენი, არა სიყუა-რულნი, არამედ დიდნი და განგრძელებადნი მტერობანი; სადა ამისთვის ჟამსა პაპისა ამის ჴელმწიფისა, ნეტარ-ხსენებულისა დიდისა ჴელმწიფე მეფისა და დიდისა მთავრისა მიხაილ თეოდორეს ძისა ყოვლისა დიდისა რუსეთისა თვით-მპყრობელისასა, სამპყრობელოსა თვისსა შინა, ჴელმწიფეებრივისა ნებისამებრ მისისა მრავალთა როზრიადთა შინა უკეთესისა დაწყობილე-ბისა და თანხმობისათვის კეთილ-შობილთა და სხვა და სხვა მეუფროსეთა, სამხედრონი ერნი იყვნენ უად-გილოდ; და ეგრეთვე ჟამსა ჴელმწიფის მამისა ამის, ნეტარ ხსენებულისა და დიდისა ჴელმწიფე მეფისა და დიდისა მთავრისა ალექსი მიხაილის ძისა ყოვლისა დიდისა და მცირისა და თეთრისა რუსეთის თვით მპყრობელისასა, ლიტოვისა და ნემეცთის ბრძოლასა შინა მისსა, როზრიადთა და პოლკთა და ყოველთა საქმეთა შინა, ყოველნი ხარისხნი იყვნენ უადგილოდვე, და ოდეს შეწევნითა ღ̃თისათა ჰყვეს მტერთა ზედა საქებელი ძლევაჲ, მაშინ მხოლოდ თუმცა იყო უადგილობა, გარნა სრულებით მიმთხვევანი იგი და ადგილნი იყვნენ აღმოუფხვრელად.

ЫI.

А отъ того вышепомянутаго 190 года Генваря 12 числа, указалъ блаженныя памяти великій Государя Царь и великій Князь Өеодоръ Алексѣевичъ, всея великія и малыя и бѣлыя Россіи Самодержецъ Бояромъ и Окольничимъ и Думнымъ и всякихъ чиновъ людемъ на Москвѣ въ приказѣхъ у разправныхъ, и въ полкѣхъ у ратныхъ и у посольскихъ и вездѣ у всякихъ дѣлъ быть всѣмъ межъ себя безъ мѣстъ, и впредь никому ни съ кѣмъ никакими случаи и мѣстничествы не считаться, и никому никакими мимошедшими находки не возноситься, также и въ потеркахъ никого не укорять и не попрекать и въ укоризну прежнихъ чинѣхъ за скудостію не ставить; также буде и впредь кто отъ скудости или какимъ ни есть случаемъ обьявится гдѣ въ нижнихъ какихъ чинѣхъ, и того тому въ укоризну не ставить же, и тѣмъ ни кому никого не безчестить.

ხოლო ამის გამო ზემო ხსენებულთა 190 წელთა და იანვრის იზ. ნეტარხსენებულმან დიდმან ქალმწიფე მეფემან და დიდმან მთავარმან თეოდორე ალექსის ძემან მპყრობელმან ყოვლისა დიდისა, მცირისა და თეთრისა რუსეთისამან, უბრძანა, რათა ყოველნი საზოგადო კაცის შვილნი, მოხელენი, მოსაქმენი, და მეუფროსენი სამხედროჲსა და სამოქალაქოჲსანი მოსკოვს, იყვნენ ურთიერთთა შორის უადგილონი, და შემდგომად ამისა არა ვინმე ვისთანმე არა რომლისამე შემთხვევითა და მესტნიჩესტვითა არა ითვლებოდნენ, და ნურცა ვინმე ნურა რომლითამე წისრულითა ჰოვნითა მაღლოოდენ, და ეგრეთვე დაკარგვათა შინა ნუ ვინმე ვისამე აყვედრებდეს, და ნურცა ვინმე ყვედრებასა პირველისა ხარისხისასა სიგლახაკე დასდებდეს, და ამასთანვე უკეთუ ვინმე ამისა შემდგომად სიგლახაკითა ანუ სხვითა რომლითამე შემთხვევითა განცხადდეს მდაბალთა რომელთამე ხარისხთა შინა, მასცა მისთვის ყვედრებასა შინა არა დასდებდნენ, და მით არა ვისმე უპატიოდ ჰყოფდნენ.

Для совершеннаго тѣхъ случаевъ и мѣстъ изкорененія и вѣчнаго забвенія тѣ всѣ прошедшія о случаяхъ и о мѣстѣхъ записки указалъ онъ великій Государь предать огню.

А впредь имъ и будущимъ ихъ родомъ на память указалъ онъ великій Государь быти въ розрядѣ родословной книгѣ родомъ ихъ, и тое родословную книгу пополнить, и которыхъ имянъ въ той книгѣ въ родѣхъ ихъ не написано, и тѣхъ имяна въ родословную книгу написать вновь къ сродникамъ ихъ; и для того взять у нихъ росписки за руками.

А которые княжескіе и иные честные роды при предкахъ его Государевыхъ и при немъ великомъ Государѣ были въ честяхъ, въ Боярѣхъ и въ Окольничихъ и въ Думныхъ дворянахъ, или которые старыхъ же и честныхъ родовъ въ такихъ вышеписанныхъ честяхъ и не явились; а съ

დასრულისა აღმოფხრვისა თჳს ყოველთა მიმთ-ხვევათა და ადგილთა მათ, და საუკუნოდ დავიწყებისა-თჳს, ყოველისა მის ადგილისა და მიმთხვევისა დავთარნი, ცეცხლსა შინა დააწუვინა ბიბლიოთეკითა თჳსითა ჴელმ-წიფემან ამან.

ვარნა უწინარეს მათსა, და შემდგომადისა გვარისა მათისა სახსენებელად უბრძანა დიდმან ჴელმწიფემან ამან, რათა იყვნენ გვარნი მათნი რომზრიადად გვა-როვნებისა წიგნსა შინა, და ამასთანვე გვაროვნებისა წიგნისა მის აღვსება, და რომელთაცა სახელი გვა-რისა მათისა გვაროვნებისა წიგნსა მას შინა არა იყო დაწერილი, სახელნიცა მათნი შთაეწერნენ ახლად გვარის შვილთა მათთადმი; და ამისთვის გამოარჩევან მათ ჴელის წერილნიცათა.

ხოლო, რომელნიცა თავადისა და სხვანი პატიო-სანნი გვარნი, ჟამსა წინაპართა მის ჴელმწიფისათა, და თჳთ მისსა დროსაცა იყვნენ პატივსა, სამეფოის კარის შვილობასა, მოხელობასა, და აზნაურობასა შინა, ანუ რომელნიცა ძველნივე და პატიოსანნი

царства прадѣда его Государева, блаженныя памяти великаго Государя Царя и великаго Князя Іоанна Васильевича всея Россіи Самодержца, и при его Государевѣ державѣ были въ послахъ и въ посланникахъ и въ полкѣхъ и въ городѣхъ въ Воеводахъ и въ знатныхъ посылкахъ, и у него великаго Государя въ близости, а въ родословной книгѣ родовъ ихъ не написано, и тѣ роды съ явнымъ свидѣтельствомъ написать въ особую книгу.

А которые роды и въ вышеписанныхъ честяхъ и въ знатныхъ посылкахъ не были, а съ Царства дѣда его Государева, блаженныя памяти великаго Государя Царя и великаго Князя Михаила Θеодоровича всея великія Россіи Самодержца, и при немъ великомъ Государѣ были въ полковыхъ и въ городѣ Воеводахъ и въ Послѣхъ и въ Посланникахъ и въ знатныхъ какихъ посылкахъ

გვარნი ესე ვითარსა ზემორე დაწერილსა პატივსა შინა არა გამოცხადებულ იყვნენ, გარნა ჟამსა პაპის მამისა მისისა ნეტარხსენებულისა დიდისა ჴელმწიფე მეფისა და დიდისა მთავრისა იოანე ვასილის ძისასა ყოფილიყვნენ დესპანად და წარგზავნილად სადამე, და პოლკთა შინა, და ქალაქთა შინა მთავრად, და ჩინებულთა საქმეთა შინა და ეგრეთვე მახლობელს გვამად ჴელმწიფისა მის, და გვარნი მათნი გვაროვნებისა წიგნსა შინა არა იყვნენ დაწერილ; გვარნიცა მათნი ცხადითა მოწმობითა შეასწორონ საკუთარსა წიგნსა შინაო.

ხოლო რომელნიცა გვარნი ზემო-ხსენებულთა პატივთა და ჩინებულთა საქმეთა შინა არა ყოფილან, გარნა ჟამსა პაპისა მისისა ნეტარხსენებულისა დიდისა ჴელმწიფე მეფისა და დიდისა მთავრისა მიხაილ თეოდორეს ძისა ყოვლისა დიდისა რუსეთისა მპყრობელისასა, ყოფილან პოლკებსა შინა, ქალაქთა შინა მთავრად და დესპანად, და ჩინებულთა საქმეთა შინა, და სხვათა პატიოსანთა ხარისხთა შინა და

и въ иныхъ честныхъ чинѣхъ, и въ десятняхъ написаны въ первой статьѣ; и тѣхъ родовъ имяна написать по томужъ со свидѣтельствомъ въ особую книгу.

А которые и въ тѣхъ вышеписанныхъ честныхъ и знатныхъ чинѣхъ не были, а въ десятьняхъ написаны въ средней и въ меньшей статьяхъ, и тѣхъ имяна написать въ особую книгу.

Буде кто изъ нижнихъ чиновъ за службы отцовъ своихъ или за свои написаны въ Московскіе чины; и тѣхъ имяна написать въ особуюжъ книгу по ихъ росписямъ.

У того дѣла указалъ онъ блаженныя памяти великій Государь быть Бояриму Князю Володимиру Дмитріевичу Долгорукову, да Думному дворянину Алексѣю Ивановичу Ржевскому, да розряднымъ Дьякомъ, думному Василью Григорьевичу Семенову, да Ѳедору Шакловитому.

ქერეთვე ათის თავებად დაწერილნი არიან პირველსა მუხლსა შინა; გვარისა სახელნიცა მათნი შთაიწერებიან მოწმობისა მათისა-მებრ საკუთარსა წიგნსა შინა.

ჴვალად, რომელნიცა ზემოხსენებულთა პატრო-სანთა და ჩინებულთა ხარისხთა შინა არა ყოფილან, გარნა ათის თავად დაწერილნი არიან საშუალოსა და ნაკლებსა მუხლსა შინა; გვარისა მათისა სახელნიცა შთაიწერებიან საკუთარსა წიგნსა შინა.

უკეთუ ვინმე მდაბალთა ხარისხთაგანი სამსახურსა ზედა მამისასა ანუ თვისსა დაწერილ არს მოსვლო-ვის ჩინსა (ესე იგი ხარისხსა) შინა, სახელიცა მისი შთაიწეროს საკუთარსავე წიგნსა შინა ქვეით მოწე-რისა-მებრ მათისა.

საქმეთა მათთვის ბრძანა დიდმა და ნეტარ ხსენებულ-მან ჴელმწიფემ, იყვნენ საბატონოს კაცის შვილად, თავადი ვლადიმერი დიმიტრის ძე დოლგორუკოვი, აზნაური ალექსეი იოანეს ძე რჟევსკოი, ვასილი გრიგოლის ძე სუმენოვი, და თეოდორე შაკლოვიტი.

Ъ.

Какъ поступать съ тѣми родами, кои причтутся къ родословнымъ людямъ.

17. Марта въ 27 числѣ тогожъ 190 года, по указу блаженныяжъ памяти великаго Государя Царя и великаго Князя Ѳеодора Алексѣевича всея великія и малыя и бѣлыя Россіи Самодержца по докладной выпискѣ велѣно: которыхъ княжескихъ и иныхъ родовъ въ розрядѣ въ родословной книгѣ не написано, а они въ росписяхъ своихъ напишутъ прозваніе свое, что они пошли отъ родословныхъ людей, а родословные люди тѣхъ родовъ въ поколѣнныхъ своихъ росписяхъ ихъ прозванія не напишутъ, и о тѣхъ родѣхъ у родословныхъ людей для свидѣтельства имать сказки за руками, въ прямъ ли они отъ тѣхъ ихъ родовъ, къ кому кто напишется, пошли; и буде въ сказкахъ своихъ напишутъ, или по допросу скажутъ, что они повелись отъ предковъ ихъ, и такихъ писать въ родословной книгѣ съ тѣми родами, отъ кого они пошли; а буде въ сказкахъ своихъ напишутъ, что они не ихъ родовъ,

ვითარ მოიქცნენ გვარისა მათისა-თანა, რომელნიცა შეირიცხვიან გვაროვანთა ერთა თანა.

17. წელსა 7190 მარტის 27 ბრძანებისა-მებრ ნეტარხსენებულისა დიდისა ჴელმწიფე მეფისა, და დიდისა მთავრისა თეოდორე ალექსის ძისა ყოვლისა დიდისა, მცირისა და თეთრისა რუსეთის თვით მპყრობელისა მოხსენებასა ზედა ბრძანებულ არს: რომელნიცა თავადნი და სხვანი გვარნი, რომზრაალისა და გვაროვნებისა წიგნსა შინა არა არიან დაწერილ, გარნა იგინი ჴელის მოწერასა თვისსა შინა აწერენ გვარსა თვისსა, რომელ იგინი შთამოსრულ არიან გვაროვანთა ერთა-გან, და გვაროვანნი ერნი იგი გვარისა მათისანი შთამომავლობითსა თვისისა წიგნსა შინა გვარსა მათსა არა სწერენ, მაშინ ესე ვითართა გვართათვის ჰქონდესთ გვარეულისა მათისა თანა ჴელმოწერილი წერილი მოთხრობისა, ნამდვილ იგინი გვარისა მა-თისაგან არიან შთამოსრულნი ანუ არა? და უკეთუ გვარეულთა მათ დასწერონ იგინი მოთხრობასა თვის-თა შინა, ანუ გამოკითხვასა ზედა სიტყვან, რომელ იგინი წარმოებულ არიან წინაპართა მათთაგან, მა-შინ ესე ვითარნი დაიწერნენ გვაროვნებისა წიგნსა შინა გვართა მათთანა, რომელთაგანცა იგინი შთა-

и такихъ отказывать и вмѣстѣ съ ними въ родословную книгу не писать; а написать ихъ въ книгу особо, а очныхъ ставокъ между ими въ томъ не давать.

Резолюція 1721 года Ноября 19 числа на докладъ отъ Синода.

18. Резолюція блаженныя памяти Государя Императора ПЕТРА ПЕРВАГО на докладъ отъ Синода 1721 года Ноября 19 числа.

О дворянствѣ Архіерейскихъ дѣтяхъ боярскихъ, которые отъ шляхетства, считая отъ дѣда.

О Архіерейскихъ дѣтяхъ боярскихъ, дабы какъ дворяне сами, и ихъ дѣти изъ подушнаго оклада выключены остались, собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою написано сими словами: „быть такъ, которые отъ шля„хетства считая отъ дѣда.„

მოსრულან; და უკეთუ მოთხრობათა თვისთა შინა გვარეულთა მათთა დასწერონ, რომელი იგინი არა გვარისა მათისაგანი არიან, მაშინ ესე ვითართა უარ-აგონ და გვაროვნებისა წიგნსა შინა ერთად გვა-რეულთა მათთანა ნუ დასწერენ, არამედ დასწერონ იგინი საკუთარსა წიგნსა შინა; გარნა მათ ერთმა-ნეთს პირში ნუ წაუყენებენ.

სინოდისაგან მო-ხსენებისა ზედა რეზოლუცია წლის 1721 ნოემბრის 19.

18. რეზოლუცია ნეტარ ხსენებულისა ხელმწიფე იმპერატორისა **პეტრე პირველისა**, სინო-დისაგან მოხსენებას ზედა წლისა 1721 ნოემბრის 19 დღესა.

აზნაურებისათვის მღვდელთ-მთავართ მეთა საბატრიოს კარის შვილთათა, რომელნიცა აზ-ნაურებით ირიცხე-ბოდნენ პაპისაგან.

საბატრიოს კარის შვილთ მღვდელთ-მთავართ მე-თათვის, რათა ვითარცა თვით იგინი აზნაურ არიან, ეგრეთვე მენი მათნი ხარკისა, გინა გამოსაღებისაგან გამორიცხულ იქნენ: ამას ზედა საკუთართა ხელითა მისის **იმპერატორების დიდებულებისათა** წერილ არს სიტყვითა ამით: „იყავნ ესრეთ, „რომელნიცა აზნაურთაგან არიან, ირიცხებოდნენ პა-„პათაგან.„

Э.

Табель о рангахЪ 1722 года Генваря 24 дня, 15 пункшЪ.

19. ВЪ шабелѣ о рангахЪ 1722 года Генваря 24 дня вЪ 15 пункшѣ узаконено сими словами

Дворянство воинскихЪ чиновЪ, кои до ОберЪ-Офицерства дослужаться.

ВоинскимЪ чинамЪ, которые дослужатся до ОберЪ-Офицерства не изЪ дворянЪ, то когда кшо получишЪ вышеписанной чинЪ, оной сушь дворянинЪ и его дѣши, которые родятся вЪ ОберЪ-Офицерствѣ; а ежели не будешЪ вЪ шо время дѣшей, а есть прежде, и отецЪ будешЪ бишь челомЪ; тогда дворянство даващь и шѣмЪ только одному сыну, о которомЪ отецЪ будешЪ просить; прочїе же чины какЪ гражданскїе, шакЪ и придворные, которые вЪ рангахЪ не изЪ дворянЪ, оныхЪ дѣши не сушь дворяне.

Толкованїе.

ТОЛКОВАНІЕ.

Что есть личное дворянство?

Держась шочныхЪ словЪ сего закона, и вЪ слѣдствїе онаго недѣйствишельно вЪ воинской

ტაბელი რანგთა-თვის 1722 წლის იანვრის 24 დღეს 15 პუნქტსა შინა.

19. ტაბელსა შინა რანგთათვის წელსა 1722 იანვრის 24 დღესა 15 პუნქტსა შინა სჯულდებული არს სიტყვებითა ამით:

აზნაურთა სამხედ-როთა ხარისხთათა ობერ-ოფიცრო-ბამდე იმსახურონ.

სამხედროებსა სამსახურისანი არა აზნაურთაგანნი, რომელნი იმსახურებენ ობერ-ოფიცრის ხარისხამდე, ოდეს მიიღებენ იგინი ზემოხსენებულსა ხარისხსა, მაშინ იქნებიან იგინი აზნაურნი და შვილნიცა მათნი, რომელნიცა შობილან მათგან ობერ-ოფიცრობასა შინა; და უკეთუ არა ესვასთ მათ დროსა მას შინა შვილნი, არამედ უწინდელნი ჰყვანდესთ და მამამან მათ-მან ითხოვოს, მაშინ აზნაურობა მიეცეს ერთსა მხო-ლოდ ძესა მისსა, რომლისათვისცა მამაჲ ითხოვდეს; ხოლო სხვანი ხარისხნიცა ვითარცა სამოქალაქონი, ეგრეთვე სამეფოს სასახლისანი, რომელნიცა რანგთა შინა არა აზნაურთაგანნი არიან, ძენიცა მათნი არა არიან აზნაურ.

განმარტება.

განმარტება.

რაჲ არს პირად აზნაურება.

ნამდვილი პყრობითა სიტყვათა ამათ სჯულისათა და შეკრებითა მისითა, არა ნამდვილი სამხედროთა

службѣ служащихъ, но равные чины имѣющихъ почитать надлежитъ за имѣющихъ лишъ личное дворянство, но ненаслѣдственное.

Примѣчаніе.

ПРИМѢЧАНІЕ.

Личное дворянство не вносить въ родословную книгу.

Имѣющихъ личное дворянство не надлѣжитъ вносить въ родословную книгу Намѣстничества.

Постановленіе.

ПОСТАНОВЛЕНІЕ.

О личномъ дворянствѣ.

20. Но видя полѣзныя заслуги многихъ таковыхъ, узаконяемъ въ пользу личнаго дворянства, что 1, буде дѣдъ, отецъ и сынъ имѣли чины приносящіе личное дворянство; то потомству ихъ дозволяемъ просить дворянства дѣйствительнаго. 2, буде отецъ и сынъ имѣли чины приносящіе личное дворянство, и пребывали двадцать лѣтъ въ службѣ безпорочно; то внуку дозволяемъ просить дворянства дѣйствительнаго.

სამსახურთა შინა მოსამსახურეთა, არამედ თანასწორისა ხარისხისა მათისა მექონთა, შერაცხდნენ პირად აზნაურად და არა მემკვიდრეობითად.

შენიშვნულობა: პირად აზნაურება არა შეიტანების გვართვნებისა წიგნსა შინა.

შენიშვნულობა.

რომელსა ჰქონდეს პირად აზნაურება, არა ჯერ-არს შეტანა მისი გვართვნებისა წიგნსა შინა ნამესტნიჩესტვისა.

დაწესებულება. პირად აზნაურობისათვის.

დაწესებულება.

20. გარნა ვიხილეთ-რა სარგებლოვანნი მსახურებანი მრავალთა ესე ვითართანი, ამისთვის ვსჯულვიდებთ სარგებლად პირად აზნაურთა: 1. უკეთუ პაპასა, მამასა და მესა ჰქონოდესთ რანნი მომგებელნი პირად აზნაურობისანი, მაშინ შთამომავლობათა მათთა უბრძანებთ, იხსოვონ აზნაურება ნამდვილი: 2. უკეთუ მამასა და მესა ჰქონოდესთ რანი მომგებელნი პირად აზნაურობისა და ყოფილ-იყვნენ ოცსა წელსა სამსახურსა შინა უბიწოდ, მაშინ შვილის შვილთა მათთა უბრძანებთ, იხსოვონ აზნაურება ნამდვილი.

Имянной Указъ 1724 года Генваря 31 числа.

21. Въ имянномъ указѣ блаженныя памяти Государя Императора ПЕТРА ПЕРВАГО 1724 года Генваря 31 числа написано сими словами:

Секретарямъ быть изъ шляхетства; подьяческаго же чина за знатныя заслуги производить въ Секретари и дать шляхетство противу Прапорщика.

ЕГО ИМПЕРАТОРСКОЕ ВЕЛИЧЕСТВО указалъ въ Секретари не изъ шляхетства не опредѣлять, дабы потомъ могли въ Ассессоры, Совѣтники и выше происходить, буде же изъ подьяческаго чина кто какое знатное дѣло покажетъ и заслужитъ: то такихъ съ свидѣтельства Правительствующаго Сената производить, и чтобъ кто будетъ Секретаремъ изъ такихъ, чтобъ давать шляхетство какъ и въ воинской службѣ кто въ Прапорщики пожалованъ.

Толкованіе.

ТОЛКОВАНІЕ.

Въ табели о рангахъ 1722 года Генваря 24 дня въ концѣ 15 пункта написано сими словами:

სახელოდობრივი უკაზი წლისა 1724 იანვრის 31.

21. სახელო-დობრივსა უკაზსა შინა ნეტარ-ხსენებულისა ჴელმწიფე იმპერატორისა **პეტრე პირველისასა** 1724 წლისა და იანვრის 31 წერილ არს სიტყუებითა ამით:

მწერალნი ანუ მდივანნი იყვნენ აზნაურთაგან, ხოლო პოდიაჩის ხარისხისაცა ჩინებულისა სამსახურსა ზედა, ჰყონ მწერლად და მისცენ აზნაურება თანა სწორ პრაპორშჩიკისა.

მისმა იმპერატორების დიდებულებამ ბრძანა, რათა მდივნად ანუ მწერლად უკეთუ არა აზნაურთაგანსა, ნუ განაწესებენ, რათა მერმეცა შესაძლებელ იყოს ყოფა მათი ასესორობად, სოვეტნიკებად და უმაღლეს წარმოებულად; უკეთუ პოდიაჩის ხარისხისა ვინმე იყოს, რომელმან ჩინებული საქმე რამე ჰყოს ანუ იმსახუროს, მაშინ ესე ვითარნი მოწმობითა მმართებელისა სენატისათა, ჰყონ მდივნად, რათა ვინცა იყოს მდივნად ესე ვითართაგანი, მისცენ მას აზნაურება ვითარცა სამხედროთა სამსახურთა შინა პრაპორშჩიკთა.

განმარტება.

განმარტება.

ტაბელსა შინა რანგთათჳს წლისა 1722 იანვრის 24 დღესა დასასრულსა 15 პუნკტისასა წერილ არს სიტყუებითა ამით:

Табель о рангахъ 1722 года Генваря 24 дня, конецъ 16 пункта.

„Прочие же чины какъ гражданские, такъ и „придворные, которые въ рангахъ не изъ дво-„рянъ, оныхъ дѣти не суть дворяне.„

Имянной указъ 1724 года Генваря 31 числа.

Въ имянномъ же указѣ 1724 года Генваря 31 числа написано сими словами:

„Кто будетъ Секретаремъ изъ такихъ, чтобъ „давать шляхетство, какъ и въ воинской службѣ „кто въ Прапорщики пожалованъ.„

И понеже о дѣтяхъ и потомствѣ сихъ въ семъ имянномъ указѣ 1724 года Генваря 31 числа не упомянуто; табель же о рангахъ 1722 года Генваря 24 дня, конецъ 15 пункта точно исключаетъ сими словами: „Которые въ рангахъ „не изъ дворянъ, оныхъ дѣти не суть дворяне.„

ѣукъ потомкамъ личнаго дворянства получать дѣйствительное дворянство.

То имѣя въ памяти съ одной стороны личное неоспоримое по законамъ дворянство въ рангахъ находящихся, а съ другой сохранение почтительнаго Российскаго дворянскаго достоинства и со-

„სხვანიცა ხარისხნი ვითარცა სამოქალაქონი, ეგ-„რეთვე სასახლოსანი, რომელნიცა რანგთა შინა არა „აზნაურთაგან არიან, მათი შვილნი არა არიან აზ-„ნაურნი."

ცამბული რანგთა-თვის 1722 წლის იანვრის 24 დღის დასასრულისა 15 პუნკტისასა.

სახელდობრივს უქაზსა შინა 1724 წლისას და იან-ვრის 31, წერილ-არს სიტყვებითა ამით.

სახელდობრივი უქაზი წლისა 1724 იანვრის 31 დღის.

„ვინცა იქმნეს მლოვნად ესე ვითარითაგანი, მიეცეს მას „აზნაურება, ვითარცა სამხედროსა სამსახურსა შინა პრაპორჩიკსა.

და ვინაიდგან შვილთათვის და მომავლობათა მათთათვის სახელდობრივსა უქაზსა ამას შინა 1724 წლისა და იანვრის 31, არა იხსენებულ არს და ცამბულსა შინა რანგთასასა 1722 წლისა და იანვრის 24 უკანასკნელსა პუნკტსა შინა ნამდვილ გამოცხადებულ არიან სიტყვითა ამით: „რომელნიცა რანგთა „შინა არა აზნაურთაგანი არს, მენიცა შვილნი არა „არიან აზნაურ." ამისთვის შექმნი მეყსეურებისა შინა ერთ გვარად პირად უცილებლობისათვის საკუ-თრისა-მებრ აზნაურობისა რანგთა შინა მყოფთათა,

ვითარ მიეცეს მომავლობასა პირად აზნაურისასა ნამდვილი აზნაურება.

стоянія, находимъ за справедливо предписать и въ семъ случаѣ поступать, какъ выше узаконено въ пользу потомковъ личнаго дворянства, а имянно: 1. Буде дѣдъ, отецъ и сынъ имѣли чины приносящіе личное дворянство; то потомству ихъ дозволяется просить дворянства дѣйствительнаго. 2. Буде отецъ и сынъ имѣли чины приносящіе личное дворянство и пребывали двадцать лѣтъ въ службѣ безпорочно; то внуку дозволяется просить дворянства дѣйствительнаго.

Табель о рангахъ 1722 года Генваря 24 дня, конецъ 16 пункта.

22. Въ табелѣ о рангахъ 1722 года Генваря 24 дня въ концѣ 16 пункта написано сими словами.

Какъ чужестраннымъ доказать свое дворянство.

Въ НАШЕЙ службѣ обрѣтающіеся чужестранные люди имѣютъ или своими или публичными свидѣтельствами отъ Правительства ихъ отечества свое дворянство и гербъ доказать.

და მერე კერძოდ დასაცველად პატივ-ცემულთა რუსეთის აზნაურთ ღირსებისა და მდგომარეობისა, ვიმყოფებით ჭკუამართლებისა ზედა დაწერად, და მიმიხვევასა ამას შინა მოქცევად, ვითარცა ზემორე სჯულოვილი არს, სარგებლად შთამომავალთა პირად აზნაურთასა ესრეთ: 1 უკეთუ პაპასა, მამასა და ძესა ჰქონდეს ჩინი პირად აზნაურების მომცემელნი, მაშინ შთამომავალთა მათთა ებრძანებისთ ითხოვონ ნამდვილი აზნაურება: 2 უკეთუ მამასა და ძესა ჰქონდეს ჩინი მომცემელნი პირად აზნაურებისა და ყოფილიყვნენცა ოცისა წლისა სამსახურსა შინა უბიწოდ, მაშინ შვილის შვილსა მათსა ებრძანებისა ითხოვონ ნამდვილი აზნაურება.

ტაბელი რანგთათვის 1722 წლისა იანვრის 24 დასასრულის 16 პუნქტისასა.

22. ტაბელსა შინა რანგისასა 1722 წლისა იანვრის 24 დასასრულისა შინა 16 პუნქტისასა წერილ არს სიტყვებითა ამით:

ვითარ აჩვენონ უცხოს ჩინის ერთა აზნაურება თვისი.

სამსახურსა **ჩვენსა** შინა მყოფთა უცხოს ჩინის ერთა, მიუღებსთ აზნაურებისა თვისისა საბუთისა ჩვენებანი, ანუ თვისთა ანუ საზოგადოთა მოწმობითა სამმართველობისაგან მამულისა მათისა.

Въ утвержденіе всего вышеписаннаго МЫ сію НАШУ жалованную грамоту на права, вольности и преимущества благородному НАМЪ вѣрнолюбезному подданному Россійскому дворянству НАШЕЮ собственною рукою подписали и Государственною НАШЕЮ печатью укрѣпить повелѣли въ Престольномъ НАШЕМЪ градѣ Святаго Петра, Апрѣля 21 дня, въ лѣто отъ рождества Христова 1785, Царствованія же НАШЕГО въ двадесять третіе.

Подлинная подписана собственною ЕЯ ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою тако:

ЕКАТЕРИНА.

Печатана въ Сенатѣ 1785 года Апрѣля 24 дня.

დასამტკიცებულად ყოველთა ამათ ზემო ხსენებულთა მოწყალებისა ღრამმისტაისა, რომელთა უბოძებთ **ჩვენ** სამართალი, აღმატებულობა და თავისუფლება აზნაურებისა, **ჩვენთა** სარწმუნოდ საყვარელთა ძმათა რუსეთის აზნაურთა; საკუთარითა ხელითა **ჩვენითა** მოვაწერეთ, და სახელმწიფოსათა ბეჭდითა **ჩვენითა** უბრძანეთ აბეჭდვა, სატახტოსა ქალაქსა **ჩვენსა** წმიდისა პეტრესასა. აპრილის კა, ხოლო განკორციელებიდგან ქრისტესსა ჩღპე. წელსა და მეფობისა **ჩვენისასა** ოცდა მესამესა.

ნამდვილსა ზედა მოწერილ არს საკუთარითა ხელითა **მისის იმპერატორების დიდებულებისათა** ესრეთ:

ეკატერინა.

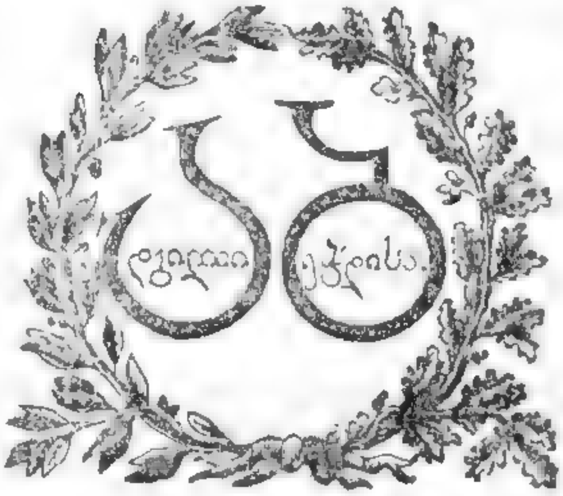

დაბეჭდილ არს სენატს შინა წელსა ჩღპე. აპრილის კდ.

Θ.

УКАЗЪ ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССІЙСКАГО изъ Правительствующаго Сената.

По именному ЕГО ИМПЕРАТОСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА Высочайшему Указу, данному Сенату сего Марта въ 15 день за собственноручнымъ ЕГО ВЕЛИЧЕСТВА подписаніемъ, въ которомъ изображено: „Хотя по уваженію частныхъ обстоятельствъ назначеніе „Чиновниковъ къ присутствію въ Уѣздныхъ и Земскихъ Судахъ, „прежде отъ выбора Дворянства зависѣвшее, перенесено на Ге„рольдію, коей и предоставлено наполнить мѣста сіи Чиновниками „при ней находящимися; но какъ въ общемъ соображеніи, выборы „сіи составляютъ одно изъ преимуществъ присвоенныхъ Дворян„ству: то и признали МЫ за благо возстановить ихъ и утвер„дить на точной силѣ и основаніи Учрежденій о Губерніяхъ и „подтвердительныхъ Указовъ, и сообразно тому повелѣваемъ Се„нату учинить всѣ нужныя распоряженія.„ Правительствующій

უკაზი მისის იმპერატორების დიდებულებისა და თვით მპყრობელისა ყოველისა რუსეთისა მმართე-ბელის სენატისაგან.

სახელდობრივსა **მისის იმპერატორების დიდებულების** უმაღლესსა უკაზსა შინა, რომელი მიეცა მმართებელსა სენატსა მარტის ი ე. საკუთარითა ხელის მოწერითა **მისის დიდებულებისათა**, წერილ არს: „თუმცა მიჩნევასა მებრ ნაწილთა ვითარებათა, დანიშნვა ხა-„რისხოვანთა სასამართლოთა ადგილთადმი უეზდისა და გუბერნიის სასა-„მართლოთა შინა, პირველად აღმორჩევასა ზედა აზნაურთასა დამოკიდე-„ბული, მერმე გარდატანილ იქმნა გეროლდიასა შინა, რომელთაცა „აღევსოთ ადგილნი ესე გეროლდიასა შინა მყოფთა ხარისხოვანთაგან; „მაგრა ვინადგან საზოგადოსა შეთანხმებასა შინა აღმორჩევა ესე „შეადგინებს ერთსა მხოლოდ აღმატებულებასა აზნაურთადმი მინიჭე-„ბულსა; ამისთვის კეთილად ვსცანით **ჩვენ**, რათა დავადგინოთ და დავა-„მტკიცოთ იგინი ნამდვილსა ძალსა და საფუძველსა ზედა გუბერნიის „არჩეულენიისა და დამამტკიცებელისა უკაზებისასა, სადა თანხმად „ამისა უბრძანებთ სენატსა, რათა ჰყოს ყოველი საჭირო განკარგული-„ება.„ მმართებელმან სენატმან **ბრძანა**: სათანადოჲსა აღსრულებისა-

Сенатъ приказали: Для должнаго по сему Высочайшему ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА повеленію исполненія, во всѣ Губернскія Правленія послать Указы съ тѣмъ, чтобъ назначенныя симъ Высочайшимъ Указомъ мѣста, какъ то: Уѣздные и Нижніе Земскіе Суды, которые прежде сего наполнялись Дворянствомъ, произведены были выборы Чиновниковъ съ полученія Указа во всемъ на основаніе правилъ, въ Высочайшихъ Учрежденіяхъ для управленія Губерній постановленныхъ, и подтвердительныхъ Указовъ до 1796 года Ноября 6 дня состоявшихся; по учиненіи же онаго, выбранныхъ Чиновниковъ ввести въ отправленіе тѣхъ званій, которыя на нихъ возложатся; а тѣхъ, кои опредѣлены въ сіи мѣста отъ Сената и до нынѣ въ оныхъ находятся, смѣня вновь избранными, числить при Герольдіи для опредѣленія къ другимъ дѣламъ, для чего и доставить объ нихъ изъ Губернскихъ Правленій списки; всѣхъ же ихъ удовольствовать жалованьемъ по день смѣны, и буде кто изъ нихъ получа оное при опредѣленіи впе-

თვის **მისის იმპერატორების დიდებულების** უმაღლესის ბრძანებისა, წარიგზავნოს ყოველსა გუბერნიის პრავლენიასა შინა უკაზნი, რათა დანიშნულნი უმაღლესითა უკაზითა ამათ ადგილთა ვითარცა: უეზდისა და ნიჟნის ზემსკის სასამართლონი, რომელნიცა უწინარეს ამისა აღევსებოდნენ აზნაურთაგან; აწ მიუვიდესთრა უკაზი ესე, წარმოებულ ჰყონ აღმორჩევა ხარისხოვანთა ყოველსა ადგილსა შინა საფუძველსა ზედა უმაღლესისა გუბერნიის უჩრეჟდენიისასა დამამტკიცებელთა უკაზთასა, რომელნი 1796 წლამდე და ნოემბრის 6 შედგინებულ არიან; და შემდგომად აღმორჩევის წესებისა მის, აღმორჩეულნი იგი ხარისხოვანნი შეიყვანონ აღსრულებასა შინა თანამდებობათა მათთასა, რომელნიცა დადებულ იქმნებიან მათ ზედა; ხოლო იგინი, რომელნიცა განწესებულ არიან ადგილთა მათ შინა სენატისაგან, და აწამდე მუნ იმყოფებიან, გამოსცვალონ ახლად აღმორჩეულთა მიერ, და მიათვალონ გამოცვლილნი იგინი გეროლდიასა განწესებისათვის სხვათა საქმეთა შინა, რომლისათვისცა წარმოგზავნილ იქმნეს მათთვის ნუსხაჲ გუბერნიის პრავლენიისაგან, და ამასთანვე კმა უყონ მათ გამოცვლის დღემდე ჯამაგირითა მათთვის დანიშნულითა; და უკეთუ ვისმე მათგანსა მიეღოს ჯამაგირი ჟამსა განწესებისასა უწინარეს ტრეტისა გამოცვლამდე და ჯერეთ არა ემსახუროს, მაშინ დროისა მის-

редѣ за трепь года до будущей смѣны еще не заслужитъ то за то время по разчету съ нихъ взыскать. О чемъ дать знать всѣмъ прочимъ Присудственнымъ мѣстамъ и Герольдіи, а въ Московскіе Сената Департаменты и въ Святѣйшій Синодъ сообщить вѣдѣнія. Марта   дня 1801 года.

По 1 му Департаменту.

თვის, ანგარიშითა მიხედონ მას იგი: ყოველისა ამის ზემორე დაწერილისათვის მიეცესთ ცნობანი ყოველთა სასამართლოთა ადგილთა და გეროლდიისა; ხოლო მოსკოვისა სენატის დეპარტამენტთა და უწმიდესსა სინოდსა შინა მიეწეროს უწყება. მარტის. 15 დღესა წელსა ჩყა.

სენატის პირველის დეპარტამენტისაგან.

БОЖІЕЮ МИЛОСТІЮ

МЫ АЛЕКСАНДРЪ ПЕРВЫЙ,

ИМПЕРАТОРЪ и САМОДЕРЖЕЦЪ ВСЕРОССІЙСКІЙ,

и прочая, и прочая, и прочая.

Дѣла и подвиги знаменитые во всѣхъ вѣкахъ и у всѣхъ народовъ отличаемы были знаками почестей и преимуществами. Стяжанная ими слава и личное уваженіе не прерываясь съ жизнію людей, подвизавшихся на пользу общую, вмѣстѣ съ памятію ихъ преходили къ ихъ потомкамъ, и духъ чести преливаясь отъ рода въ родъ, несъ съ собою и свидѣтельство общественнаго почтенія къ имени ихъ, и вмѣстѣ обязанность сохранить и возвысить его новыми опытами добродѣтелей. Такимъ образомъ уваженіе и преимущество содѣлавшись наслѣдственными, укоренились въ извѣстныхъ родахъ, составившихъ въ послѣдствіи избраннѣйшую часть народа и послужившихъ надежнѣйшею подпорою Престоловъ. Таково было начало, откуда возникли всѣ роды Дворянскіе.

წყალობითა ღმრთისათა
ჩვენ ალექსანდრე პირველი
იმპერატორი და თვით მპყრობელი
ყოვლისა რუსეთისა
სხვათა, სხვათა და სხვათა.

საქმენი და ღვაწლნი ჩინებულნი ყოველთა საუკუნეთა შინა და ყოველთა ერთა-თანა, აღმატებულ-იყვნენ ნიშებითა პატივისა და აღმატებულებისათა. მოგებულნი მათ-მიერ დიდებანი და პირად პატივნი მოუწყვეტელად სიცოცხლის დღეებით-ურთ ერისათა, იღვწოდნენ სარგებლობასა ზედა საზოგადოებისასა, და ესენი ერთად ხსოვნით-ურთ გარდადიდნენ შთამომავლობისადმი მათისა, სადა სული პატიოსნებისა გარდაეთხეოდა გვარიდგან გვარსა შინა ქონებად თვის-თანა წამებად საზოგადოობის პატივის ცემისა სახელისა მათისადმი, და ამასთანვე ერთად შეკრულებადცა დაცვად და ამაღლებად მისა, ახლითა გამოცდილებითა კეთილ-მოქმედებისათა. ესე ვითარითა ხატითა პატივნი და აღმატებულებანი იქმნენ სამკვიდრებელად, და განიფერსებნენ ცნობილითა გვარითა შორის, რომელთა შეადგინეს უპირატესნი ნაწილნი ერისანი და იმედოვანნი მსახურებანი სვეტად ტახტისა. ესე ვითარნი იყვნენ დასაბამნი, სადაგანცა წარმოიშვნენ ყოველნი გვარნი აზნაურთანი.

A a.

Всему свѣту извѣстно, сколь изящными и достохвальными подвигами въ войнѣ и мирѣ, на сушѣ и моряхъ, отъ самой глубокой древности и во дняхъ НАШИХЪ Россійское дворянство себя отличило. Шествуя безпреткновенно въ путяхъ чести и вышняго просвѣщенія, оно покрыло себя славою вездѣ, гдѣ веленія его Монарховъ и Государственныя пользы отверзали поле его дѣйствію. Духъ мужества и вѣрности всегда его одушевлявшій, вселилъ къ нему всеобщее уваженіе въ соотчичахъ, ужасъ въ непріятеляхъ и почтеніе въ союзникахъ внѣшнихъ.

Въ Бозѣ почивающіе Государи Предки НАШИ, въ признательность къ заслугамъ благороднаго дворянства разными постановленіями, присвоили ему разныя права, почести и преимущества. Блаженной и вѣчной памяти достойная вселюбезная Бабка НАША Императрица ЕКАТЕРИНА II. движима толико свойственною Ей мудростію, опредѣливъ преимущества сіи во всей ихъ силѣ, точности и пространствѣ дарованною въ 1785 году Грамотою

ღ~ეას ყოვლით ჰქუეანა, თუ რაოდენ უპირატესობითა და ჰქმნის ღირსითა ღუაწლითა ბრძოლასა და მშვიდობასა შინა, ხმელსა და ზღვასა შინა, და თვით უღრმესისა სიძველისაგან და დღეისდა **ჩვენთა** შინა აზნაურება რუსეთისა აღმატებული არს. ვიდო-დნენ შეუბრკოლებელად გზასა ზედა პატიოსნებისა, ჭეშმარიტისა და კანონიერებისასა, ამან დაჰყარა თავი თვისი დიდებითა ყოველგან, სადა ბრძანებათა ერთ-მთავართა მათთასა და სახელმწიფოთა სარგებლობათა, განუხსნეს ველნი მოქმედებისა მათისათვის. ხოლო სულმან სიმამა-ცისა და სარწმუნო-ერთგულისამან მარადის მორჩილებულმან მისმან, და-ასახლა მისდა საზოგადოდ პატივის-ცემა შემამკულთა შორის, შიში მტერთა ზედა და პატივის-ცემა შეკავშირეთადმი გარეგანთათა.

ღრთისა შორის განსვენებულთა ხელმწიფეთა წინაპართა **ჩვენთა**, ნიშნად სამსახურისა კეთილ-შობილთა აზნაურთასა, სხვათა და სხვათა დაწესებულებათა მიანიჭეს სხვა და სხვანი სამართალნი, პატივნი და აღმატებულებანი. ხოლო სახელოვანმან და საუკუნოდ ხსენებისა ღირ-სმან ბებიამან **ჩვენმან იმპერატრიცა ეკატერინა** მეო-რემან შემკობილმან ყოვლად თვისებითა სიბრძნითა თვისითა, განუ-წესა აღმატებულებანი ესე აზნაურთა, ყოველსა ძალსა, სიმაღლესა და განმტკიცებასა შინა, ჩღპე. წელსა სადღესასწაულოთა ღრამ-

торжественно предЪ лицемЪ свѣта на вѣчныя времена ихЪ утвердила.

Положивъ во всемЪ слѣдовать по стезямЪ Ея и бывЪ САМИ удостовѣрены вЪ справедливости, святости и неприкосновенности преимуществЪ дворянства, МЫ первою обязанностію СЕБѢ признали симЪ торжественно утвердить ихЪ, возстановить и удостовѣрить, утверждая, возстановляя и ИМПЕРАТОРСКИМЪ словомЪ НАШИМЪ за НАСЪ и НаслѣдниковЪ НАШИХЪ удостовѣряя всѣ права и преимущества, вЪ Грамотѣ дворянства содержащіяся, и напротивЪ отмѣняя, уничтожая и отлагая все, что противно оной или вЪ ослабленіе ея силы по стеченію обстоятельствЪ и времени допущено или постановлено было, повелѣваемЪ всѣмЪ НАШИМЪ вѣрноподданнымЪ признавать и почитать сіе НАШЕ постановленіе кореннымЪ и непрелагаемымЪ закономЪ Имперіи НАШЕЙ.

Напротиву того МЫ удостовѣрены, что благородное Россійское дворянство шествуя по стезямЪ предковЪ своихЪ вѣрностію, усердіемЪ и честію руководимо, всегда будетЪ споспѣшествовать желанію НАШЕМУ возвести Россію на тотЪ сте-

მადლითა წინაშე პირსა ჩვენისასა, და საუკუნოდ ჟამისად დაუმტკიცე-ცია მათ.

დავსდევთ შედგომა ყოვლისა შინა კვალთისა მისისა, და ვარსა თვით უდარწმუნებულეს სამართლისა, სიწმიდესა და უწინარესობასა შინა აღმატებულებისათვის აზნაურთასა: სადაცა **ჩვენ** პირველს შეკრულე-ბად **ჩვენდა** ვსცანით, რათა ამით სადღესასწაულოდ დავამტკიცოთ, და-ვადგინოთ და ვარწმუნოთ მათ, დამამტკიცებულმან დადგინებისა ამისაგან **იმპერატორულითა** სიტყვითა **ჩვენითა, ჩვენთვის** და მემკვიდრეთა **ჩვენთათვის** დამარწმუნებელი ყოვლისა სამართლის ქონებისა და აღმატებულებისა, რომელიცა დროსმსატასა შინა აზნაურთასა მდებარე არს; და პირის პირ მისა გამოცხადება, გაათავრება, და გარე მიქცევა წინააღმდეგი და დამასუსტებელი ძალისა მისისა დინებისა-მებრ კითარებისა და დროისა არა რაიმე მიშვებულ იქმნეს და არცა დაწესე-ბულ, რომლისათვისცა ვბრძანებთ, რათა დადგინება ესე **ჩვენი** მიიღებულის და უტყუველის სჯულად იმპერიისა **ჩვენისა** იყოს.

პირის პირ ამისა დარწმუნებულ-ვართ **ჩვენ**, რომელნი კეთილ-შობილნი რუსეთის აზნაურნი, მსვლელნი კვალთა ზედა წინაპართა თვისთასა, სარწმუნო-ყოფითა, ერთგულებითა და პატივითა ქვეყნის ძლევნე-ბულნი, მარადის იქმნებიან მოსწრაფე სურვილისა **ჩვენისა** მებრ,

нею силы и блаженства, къ коему Всевышній ее предуставилъ. Данъ въ Санктпетербургѣ Апрѣля втораго дня въ лѣто отъ Рождества Христова тысяча восемь сотъ первое, Царствованія же НАШЕГО въ первое.

Подлинный подписанъ собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою тако:

АЛЕКСАНДРЪ.

М П
Мѣсто Печати

Печатанъ при Сенатѣ въ Санктпетербургѣ Апрѣля 2, а въ Москвѣ 12 чисел 1801 года.

რათა აღამაღლონ რუსეთი ხარისხსა მას ზედა ძალისა და ნაყოფიერებისას, რომელიცა ყოვლად უმაღლესსა ღმრთსა წინადვე განუსაზღვრებიეს მისთვის: მოცემულ არს სანკტ პეტერბურღს აპრილის ბ. ხოლო განჴორციელებითგან ქრისტესა, წელსა ჩყა. და მეფობისა ჩვენსა პირველსა.

ნამდვილსა ზედა მოწერილ არს საკუთარითა ჴელითა მისის იმპერატორების დიდებულებისათა ესრეთ:

ალექსანდრე.

დაბეჭდილ არს სენატს შინა სანკტპეტერბურღისსა აპრილის ბ. ხოლო მოსკოვსა იბ ჩყა. წელსა.

ВСЕПРЕСВѢТЛѢЙШЕМУ, ДЕРЖАВНѢЙШЕМУ, ВЕЛИКОМУ ГОСУДАРЮ, ИМПЕРАТОРУ и САМОДЕРЖЦУ ВСЕРОССІЙСКОМУ

отъ Сената всеподданнѣйшій докладъ.

На подлинномъ написано собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою тако:

Быть по сему.

АЛЕКСАНДРЪ.

Въ С. П. Бургѣ Маія 5 дня 1801 года.

Въ слѣдствіе Всемилостивѣйшаго ВАШЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА Манифеста, состоявшагося во 2 день сего Апрѣля, о утвержденіи и возстановленіи всѣхъ правъ и преимуществъ Дворянства въ Грамотѣ 1785 года оному дарованной содержащихся, Сенатъ выслушавъ учиненную выписку изъ послѣдовавшихъ узаконеній, коими отмѣнены были нѣкоторые изъ тѣхъ Дворянству пожалованныхъ правъ и преимуществъ, опредѣлилъ:

Слѣдуя Всемилостивѣйшему ВАШЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА въ данномъ Манифестѣ постановленію, коимъ ВАШЕ ВЕЛИЧЕСТВО благоволили торжественно утвердить, возста-

ყოვლად უმოწყალესსა, უთვთ-მპყრობელესსა დიდსა ჯქლომწივე იმპერატორს და თვით-მპყრობელს ყოვლისა რუსეთისას.

სენატისაგან ყოვლად უქვეშევრდომილესი მოხსენება.

შეკრებასა შინა ყოვლად უმოწყალესისა თქვენის იმპერატორების დიდებულების მანიფესტისსა, რომელი გამოცემული არს აპრილის ბ. დამტკიცებისა და დადგინებისა თვის ყოველთა სამართალთა და აღმატებულებათა აზნაურთათა, რომელიცა წერილი არს გრამმატასა შინა წელსა 1785 გამოცემულსა: სენატმან მოისმინა გამოწერილი ზაპისკა შეკრებილისა სჯულვილებისა, რომლითაცა აღებულ არიან რომელნიმე აზნაურთადმი ბოძებულისა სამართლის და აღმატებულებისაგან; და განაწესა ესე.

შეკრებილი ყოვლად უმაღლესისა თქვენის იმპერატორების დიდებულებისაგან მოცემულისა მანიფესტისა დადგინებისათვის, რომელისა შინა თქვენი დიდებულება კეთილად

ნამდვილსა ზედა მოწერილ არს საკუთარითა ჴელითა მისის იმპერატორების დიდებულებისათა ესრეთ:

იყავნ ესრეთ.

ალექსანდრე.

ს. პეტერბურღს მაისის 5. ჩყა. წელსა.

новить и удостовѣрить всѣ права и преимущества Дворянства, въ дарованной въ 1785 году Грамотѣ онаго содержащїяся, и напротивъ отмѣняя, уничтожая и отлагая все, что противно оной, или въ ослабленїе ея силы, по стеченїи обстоятельствъ и времени допущено, или постановлено было: Сенатъ въ отвращенїе всякихъ могущихъ встрѣтиться при исполненїи Высочайшаго Манифеста недоразумѣнїй, поставилъ себѣ долгомъ войти въ разсмотрѣнїе и соображенїе всѣхъ воспослѣдовавшихъ противу Дворянскихъ правъ и преимуществъ постановленїй; и въ слѣдствїе того по надлежащемъ уваженїи относящихся къ сему предмѣту обстоятельствъ, полагаетъ: I, состоявшимся въ 1797 году Генваря 3 дня на докладѣ Сената Высочайшимъ Указомъ и по томъ особыми конфирмацїями, благородные за содѣянныя ими преступленїя подвергались торговой казни; но какъ Гра-

მნებებელობაზს სადღესასწაულოდ დამტკიცებასა, დადგინებასა და დარწმუნებასა ყოვლისა სამართლის და აღმატებულებისას აზნაურთასა, რომელი ჭანყე-ბიესთ წელსა 1785 უმაღლესითა ღრამატითა, და პირის პირ მისს არა რომელსამე გამოცვლას, დამდაბლებასა, და სისუსტესა შინა მოყვანებასა ძალის მისისასა დინებისა გამო. ვითარების და დროსა არა მიუშვებთ: Სენატი გარეუკუნ ჭყევისათვის ყოვლისა წინაღმდეგ მიცემისად შესაძლებელისა, ყამსა აღსრულებისა უმაღლესისა მანიფესტისასა ვერა გამომჩენობა, თანახმებობად თვისად დაადგენს, რათა შევიდეს განხილვასა და შეთანხმებასა შინა ყოვლითა შემდგომთა შედგომილებათა წინაღმდეგ აზნაურთ სამართლისა და აღმატებულებისა დადგინებისასა; და შედგომილი მისა შესაბამითა მაწყებითა, რომელნი მიეწერების საგანსა ამის ვითარებისასა, დასდებს:

ა. წელსა 1797 იანვრის 5 მოხსენებასა ზედა სენატისასა უმაღლესითა უკაზითა და ეგრეთვე საკუთარითა ჴელითმოწერითა ბრძანებული არს, კეთილ-შობილნი ქმნულსა ზედა მათ მიერ გარდამავლობისა

мотою Дворянства въ 15 статьѣ узаконено: „Тѣлесное наказанїе да не коснется до благо-„роднаго.„ То буде бы кто изъ Дворянъ и имѣлъ несчастїе впасть въ тяжкое преступленїе, таковаго по мѣрѣ вины подвергать наказанїямъ въ законѣ опредѣленнымъ, изъемля однакожъ по вышепомянутой статьѣ отъ всякаго тѣлеснаго наказанїя. II. Указами 1799 года Октября 4 и 1800 Ноября 30 велѣно: „Не служащихъ дѣтей Дво-„рянскихъ и личныхъ Дворянъ въ службу по „Статской части никуда не записывать и не опре-„дѣлять Сенату, не войдя прежде о томъ докла-„домъ къ ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ.„ Но какъ въ изданныхъ до 1796 года штатахъ Губернїй изображено: „Весьма желательно, да и „главнокомандующему или Губернскому Правле-„нїю нужно поощрять, чтобъ молодые Дворяне „по окончанїи наукъ употребляли себя къ науче-„нїю не меньше для нихъ полезному знать законы

შევრდომილნენ ქორწილისა განმაცრუებისა; გარნა აზნაურთა ღრამმატითა, რომელი წერილ არს 15 მუხლსა შინა: „ქორწილი პაცტიკა ნუ შეეხების კე-„თილ-შობილთათა." მაშა სადამე უკეთუ ვინმე აზნაურთაგანი უბედურებითა შთავარდეს მძიმესა გარდამავლობისა შინა, მაშინ ესე ვითარსა ზომისა-ებრ ბრალისა მისისა შეუდგეს პაცტიკა საჯულითა განწესებული; გარნა განყრების იგი ქორწილისა პაცტიკისაგან ზემორე ხსენებულისა-მებრ 15 მუხლისა.

ბ. უკაზებითა 1799. და 1800 წელსა ოკდომბრის 4. და ნოემბრის 30 გამოცემულითა ბრძანებულ არს: „უმსახურებელთა აზნაურთა შვილთა და პირად აზნაურთა „სამსახურსა შინა სამოქალაქოსა ნაწილისასა ნუ „ოდესმე განაწესებენ და ნურცა სხვაცა განაწე-„სებს, ვიდრე არა შევიდნენ მისთვის [illegible] იმ-„პერატორების დიდებულებისადმი,,

გარნა 1796 წელსა გარდმოცემულისა შეტანასა შინა ღუბერნიისასა წერილ არს: „ვინაიდ სასჯელი არს, „და თავ უმმართებელისასა ანუ ღუბერნიის პროკურო-„რისდ სმჯერი არს განმახვილება, რათა უწყებლოთა

„своей земли и образъ судопроизводства; а для „сегобъ опредѣлялись въ приказы, не вмѣняя от- „нюдь въ предосужденіе благородству, пріобрѣ- „тать отъ первыхъ степеней канцелярскихъ свѣ- „дѣнія и способности въ дѣлахъ, и въ нихъ „столько изощряться, чтобъ могли поступя въ „чины вышшіе, достойно и похвально исправ- „лять свое званіе къ пользѣ общей.„ То Сенатъ не находитъ надобности затруднять путь Дворянскимъ, а тѣмъ паче личныхъ Дворянъ дѣтямъ вступать въ гражданскую службу, ибо по дарованной имъ свободѣ, могутъ избирать они родъ службы соотвѣтственно силамъ своимъ и способностямъ, и принести общую пользу. И для того всякому Гражданскому начальству предоставить желающихъ вступать въ приказную службу опредѣлять въ оную по ихъ разсмотрѣнію. III. Отставленныхъ изъ военной службы, о коихъ не было Высочайшаго назначенія къ опредѣленію

„ კაცთა აზნაურთა შემდგომად სწავლითისა ქველო-
„ ვნების დასრულებისა მათისა, ჰქონ თავა თვისა
„ სახმარ სწავლისა მის, რომელიცა არა ნაკლებ არს
„ სარგებლობისათვის მათისა სწავლისაცა ესე, რათა
„ იცოდნენ უფლებანი მამულისა თვისისანი და სახენი
„ სამართლის წარმოებისანი, და ამისთვის განიწყ-
„ სებოდნენ პირავზსა შინა (ესე იგი სამოქალაქოსა
„ სამსახურსა შინა) გამოუცდელელად სადამე წინადვე
„ განმსჯელობისა აზნაურთა, რათა შეიძინონ მათ
„ პირველად პირველნი ხარისხნი კანცელარისტობისანი
„ და სახმარებელთა საქმეთა შინა, და ამას შინა ესო-
„ დენ განმასხვავდნენ, რომელ ბალყევასთ მათ შეს-
„ ვლია უმაღლესსა ხარისხსა შინა, სადა დარსად და
„ საქმეთად აღასრულებენ წოდებისა, განა თანამდე-
„ ბობისა თვისისა სარგებლად საზოგადოობისა.„
ამისთვის სენატი არა ხედავს საჭიროდ გაძნელებისა
აზნაურთ გზისასა და უპირველე პირად აზნაურთ მე-
თისა შესვლად სამოქალაქოსა სამსახურსა შინა;
რამეთუ ნიჭებულისა-მებრ მათდა თავის უფლებისა,
ძალუძსთ აღმორჩევა სამსახურისა შესაბამ ძალისა

въ статскую службу, Указомъ 1800 года Апрѣля 12 дня послѣдовавшимъ запрещено Сенату опредѣлять въ оную; какое постановленіе уничтожило силу Дворянскаго права въ 18 статьѣ Грамоты содержащагося, въ которой изображено: „Подтверждаемъ благороднымъ находящимся въ „службѣ дозволеніе службу продолжать и отъ „службы просить увольненія по сдѣланнымъ на „то правиламъ.„ Манифеста же 1762 Февраля 18 дня о вольности данной Дворянству 2 пунктомъ: „Дворянъ пожелавшихъ вступить изъ „военной въ статскую службу, опредѣлять въ „оную позволено;„ то съ востановленіемъ нынѣ правъ и преимуществъ, Дворяне по желаніямъ ихъ могутъ безпрепятственно поступать изъ военной въ статскую службу, а Гражданское начальство должно имѣть свободу опредѣлять ихъ по способности къ тѣмъ должностямъ, помѣщеніе въ кои, отъ нихъ зависитъ. IV. По Высочайшей

მათისა და სახმარ ყოფისა, მოგებად საზოგადოო-ბისადმი სარგებლობისა. ამად ყოველსა სამთავროს მიეცეს ნება, რათა მსურველნი სამოქალაქოჲსა სამსახურისანი, განიწესონ სამსახურსა მას შინა განსჯისა და განხილვის-მებრ მათის: ბ. ბარ-დაყენებულთა სამხედროჲსა სამსახურისაგან, რო-მელთათვისცა არა არს უმაღლესად დანიშნული გან-წესება მათი სამოქალაქოსა სამსახურსა შინა და წლისა 1800. აპრილის 12 უკაზითა დაჰკრძალვიეს სენატსა განწესება მათი სამსახურსა მას შინა, სადა განწესებულებამან ამან დაამდაბლა ძალი აზნაურთ სამართლის ქონებისა, რომელიცა წერილ არს 18 მუხლსა შინა აზნაურთ ღრამმატისასა ესრეთ: „და-
„უმტკიცებთ კეთილ-შობილთა მყოფთა სამსახურსა
„შინა ნებასა, ვითარცა ყოფად სამსახურსა შინა,
„ეგრეთვე თხოვად სამსახურისაგან გარდადგომისა
„დადებულისა მებრ მათთვის კანონისა.“ ხოლო მანიფესტსაცა შინა 1762 წლისა და ფებერვლის 18 თავის-უფლებისათვის მიცემულსა 2 პუნქტსა შინა წერილ არს: „აზნაურთა ოდეს ისურვონ სამ-

Грамотѣ Дворянству данной 37 статьею: „Дво-
„рянамъ пожаловано дозволеніе собираться въ
„той Губерніи гдѣ жительство имѣютъ и со-
„ставлять Дворянское общество въ каждой Гу-
„берніи;„ и 38 статьею узаконено: „Дворянство
„собирается въ губерніи по позыву и дозволе-
„нію Генерала-Губернатора или Губернатора
„какъ для ввѣренныхъ Дворянству выборовъ,
„такъ и для выслушанія предложеній Генерала-
„Губернатора всякіе три года въ зимнѣе время.„
Указомъ же 1799 года Октября 14 дня состояв-
шимся повелѣно: „1, какъ выборы чиновниковъ
„въ уѣздныя мѣста по уѣздно производятся: то
„для сего и не настоитъ надобности съѣзжаться
„дворянамъ цѣлой губерніи въ губернской городъ;
„по чему въ облегченіе имъ, производить оные
„выборы по уѣзднымъ городамъ въ присутствіи
„Губернатора, или Вице-Губернатора, или Гу-
„бернскаго Предводителя по бытности ихъ для

„ჩუეულებისა სამსახურისაგან განწესებაბა სამოქალა-
„ქოსა სამსახურსა შინა, განწესება მათი შემდ-
„ნებული არს;„ მაშა დავრწმუნდებით აწ სამართლისა
და აღმასრულებელობისა აზნაურთაგან, ძველ-ყოფით მათ
სურვილისა-მებრ სოფლისა დაუბრკოლებლად სამხე-
დროისა სამსახურისაგან, სამოქალაქოსა შინა შეს-
ლვისა და სამოქალაქოსა მთავრობისაცა თანა ამს ჰქონ-
დეს თავის-უფლება განწესებისა მათისა სამოქა-
ლაქოსა სამსახურსა შინა, -სახმარ ყოფისა მათისა
მებრ თანამდებობისაებრ; ხოლო აღნიშნული მიცემა
დამოკიდებულ არს მათზედა: დ. უმაღლესისა გრამ-
მატისა-მებრ აზნაურთადმი ბოძებულისა 37 მუხლისა
შინა წერილ არს: „აზნაურთა ჰბოძებიესთ ნება შე-
„კრებად გუბერნიასა მას შინა, სადაცა სცხოვრე-
„ბენ, და შედგინებად აზნაურთ საზოგადოებისა თა-
„ვისუფლისა გუბერნიასა შინა.„ და 38 მუხლსავე
შინა სწერილ არს. „აზნაურნი შეკრბებიან გუ-
„ბერნიასა შინა მოწოდებისა და ნებისა მიცემისა-
„მებრ გენერალ-გუბერნატორისა ანუ გუბერნატო-
„რისა ვითარცა რწმუნებულისა აზნაურთ აღმორჩე-

„рекрутскаго набора, и къ раскладкѣ котораго „Дворяне съѣзжаться имѣютъ. Чтожъ принадле„житъ до выбора Губернскаго Предводителя, „буде Дворянству изъ каждаго Уѣзда большин„ствомъ баловъ не подтвердитъ прежняго Гу„бернскаго Предводителя, или онъ самъ отка„жется: то выбраннымъ Уѣзднымъ Предводите„лямъ дѣлать выборъ въ Губернскїе Предводи„тели изъ между себя по баламъ, или по жре„бью.„ Соображая сїи постановленія съ Высочайше пожалованною Дворянству Грамотою, ВАШИМЪ ИМПЕРАТОРСКИМЪ ВЕЛИЧЕСТВОМЪ всемилостивѣйше утвержденною, Сенатъ полагаетъ: возстановя собранія Дворянства и общество ихъ въ Губернскомъ городѣ, предоставить имъ собираться въ ономъ чрезъ всякїе три года по позыву и дозволенїю Начальника Губерніи тогда, когда настоять будетъ прямая надобность какъ для выбора Губернскаго Предводителя, такъ

„ვისათვის, ეგრეთვე მოსმენისათვის ღენერალ-ღუბერ-
„ნატორისაგან წინადადებისა ყოველისა სამისა წლის
„შინა ერთ-გზის ზამთრით.„ ხოლო უკაზითავე
1799 წელსა ოკტომბრის 14, წერილ-არს: „ვინად-
„გან ამორჩევა ხარისხოვანთა უეზდსა შინა, უეზ-
„დის-მებრ წარმოებული იქმნებიან; მაშა ამად არ-
„და საჭირო არს საარჩეულოთ აზნაურთა მოსლვად გუ-
„ბერნიასა შინა და მისვლა გუბერნიის ქალაქად;
„ხოლო შესამსუბუქებელად მათდა აწარმოონ ამორ-
„ჩევანი იგი უეზდის ქალაქსა შინა, თანა-დასწრე-
„ბითა გუბერნატორისა, ანუ ვიცე-გუბერნატორისა
„და ანუ გუბერნიის პრედვოდიტელისათა ფულისა სალ-
„დათ მოკრეფისა და გამოსაღებისასა, სადა ყო-
„ველნი აზნაურნი მივლენ მუნ; ხოლო რაჟამს
„თვის-ქვეს ამორჩევასა გუბერნიის პრედვოდიტე-
„ლისასა, უკეთუ აზნაურნი თითოეულისა უეზდისანი
„უღონესობისა-მებრ წლის ჩავლებისა არა დაამტ-
„კიცებენ პირველსავე პრედვოდიტელსა, ანუ თვით
„პრედვოდიტელი იგი უარჰყოფს ყოფასა თვისსა;
„მაშინ ვინცა უეზდის პრედვოდიტელად ამორჩეული

и для выслушанія предложеній Начальника Губерніи. Чтожъ принадлежитъ до выборовъ относящихся до уѣздовъ: то производить оные въ Уѣздныхъ городахъ, какъ оные и прежде производимы были. V. Относительно тѣхъ Дворянъ, кои уклоняются отъ выборовъ къ должностямъ, и будучи выбраны къ онымъ не являются, удаляясь въ другіе города или деревни, равно и тѣхъ, кои бывъ отпущены просрочатъ, Сенатъ въ 1800 году Марта отъ 30 числа указомъ предписалъ, что Градская и Сельская Полиція обязаны наблюдать, чтобъ таковые ни гдѣ ни подъ какимъ видомъ не проживали, а отправляемы были къ мѣстамъ и должностямъ ихъ за присмотромъ на собственномъ ихъ囲 коштѣ; изъ службы же ихъ не исключать, предавая сверхъ того суду для поступленія съ ними по законамъ; но поелику таковое взысканіе превышаетъ мѣру учиненнаго поступка: то Сенатъ почитаетъ, что довольно

„ფლებენ, ამადგან ჰყოფნ ერთი ლუთერნის პროტესტან-
„ტულად უერთი ერთა შორის წილის მოძღვრებათა.„
შემდგომ ქმნილი დაწესებულებისა ამის უმაღლესად
ბოძებულისა აგრეთვე ლროამმატისათანა, რომელიცა
დამტკიცებულ არის **თქვენის იმპერატო-
რების დიდებულებისაგან;** საფუძვლი დას-
ლებს, აღსადგინებელად აგრეთვე შეკრებულებისა და
საზოგადოებისა მათისა ლუთერნისა ქალაქსა შინა,
დაწესებულ იყოს მათ ზედა შეკრება ქალაქსა მას
შინა თითოეულსა სხვა წელსა ერთ-გზის ხუცესებისა
და ნებით მიცემისა-მებრ ლუთერნის მთავრისა მის მა-
შინ, ოდეს იყოს ნამდვილ საჭიროება ვითარცა
აღმორჩევისათვის ლუთერნის პროტესტანტულის, ეგრეთ-
ვე მოსმენისათვის წინადადებისა ლუთერნის მთავრის მის.
ხოლო რომელიცა თვის-ეგვის აღმორჩევასა უფლე-
ბად მირჩეულსა, იგინი აწარმოებენ უფლის ქალაქსა
შინა ვითარცა უწინ წარმოებულ იყვნენ. ე. რო-
მელიცა მეწყობისთ აგრეთვე მათ რომელნიცა გა-
ნიდრეკენ თავთა თვისთა თანამდებობისადმი აღმორჩე-
ვისაგან, ანუ აღმორჩეულნი მისთვის, არა განცხად-

будетъ предосудительно для такого Дворянина, который уклонится отъ службы, когда онъ по общему правилу закона лишится определеннаго ему мѣста, помѣщенїемъ на оное другаго, а поступокъ его сужденїю Дворянскаго собранїя предоставленъ будетъ. VI. Повѣленїе въ указѣ 1797 года Маїя 4 дня обнародованное: „Чтобъ ни отъ „кого ни въ какихъ мѣстахъ прошенїй многими „подписанныхъ не принимать„ стѣснило право Дворянскихъ обществъ; ибо въ 47 статьѣ Высочайшей Дворянству Грамоты изображено: „Со„бранїю Дворянства дозволяется представить „Генералу-Губернатору или Губернатору о „своихъ собственныхъ нуждахъ и пользахъ; „а въ 48 подтверждается Собранїю Дворян„ства дозволенїе дѣлать, представленїя и жа„лобы чрезъ депутатовъ ихъ какъ Сенату, такъ „и ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЕЛИЧЕСТВУ на осно„ванїи узаконенїй.„ Сїи правила, какъ спосп-

დებიან და წავლენ სხვათა ქალაქთა და სოფელთა შინა სადმე, და თანასწორეე იგინიცა, რომელნიცა იყვნენ გაშვებულ პაემანითა სადმე. და არმოვიდნენ დროსა თვისსა ზედა; ქსე ვითართათვის სენატმან 1800 წელს მარტის 30 უკაზითა მისწერა, რომელ ქალაქისა და დაბის პოლიციანი შეკრულ არიან დაცვად ამისა, რათა ქსე ვითარნი ერნი არა რომლისამე სახითა არა ამყოფონ სადამე, არამედ წარგზავნონ თანა გაყოლებითა ერისათა და საკუთარითა ხარჯითა მათითა თანამდებობათა თვისთა შინა, გამოურჩევლად სამსახურისაგან და მისცენ იგინი სამართალსა შინა, რათა მოიქცნენ მათდამი სჯულისა-მებრ. ვინა ვითარცა ქსე ვითარი განდახდევნება აღემატების საზომს მდაბლის გარდამავლობისასა; ამისთვის სენატი სცნობს, რომელ საკმაო იქმნების განსასჯელად ქსე ვითარისა აზნაურისა, რომელნიცა განიდროვების სამსახურისაგან ოდეს იგი საზოგადოებისა სჯულის კანონისა-მებრ, მოახლოების განწესებულსა ადგილსა თვისსა ნაცვლად მისა სხვისა გაწყვეტითა, და გარდამავლობაცა

шествующія пользамЪ ДворянскимЪ, нынѢ должны воспріять полную свою силу и дѢйствіе; а дабы отвратить и во всѢхЪ состояніяхЪ людей затрудненіе вЪ такомЪ случаѢ, когда нужно подавать вЪ ПрисутственныхЪ мѢстахЪ прошенія по собственнымЪ ихЪ дѢламЪ не одному, а многимЪ лицамЪ принадлежащимЪ: то СенатЪ вЪ облегченіе сего полезнымЪ признаетЪ, чтобЪ дозволить прошенія подавать и принимать вездѢ отЪ всѢхЪ тѢхЪ вообще, кои участвуютЪ вЪ представляемой прозьбѢ; предоставляя однакожЪ свободу и чрезЪ одного повѢреннаго приносить прошенія сего рода. VII. Простирая разсмотрѢніе на тѢ узаконенія, кои воспослѢдовали противу порядка установленнаго Высочайшею Дворянства Грамотою для составленія вЪ каждой Губерніи Дворянской родословной книги и разсмотрѢнія доказательствЪ Дворянства; СенатЪ полагаетЪ принять вЪ основаніе того помянутую Грамоту,

მისი დაფუძნებული იქმნეს განმსჯელობასა ზედა აზ-ნაურთა შეკრებულებისა: 3. ბრძანება ყეჲაზსა შინა 1797 წლისა და მაისის 4 განცხადებული სახელ-ხოდ, რომელი იტყვის: „თათმცა არა ვისგანმე არ-„ცა რომელსამე ადგილსა შინა არზანი სრავალთა-„გან ქელისმწერილნი არა მიიღებოდეს.„ მაშა სა-დიდე ამით შეიწროებული იქმნა სამართლის ქონება აზნაურთ საზოგადოებისა, რამეთუ 47 მუხლისა შინა უმაღლესისა აზნაურთ ღრამმატისისა წერილ არს: „შეკრებულებასა აზნაურთასა ებრძანების წარუდგი-„ნოს დენერალ-დირექტორისა ანუ დირექტორია-„რისა თვისთა საკუთართა საქმეთათვის და სარგებ-„ლობათა; ხოლო 88 პუნქტსავე შინა დამტკიცე-„ბულის ნება აზნაურთ შეკრებულებასა, რათა ჰქონ„წარდგინება და სარჩევარი თვისი დეპუტატთა თვისთა„მიერ, ვითარცა სენატსა შინა, ეგრეთვე იმპე-„რატორების დიდებულებისადმი სა-„ფუძველის ზედა სიკეთისა.„ ვინონნი ესე ვითარ-ცა მომასწრაფებულნი აზნაურთ სარგებლობათანი, აწ თანამედებ არიან მიიღონ სრულნი ძალნი და მოქ-

въ коей между прочимъ въ 66 статьѣ сказано: „Возобновляемъ узаконенія блаженныя памяти „Предковъ НАШИХЪ изданныя, по уничтоженіи „вреднаго Государству мѣстничества, и снова „повелѣваемъ предбудущимъ родамъ на память „во всякой Губерніи составить Дворянскую ро„дословную книгу, въ коей вписать Дворянство „той Губерніи;„ а въ 85 статьѣ: „Губернской „Предводитель Дворянства той Губерніи и уѣз„ные Дворянскіе Депутаты представленныя до„казательства благороднаго достоинства раз„сматриваютъ (соблюдая предписанныя въ той „статьѣ правила) и тогда тотъ родъ внесутъ „въ родословную книгу Намѣстничества, и да„дутъ тому роду грамоту за своимъ подписа„ніемъ и съ приложеніемъ печати Дворянскаго „собранія той Губерніи, а въ Грамотѣ напишутъ „что по предъявленнымъ доказательствамъ тотъ „родъ внесенъ въ родословную книгу Намѣстни-

მედებანი თვისნი; ხოლო რათა გარეუყვნენ იქცნენ ყოველთა ხარისხთა და მდგომარეობათა შინა ერთა სიძნელენი ესე ვითარისა მიმთხვევისანი; ამის-თვის, ოდეს საჭირო იყოს მათდა, მაშინ მისცენ სა-სამართლოთა ადგილთა შინა საკუთარისა საქმისა-მებრ თვისისა არზანი არა ერთისა, არამედ მრავალთა პირთა თვის-საყოფელნი: ამად სენატი შემსუბუქები-სათვის ყოველისა მის სიძნელისა, სცნობს სარგებ-ლოდ, რომელ ებრძანოსთ, რათა არზის მიცემა და მიღება იყოს ყოველგან საზოგადოდ ყოველთა მიერ, რომელნიცა ნაწილოვერძოობდნენ მიცემულისა არზისა შინა; და ამასთანვე მიეცეს თავის უფლება, რათა ეს გვარნი არზანი მიართვას სადაცა თვის-ეყვას ვაცმანცა მან, რომელსა არწმუნოს იგი არზის პატრონმან. ზ. Განმავრცელებელი სჯულდებულები-სა მის განჩხრევისა, რომელნიცა შეუდგნენ წინად-მდევ ად კანონსა უმაღლესად დაწესებულისა აზნაურთ ღრამმატისასა, შედგინებისათვის თითოეულსა ღუ-ბერნიისა შინა გვაროვნებისა წიგნისა და განახლე-ბისათვის აზნაურობის საბუთისა; სენატი დასდებს

„чества.„ И хотя Указомъ въ 1796 году Декабря 4 дня состоявшимся повелѣно: „Дабы никакое въ Государствѣ правительство собою не „вводило въ дворяне и не выдавало своихъ Грамотъ на сїе достоинство не носившимъ такого „преимущества, въ которомъ утвердить, или „во оное вновь облещи единственно зависитъ „отъ Самодержавной власти.„ Въ слѣдствїе чего Сенатъ предписалъ: „Что представленные „отъ просителей доказательства Дворянскїя „собранїя разсматривать могутъ узаконеннымъ „порядкомъ, и буде найдутъ оныя достаточными, „по учиненїи о томъ своего опредѣленїя, имѣютъ „представлять въ Герольдїю.„ А наконецъ Высочайшимъ Указомъ даннымъ сего 1801 года Марта 6 дня повелѣно: „Грамотъ на Дворянское достоинство тѣмъ, кои достигнули по выслугамъ „впредь безъ особаго Высочайшаго повелѣнїя не „представлять.„ Но по соображенїи всѣхъ сихъ

საუმჯობესოდ მიღებასა ხსენებულისა აზნაურთა დეპუ-
ტაციასა, რომელსა შინა სხვათა შორის, 66 მუხ-
ლისა წერილ არს: „განვიხილეთ სჯულდებულებას
„ნეტარხსენებულთა წინაპართა ჩვენთასა, რომე-
„ლი გარდამოცემულ არს დასამტკიცებლად სა-
„ხელმწიფოების სავნებელის მესტნიჩესტვისათვის, და
„ახლად ვბრძანებთ მომავალთა გვართა თვის სახსე-
„ნებლად ყოველსა გუბერნიასა შინა, შეადგინონ
„აზნაურთა გვაროვნების წიგნი, რომელსაცა შინა
„შთაიწერებიან აზნაურნი მის გუბერნიისანი.„ ხოლო
85 მუხლისა შინაცა წერილ არს: „გუბერნიის პრედ-
„ვოდიტელი აზნაურთა მის გუბერნიისათა, და უეზ-
„დის აზნაურთა დეპუტატნი წარდგინებულთა საბუთთა
„აზნაურთა ღირსებათასა, განსჩხრეკენ (დამცველნი
„დაწერილთა მუხლთა კანონისანი) და შესვიან გვარსა
„მას შეატანენ გვაროვნებისა წიგნსა შინა მის ნა-
„მესტნიჩესტვისასა, და მისცემენ გვარსა მას დეპუ-
„ტაცასა თვისითა ხელმოწერილებითა, და დაუსმენ
„გუბერნიისა მის აზნაურთა შეკრებულებისა ბეჭედსა,
„ხოლო დეპუტაცასა შინა დასწერენ, რომელი წარ-

узаконеній, и слѣдуя Высочайшей ВАШЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА волѣ, утвержающей всѣ права въ Грамотѣ Дворянства содержащїяся, и отмѣняя и уничтожая все, что противно оной постановлено было; Сенатъ долгомъ почитаетъ съ своей стороны предписать: *Во первыхъ*, Чтобъ возстановлены были въ каждой Губерніи какъ составленіе Дворянской родословной книги, такъ и право разсматриванія и утвержденія представляемыхъ Дворянствомъ о семъ достоинствѣ доказательствъ, и чтобъ исполненіе сего происходило со всею тою точностію и изысканіемъ правъ къ дворянству, каковыя въ грамотѣ предначертаны, разумѣя, что право по сей части Дворянскимъ собраніямъ дарованное состоитъ единственно въ томъ, чтобъ признать только сочленомъ Дворянскаго общества того, который докажетъ, что онъ уже Дворянинъ, но не вновь возводить или возста-

„მოდგინებულისა საბჭოისა-მებრ, ვ:რა ესე შე-
„ცვანილ არს გვართვნებისა წიგნსა შინა ნაშესცნი-
„ჩესცვესასხლ„ თვესა ოქტომბრისა 1799 წელსა, და
დეკემბრის 4 ბრძანებულ არს: „რათა არა ვინმე
„საჯულიწიგნისა შინა სამამართლებლოსნ თავით თავ-
„სით არა აწარმოონ აზნაურებანი და არცა ნას-
„ცენ ღირსებანი თვისნი ღირსებასა ზედა აზნაუ-
„რებისასა ესე ვითარსა, რომლისაცა დამტკიცება
„არს მას შინა ახლად შემოსა, დამოკიდებულ არს
„მხოლოდ თვით-მპყრობელისა ნებასა ზედა.„
რომლისათვისცა მიაწერა სენატმან ესე: „აზნაუ-
„რების ღირსების მთხოვნელთა მიერ წარდგინებულის
„საბჭოისა განაჩინოს მოსრულთა აზნაურთ შეკრებე-
„ლებათა სულის დებითთა კანონითა, და უკეთუ
„ჰპოვებენ მას საჭიროდ დამტკიცებისთვის, მაშინ
„წარმოდგენილთა განჩინებათა თვისითა წინადად-
„ნენ დეპარტამენტსა.„ სოლით ეკიდოესთ ოქტომბრის
1801 წლისა მარტის 6 ბრძანებულ არს ესრეთ:
„დამტკიცება აზნაურთ ღირსებისა ზედა სხთ, რო-
„მელთაცა საბუთებითა მოუღიესთ, შემდგომისა აქასა

новлять въ сїе достоинство. *Во вторыхъ*: Всѣ тѣ кои имѣютъ право просить Дворянства, какъ то личные Дворяне, именитые граждане, татарскїе мурзы и другаго состоянїя люди, кои не принадлежатъ къ обществу Дворянства той Губернїи, должны представлять доказательства свои въ Герольдїю просить о возведенїи ихъ въ Дворянское достоинство. *Въ третьихъ*: Въ разсужденїи однодворцовъ, послѣдовавшимъ въ 1798 году Августа 16 дня Указомъ изъяснено: „Одно-„дворцамъ по Грамотамъ прежнихъ Россїйскихъ „Государей имѣющимъ помѣстья, которыхъ предки „изъ давныхъ лѣтъ въ обывательство отъ воен-„ной службы въ званїе сїе вступили повелѣваемъ „оставаться навсегда въ семъ состоянїи.„ Но поелику въ Высочайшемъ Указѣ 1784 года Февраля 22 дня состоявшимся между прочимъ изображено: „Что непремѣнное Монаршее желанїе есть, „дабы всякъ какого бы онъ рода и закона не былъ

„ავჰნიერ სჯულთარისა უმაღლესისა ბრძანებისა ნუ-
„წინააღდგენილებანი.„ გარნა შეთანხმებისა-მებრ
ყოვლისა ამის სჯულდებულებისა და შედგომითა
უმაღლესისა თქვენის იმპერატორების
დიდებულების ნებისათა, რომელთა აღსრულება
სამართლის ქონებისა და აღსრულებულებისა ამნაყრთ
დამსჯელისასა ამნაყრთ დროსმსახურთა შინა შეუძლოვეთ,
უცვლელებულად და უწინააღმდეგოდ; სურვეთ თვისს
ვერძოდ თანამდებობად თვისად დაადგენს და რაცხს
მისწერის შე დგომის: ა. რათა დადგენილი ილის
თითოეულისა ლუზებისნაისა შინა ვითარცა შედგენილ
ამნაყრთ გვაროვნების წიგნისა, ეგრეთვე სამართა-
ლის ქონება განწესებისა და დამცველებისა ამნა-
ყრთა მათი წინააღდგენებულისა საზღვრისა, და აღსრუ-
ლებაცა ამისა წარმოებული იქმნენ ყოვლითა მკუმ-
მართლეებითა და გამოძიებითა ამნაყრთ სამართლის
ქონებისათა ესრეთ, ვითარცა დამსხვრევისა შინა
ამნაყრთასა წერილი არს ამნაყრთათვის; ვინაიდ-
გან გულისხმა იყოფების, რომელი სამართლის
ქონება იგი, რომელიცა ამნაყრთ შეკრებულებისა

„пользовался неотъемлемо преимуществами, къ „коимъ порода его отъ заслуженныхъ предковъ „происходящая, или же отмѣнные личныя заслуги „даютъ ему право.„ То согласно оному Сенатъ полагаетъ, чтобъ и однодворцамъ предоставить право отыскивать и доказывать въ Герольдіи потерянное ихъ предками достоинство, основывая доказательства свои на точныхъ правилахъ въ Дворянской Грамотѣ постановленныхъ. VIII. Въ слѣдствіе Высочайшаго Указа въ 1797 году Генваря 20 дня состоявшагося, Герольдія составляетъ общій Дворянскихъ родовъ Гербовникъ, котораго многія части Высочайше утверждены и публикованы; а какъ сочиненіе онаго есть памятникъ заслугъ Дворянскихъ родовъ, поздному потомству оныя предающій: то Сенатъ признаетъ полезнымъ продолжать изданіе сего Гербовника, разсуждая, что хотя оный и раздѣленъ на три отдѣленія, а на 6 частей, какъ

ჯნიჭჳბიეს დრამმატითა, მდგომარეობს მხოლოდ მას შინა, რათა სცნან წჳვრად აზნაურთ საზოგადოებისა იგინი, რომელნიცა საქმეთათა თჳსითა დაამტკიცებენ, რომელ იგი აზნაურ არს; გარნა არა ვინმე ახლად აღიყვანონ გინა აღადგინონ აზნაურთ ღირსებასა ზედა: ბ. ყოველთა მათ, რომელთაცა უქვსთ სამართალი აზნაურობის თხოვნისა ვითარცა პირად აზნაურთა, სახელოვანთა მოქალაქეთა თათრების მირზათა და სხვისა მდგომარეობისა ერთა, რომელნიცა არა თჳს-ექმნიან საზოგადოებისა დეპუტატისა მის აზნაურთასა, თანა აქუსთ მათ, რათა წარადგინონ აზნაურების დამამტკიცებელი საბუთი თჳსი გეროლდიისა შინა, და ითხოვონ აღყვანა თჳსი აზნაურებითსა ღირსებასა ზედა: გ. რომელთაცა თჳს-ექმნიან ცალ-მოდგმა აზნაურთა, მისთჳს 1798 წელსა, და აგვისტოს 16 გამოცემულსა უკაზსა შინა წერილ არს: „ცალ მოგუთა აზნაურთა დამ-
„მატებისა-მებრ უწინდელთა რუსეთის ქელიწრივეთასა
„მქონებელთა ყმისა და მამულისათა, რომელთაცა
„წინაპარნი მეფედვე მრავალთა წელთაგან განდ-

по Дворянской Грамотѣ раздѣлена родословная книга Дворянства Губерніи, но какъ отъ таковаго раздѣленія никакого замѣшательства Сенатъ не усматриваетъ, то и полагаетъ оставить оный въ теперешнемъ его видѣ.

„ტომანი სამხედროსა სამსახურისაგან შესრუ-
„ლიან წოდებასა ამას შინა, უბრძანებთ მათ იყვნენ
„მარადის მდგომარეობასავე მას შინა.“ გარნა
ვინაიდგან უმაღლესსა უკაზსა შინა 1784 წელს და თე-
ბერვლის 22 წერილ არს: „შეუცვალებელი სურ-
„ვილი არს ერთმთავრისა, რათა ყოველნი რომლის-
„საცა გვარისა და სჯულისა უნდა იყვნენ, სარგებლო-
„ბდნენ იგინი წაურთმეველად აღმატებულებითა მათ,
„რომელთაცა გვარნი, და წარმოებულნი სამსახურებანი
„წინაპართა მათთანი, გინა რჩეულნი პირად სამსა-
„ხურნი მათნი აძლევენ მათ სამართლის ქონებასა.“
ამისთვის თანხმად ამისა სენატი დასდებს, რათა
ცალკერძოთა აზნაურთა მიეცესთ სამართლის ქონება
მოძმებისა და საბუთის ჩვენებისა მათისა დეროლდიის
შინა, რომელთაცა ღირსება წინაპართაგან თვისთა
წარსწყვეტილითა მათ, და დაამტკიცონ საბუთნი თვი-
სისა ღირსებისანი ნამდვილისა კანონსა ზედა აზნაურთ
დრამმაცჯასა შინა დადებულისა: ლ. შედგომილი
უმაღლესისა უკაზისა, რომელიცა გამოცემული არს
1797 წელსა, და იანვრის 20, სადაცა წერილ არს,

ВСЕМИЛОСТИВѢЙШІЙ ГОСУДАРЬ! Сенатъ долгомъ своимъ почитаетъ сіе положеніе всеподданнѣйше представить къ Высочайшему ВАШЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА благораз-

რომელ ღერალდიკა შეადგენს საზოგადოდ აზნაურთ ღერბოვნიკსა, რომელნიცა მრავალთა ნაწილთა უმაღლესად დამტკიცებულ და განცხადებულ არს; ხოლო ვინადგან თხზვაჲ მისი არს სახსენებელად მსახურებისა აზნაურთ გვართასა და ხანდაზმულებითა შთამომავალთათვის მათთა მისაცემელი; ამისთვის სენატი სარგებლად ჰრაცხს, რათა განგრძელდეს გარდმოცემა ამა ღერბოვნიკთა, და სჯის ამას, რომელ თუმცა იგი გაყოფილ არს სამად განსაზღვრებად და არა ქვესად, ვითარცა აზნაურთ დრამმატსასა შინა განყოფილ არს გვაროვნებისა წიგნი აზნაურთაჲ; გარნა ვინადგან ესე ვითარისა განყოფილებისაგან სენატი არა რასა ჰხედავს შერყევლებასა, ამისთვის დასდებს, რათა ეგოს იგი აწინდელსავე სახესა შინა.

ყოვლად უმოწყალესო ჴელმწიფევ! სენატი თანამდებობად თვისად რაცხს რათა დაწესებულება ესე ყოვლად უქვეშევრდომილესად წარმოუდგინოს უმაღლესსა **თქვენის იმპე-**

смотренію, и проситъ о исполненіи онаго Высочайшаго Указа.

Подлинный подписали:

Графъ Петръ Заводовскій.

Князь Николай Юсуловъ.

Петръ Свистуновъ.

Князь Алексѣй Куракинъ.

Баронъ Алексѣй Васильевъ.

Князь Гавріилъ Гагаринъ.

Ѳедоръ Колокольцовъ.

Графъ Николай Головинъ.

Гавріилъ Державинъ.

Игнатій Теплъсъ.

По листамъ скрѣпилъ *Оберъ-Секретарь Иванъ Петровъ.*

რატორების დიდებულების კეთილ გან-მხილველობასა, და ითხოვს აღსრულებისათვის ამისა უმაღლესსა უქაზსა.

ნამდვილსა ზედა მოწერილ არიან:

გრაფი პეტრე ზავადოვსკი.
თავადი ნიკოლოზ იუსუპოვი.
პეტრე სვისტუნოვი.
თავადი ალექსეი კურაკინი.
ბარონ ალექსეი ვასილიევი.
თავადი გაბრიილ გაგარინი.
თეოდორე კოლოკოლცოვი.
გრაფი ნიკოლოზ ლოლოვინი.
გაბრიილ დერჟავინი.
ეგნატი ტეილსი.

ფურცლებზედ შევამოწმე, ობერ-სეკრეტარი ივან პეტროვი.

განმარტება წიგნსა ამას შინა რუსუ-ლად მდებარეთა ლექსთა,

ასესორი: მოხელე არის სასამართლოსა შინა, და მსაჯულობის ხა-რისხსაცა ეწოდების ესე.

აკტი: ჩვენება ანუ მოხსენება რომელისამე წერილისა.

აპელაცია: სასამართლოთა ადგილთა ზედა საჩივრის არზა.

ბარონ: პირველი აზნაური.

დიპლომა: წყალობის წიგნი აზნაურობისა.

დვორიანის ოპეკა: აზნაურთა ქვრივთა და ობოლთათვის საზრუნავი ადგილი სასამართლოსა შინა.

დეპუტატი: საზოგადოებისაგან ამორჩეული ვინმე რომელისამე საქმისათვის.

დამოჟნა: საბაჟო.

ვერხნის ზემსკის სასამართლო: ზენა სასამართლო აზნაურთ საქმისა და სხვათა.

ზასტავა: მოხელე განაწესებული ადგილი, ანუ ბარიერი.

ზავოდი: ქარხანა სხვა და სხვა ნივთთა და იარაღთა გასაკეთებელი, ანუ არაყთ გამოსახდელი და სხვანი ესე ვითარნი სახლნი.

Л. Л.

ზასედატელი: სასამართლოთა ადგილთა შინა პირველი მჯდომარისა შემდგომი.

ზემსკის ისპრავნიკი, ანუ კაპიტან ისპრავნიკი: მოხელე არის ვითარცა ხეობის მოურავი.

იარმუკა: სავაჭრო ადგილი შესაკრებელი ერისა.

კონტრასიღნიროვალი: ამას მინისტრი მოაწერს ჴელმწიფისაგან საკუთარსა უქაზსა, ვითარმედ თანა ვემოწმებით.

კაზენნის პალატა: საჴელმწიფო ყმათა და შემოსავალთ სამართი ადგილი.

კომერციის მინისტრი: ესე არის ვაჭრობისა და ბაჟების მინისტრი.

კანდიდატი: ერისაგან ამორჩეული ვინმე, რომლისამე საქმისათვის.

მანიფესტი: საზოგადოდ ერისათვის გამოცხადებული ბრძანება ჴელმწიფისა.

მანიფაქტურ-კოლლეგია და კანტორა მისი: ესე ადგილი იყო უწინ, და აწცა არის სხვებრ სახელწოდებული, რომელიცა ჰმართავს ფარჩებისა და სხვისა ესე ვითარისა საქსოველისა ქარხანათა.

მესტნიჩესტვა: ესე ძველად ყოფილა, რომელი რიგრიგისად რიდგებოდნენ სამსახურსა და თანამდებობასა შინა გინათუ არა სცოდნოდათარა და სახელოსა ამას გვარითი გვარად მიიჩემებდნენ.

ნავაზი. დარიგებითი ბრძანება.

ნიჟნის ზემსკის სასამართლო: ქვენა სასამართლო აზნაურთა და სხვათა.

ნამესტნიკი: მოადგილე ჴელმწიფისა ანუ სხვისა ვისამე განწესებული.

ნამესტნიჩესტვა: დიდი სამთავრო ანუ ღუბერნია.

პროტოკოლი: ესე არს წიგნი, რომელსა შინა შთასწერენ საქმესა რასმე ანუ აზრსა.

პრედვოდიტელი: ესე არს აზნაურთაგან ამორჩეული კაცი, ვითარცა წინამძღვარი მათი, აზნაურებითსა საქმესა შინა.

როზრიადის გვაროვნების წიგნი: ესე წიგნი იყო უწინ ვითარცა მეგლი, რომელსა შინა შთაიწერებოდნენ აზნაურთ გვარნი.

რანგი: ხარისხი ანუ რიგი.

რეზოლუცია: არზასა ზედა ანუ მოხსენებასა ზედა პასუხის მოწერა, ანუ მიცემა.

სოვეტნიკი: მოხელე არს სასამართლოჲსა ადგილისა, და სხვათა ადგილთაცა შინა.

ტრეტი: წელიწადი არის გაყოფილი სამად, და ოთხს თვეს ერთს ტრეტად უწოდებენ, რომელსა შინაცა მიეცემის მოსამსახურეთა ჯამაგირი.

ტაბელი-რანგთათვის: ესე არს წიგნი ხარისხებისა ანუ ჩინებისა დიდისა პეტრე ჴელმწიფისაგან გაკეთებული.

უეზდი: მაზრა.

უქაზი: ოქმი ანუ ბრძანება.

ულოჟენია: სამართლის წიგნი არის:

ფაბრიკა: ფარჩებისა და სხვა ნივთების საქსოვილი ქარხანა.

ღრაფი: აზნაურზედ მეტი და თავადზედ ნაკლები გვარი არის, მაგრამ ტიტლოს თავადისა აქვს.

ღუბერნიის უპრავლენია: საკუთარი წიგნი არის ღუბერნიის მოხელეთ თანამდებობისათვის გაკეთებული.

შტატი: დადგენილება რაჲსამე.

ხოზაისტვენნი ექსპედიცია: ესე არის სახელმწიფოთა შემოსავალთა, ხარჯთა და ესე ვითართა მრავალთა საქმეთა სამართი ადგილი.

დაიბეჭდა წიგნი ესე, ზედა მხედველობითა და განმართვითა კოლლეჟსკის ასესორის გოდერძი ფირალოვისათა,

Инв. XIX - 5229